

Reo-Bankowned Properties

From San Jose to Sacramento

JASSI GILL Broker/Owner

510-304-9292

Refinance Now

@ZERO COST

Call Sukhi Gill: 510-207-9067

CA DRE Lic. #01180969

Jassi Gill

CA DRE# 00966763

Hardeep S. Rai

Attorney-at-Law

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

- ਨੌਵੀਂ ਸਰਕਟ ਕੋਰਟ • ਬੋਰਡ ਆਫ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਾਂ
- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ • ਫੈਮਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ
- ਲੇਬਰ ਦੇ ਕੇਸ • ਡਿਪੋਜ਼ੀਟ ਦੇ ਕੇਸ • ਅਮੈਰਿਕਨ ਅੰਬੈਸੀ ਦੇ ਕੇਸ • ਬੈਂਕਰਪਸੀ

SAN FRANCISCO
TEL: 415.693.9131 FAX: 415.693.9135

SAN JOSE
TEL: 408.280.1111 FAX: 408.280.1212

rai@hsrai.com www.hsrai.com

Kuldip Singh Dhariwal

Attorney At Law

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

Tel : (510) 744-1280

Fax: (510) 744-4192

3100 Mowry Ave. #303, Fremont, CA 94538

E-mail: kuldipdhariwal@yahoo.com

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ

Eleventh Year in Publication ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 51, December 18, 2010 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net www.punjabtimesusa.com

ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਠੱਪ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ 146 ਕਰੋੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਜਿੰਦ ਕਾਰਨ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਕੁੱਲ 132 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਜਿੰਦਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਜਨਤਾ ਦੇ 146 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ

132 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕੰਮ

ਕਮੇਟੀ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਜੁੜਨ ਦੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਕਾਰਨ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਜਨਾ ਹੀ ਸਦਨਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਗੱਦੀ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਕੁਝ ਆਮ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਿਨ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 8 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਸਰਵੇਲੈਂਸ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ):

ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਈਜੀਜ਼ੀਜ਼ ਵਲੋਂ ਤਾਇਵਾਨ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਤਹਿਤ ਇਕ ਆਨ ਲਾਈਨ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

ਅਜਿਹਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਇਜਲਾਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਰਮਿਆਨ ਰੋੜਕੇ ਕਾਰਨ ਪੂਰੇ ਇਜਲਾਸ ਉੱਤੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਠੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਖਾਸਕਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ 'ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ' ਸੀ।

ਇਸ ਪੂਰੇ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਲਈ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਇਸ ਇਜਲਾਸ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 23 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. (ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਚੁਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇਲ ਸੋਧਕ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਈ ਵੈਟ ਮੁਆਫੀ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੁਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਰਮਾਏ ਨੂੰ ਲੁਟਾਉਣ ਦੇ ਕੀਤੇ

ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਰਿਫਾਈਨਰੀ ਬਾਰੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਿੱਤਲ ਐਨਰਜੀ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਲਈ ਵੈਟ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜ ਨੂੰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੁਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਤੀਸਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਅਜਿਹੇ

ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਿਰਣਾਇਕ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ 100 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਸਿਆਸੀ ਮੈਚ ਚੱਲਣਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 10 'ਤੇ)

BOMBAY BAR & GRILL

INDIAN CUISINE

CATERING SPECIALIST

ਅਸੀਂ 10,000 ਬੰਦਿਆਂ ਲਈ ਕੋਟਰਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ ਆਦਿ ਹਰ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਕੋਟਰਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਛੋਟ

ਨਵਿੰਦਰ ਭੰਡਾਲ 530-304-2071

Hours : Mon-Thu, Sun 11am - 10 pm
Fri-Sat 11am - 11pm

Ph: 916-441-7100
Fax : 916-441-7200

1315 21st Sacramento CA 95811
bombaybarandgrill@gmail.com

Fresh Sweets, Snacks & Food
Catering with portable Tandoor for up to 10000 guests
Lunch - Dinner - Take Out - Banquets

Toll Free 1-866-FOR-RAJA
www.rajasweets.com
msbains@rajasweets.com

ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕੋਟਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

Raja SWEETS & CATERING

AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS

Raja Sweets & Indian Cuisine
31853 Alvarado Blvd. Union City CA 94587
Ph. (510) 489-9100 Fax (510) 489-9111

Raja Indian Cuisine & Bar
1275 W Winton Ave. Hayward CA 94545
Ph. (510) 264-9300 Fax (510) 264-9345

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Call Makhan Bains or Ravinder Singh for your next Party 1-866-FOR-RAJA www.RajaSweets.com

Law Offices Of Manpreet S. Gahra

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ

Berkeley Office
2161 Shattuck Ave. #304, Berkeley
Ph. 510-841-4582, Fax: 510-217-6847

Sacramento Office
Call For Appointments
Ph. 916-924-1617
Email: manpreet@gahralaw.com

Manpreet S. Gahra
Attorney At Law

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਫਰੀਮਾਂਟ) ਵਲੋਂ

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਰਮਨ
ਪਿਆਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇਤਾ
ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਖਹਿਰਾ

ਐਮ ਐਲ ਏ, ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ (ਕਪੂਰਥਲਾ)
ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ
22 ਦਸੰਬਰ, 2010 (ਬੁੱਧਵਾਰ)

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ
24 ਦਸੰਬਰ, 2010 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)
1 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)
ਸਥਾਨ: ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ, ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ
ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਟਰੇਸੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)
2 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਐਤਵਾਰ)
ਸਥਾਨ: ਸੰਸਾਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਟਰੇਸੀ
ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)
3 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਸੋਮਵਾਰ)

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ
4 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਮੰਗਲਵਾਰ)

ਫੀਨਿਕਸ (ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ)
5 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਬੁੱਧਵਾਰ)

ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ)
6 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਵੀਰਵਾਰ)

ਬਾਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਫੋਨ: 831-247-4637
ਸ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ, ਫੋਨ: 831-988-0724

ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

Paid By: A & I Trucking Co., Watsonville, CA

ਸਟਾਕਟਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਡਿਸਕ ਅਤੇ ਕਮਰ ਦਰਦ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਸਾਵਧਾਨ!

*ਟਾਈਟ ਬੇ ਬਕਦਰਪੂਰ ਮੱਸਲ
*ਹਰਨੀਆ ਵਾਲੀ ਡਿਸਕ
*ਸਲਿੱਪ ਡਿਸਕ
*ਸੋਜਿਸ਼ ਭਰੀ ਡਿਸਕ
*ਲੱਤ ਅਤੇ ਚੂੜੇ ਦੀ ਦਰਦ
*ਅਰਥਰਾਈਟਿਸ
*ਸਿਆਟੀਕਾ
*ਸਕੋਲੋਸਿਸ
*ਗੁੱਝੀ ਕਮਰ ਦਰਦ

ਭਲਾ ਸੋਚੋ! ਤੁਹਾਡੀ ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦੇ ਦਰਦ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ?

ਸਟਾਕਟਨ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ: ਸਟਾਕਟਨ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਮਰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦੀ ਦਰਦ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਭਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਕਰੀਏ ਕਿ ਹੋਰ ਮਰਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ, ਸੂਗਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਰੋਗਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਇਲਾਜ ਨਿਕਲ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਡਿਸਕ ਅਤੇ ਕਮਰ ਦੇ ਦਰਦ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਹਿ ਪੀੜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਲੋਕ ਇਲਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਆਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਕਲੀਫ ਸਹਿ ਰਹੇ ਹਨ? ਸਟਾਕਟਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਡਿਸਕ ਅਤੇ ਕਮਰ ਦਰਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੁਦਈ **ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਇੰਜਰੀ ਰਿਕਵਰੀ ਕਲੀਨਿਕ** ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਹੋਤਾ ਡੀ ਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਰ ਦਰਦ, ਡਿਸਕ ਦੀ ਦਰਦ, ਸਿਆਟੀਕਾ, ਸਕੋਲੋਸਿਸ, ਗੁੱਝੀ ਕਮਰ ਦਰਦ, ਲੱਤ ਦੀ ਦਰਦ ਜਾਂ ਚੂੜੇ ਦੀ ਦਰਦ, ਸਲਿੱਪ ਡਿਸਕ ਬਾਰੇ ਜੋ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ **ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਗਲਤ** ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕਮਰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦੇ ਦਰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ...ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅੱਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਖੁਸ਼ ਲੋਕਾਂ (ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮਰੀਜ਼) ਦੀ ਇਕ ਪੂਰੀ ਫੌਜ ਉਸ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲੀਨਿਕ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਮਰ ਦਰਦ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ...ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਜਮਾ ਚੁਕੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ? ***ਐਂਟੀ-ਇਨਫਲੇਮੇਟਰੀ (ਸੋਜਿਸ਼ ਹਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ) ਮਲੂਮਾਂ *ਕਾਇਰੋਪੈਕਟਿਕ *ਯੋਗਾ *ਕਸਰਤ *ਸਟਰੈਚਿੰਗ *ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਥੈਰਪੀ *ਦਵਾਈਆਂ *ਸਰਜਰੀ *ਲੱਕ ਦੀਆਂ ਪੇਟੀਆਂ *ਨੈਚੂਰਲ ਸਪਲੀਮੈਂਟ *ਪਾਈਲੋਟਸ *ਕਿਤਾਬਾਂ *ਸਵੈ-ਇਲਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ *ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ *ਸੇਕ *ਰੀਡ ਦੀ ਹੱਡੀ 'ਚ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ *ਬਰਫ *ਹਾਟ ਲਿਨੀਮੈਂਟ *ਕੋਲਡ ਲਿਨੀਮੈਂਟ *ਮਸਾਜ਼ (ਮਾਲਿਸ਼) *ਟਰੈਕਸ਼ਨ ਆਦਿ ਆਦਿ।**

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜੁਆਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਡਾਕਟਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦਰਦ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ **ਗਲਤ** ਹੈ।

ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਹੋਤਾ, ਡੀ ਸੀ ਨੇ ਸਟਾਕਟਨ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦਰਦ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਵਾਲੀ ਇਲਾਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬੜੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹਨ। ਉਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦਰਦ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਵਿਧੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਜ ਕਿਹੜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਹੈ (ਮਤਲਬ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ (ਮਤਲਬ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਉਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ) ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਇਲਾਜ ਦੀਆਂ ਆਮ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਜਮਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ ਕਰਕੇ: ***ਜਿੰਨਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ *ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ *ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਗੋਦੀ ਲੈਣ 'ਚ ਤਕਲੀਫ ਹੈ *ਘਰ ਬਗੀਚੀ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ *ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਕਾਊਂਟਰ ਉੱਤੇ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ *ਸੁਗਲ ਲਈ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ *ਵਜ਼ਨ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਤਕਲੀਫ ਹੈ *ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਟਾਈਮ ਬਿਤਾਉਣ ਵਿਚ ਔਖ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ *ਇਕੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ *ਕੰਮ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣ ਲਈ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਬਣਾ ਤੰਗ ਆ ਚੁਕੇ ਹੋ? *ਸਭ ਬੇਕਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ *ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਡਰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ...ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਆਣਾ ਡਾਕਟਰ ਤੁਹਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਕਸੂਰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਹੀਂ... ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦਾਨਾ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਤਿ ਦੀ ਪੀੜ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਇਲਾਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਟਾਕਟਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦਰਦ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ।**

ਇਹ ਇਲਾਜ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਮਾੜੀ ਖਬਰ ਜਾਪੇਗੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ...**ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਇੰਜਰੀ ਰਿਕਵਰੀ ਕਲੀਨਿਕ** ਦਾ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਭੇਦ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਹੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੋਣ। ਸਟਾਕਟਨ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵਰ੍ਹਿਆਂਬੱਧੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਕਮਰ ਦਰਦ ਸਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਡਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਲੀਨਿਕ ਦੇ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟੀਚਾ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਮਰੀਜ਼ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਦਾਖਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਹੀ ਮਰੀਜ਼ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਆਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। **ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਆਰਾਮ ਆਉਣਾ।**

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਮਰ, ਯਥਾਰਥਕ, ਸਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੁਕ-ਲੁਕਾ ਅਤੇ ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਇਲਾਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਉਕਾ ਹੀ ਲਾਹ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਅਸਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਲਾਜ ਅਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਆ ਮੁਕਦਾ ਹੈ, “ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ”... **ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਇੰਜਰੀ ਰਿਕਵਰੀ ਕਲੀਨਿਕ** ਦੇ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਬਧ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ “ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ” ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਅਸਹਿ/ਅਸਾਧ ਦਰਦ: (1) ਕਮਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ (1, 3, 4 ਜਾਂ 5) ਹੈ, (2) ਤੁਹਾਡੇ ਚੂੜੇ ਵਿਚ ਹੈ (3) ਤੁਹਾਡੀ ਢੁੰਗੀ ਵਿਚ ਹੈ (4) ਲੱਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ (5) ਤੁਹਾਡੀ ਗਰਦਨ ਵਿਚ (ਸੀ 3, 4, 5 ਜਾਂ 7) ਹੈ (6) ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਲ ਹੈ (7) ਚੀਸਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਛੁਰੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸਾੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (8) ਦਾੜ੍ਹ ਦੇ ਦਰਦ ਵਾਂਗ ਉਠਦੀ ਹੈ (9) ਹਰਨੀਆ ਦੀ ਡਿਸਕ ਪੀੜ ਵਰਗੀ ਹੈ (10) ਸਲਿੱਪ ਡਿਸਕ ਤੋਂ ਹੈ (11) ਤਰੇਤੀ ਹੋਈ ਡਿਸਕ ਤੋਂ ਹੈ (12) ਸੁਕੜੇਵੇਂ ਤੋਂ ਹੈ (13) ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਹੈ (14) ਅਜੇ ਪੀੜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ...

ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਅਤੇ ਦਵਾ ਰਹਿਤ ਕਮਰ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਨ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਲਈ ਸਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਦਰਦ ਦੀ ਇਸ ਬਿਪਤਾ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਉਹ ਇਲਾਜ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਤਾਘ ਸੀ ਤਾਂ

ਅਜ ਹੀ ਫੋਨ 209-464-7738 ‘ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਿਹਾਜ਼ ਵਜੋਂ **ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਇੰਜਰੀ ਕਲੀਨਿਕ** ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਹੋਤਾ, ਡੀ ਸੀ ਅਗਲੇ ਦਸਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 11 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਨਿਜੀ ਯੋਗਤਾ ਮੁਆਇਨਾ/ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਬਾਹਰੀ/ਸਖਤ ਕਮਰ ਦਰਦ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ-ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਮੁਆਇਨੇ/ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਉਂਜ ਫੀਸ 247 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹਦਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਮਰ ਦਰਦ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਨਾ ਇਲਾਜ ਉੱਤੇ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਨਵੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਦਸ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਮਰ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਨ ਸਿਸਟਮ ਵਾਸਤੇ ਸਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸੋ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ-ਵਸੀਲੇ ਮੁਕ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ-ਵਸੀਲੇ ਮੁਕ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ...ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਰਜਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਮਰ ਦਰਦ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਿਚਕਿਚਾਓ ਨਹੀਂ।

ਕਲੀਨਿਕ 2531 N. California Street (North California St. & Ellis St.) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਰਡਿੰਗ ਵੇਅ ਅਤੇ ਅਲਪਾਈਨ ਐਵਨਿਊ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੇਂਟ ਜੋਸਫ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਡੇਢ ਬਲਾਕ ਦੂਰ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫੀਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ **ਫੋਨ ਕਰੋ: 209-464-7738**

ਰੀੜ੍ਹ ਦੇ ਮਣਕੇ ਹਿਲ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚੂਲੇ ਦੀ ਸਖਤ ਦਰਦ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦਰਦ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਾਂ। ਇਹ ਦਰਦ ਕਦੇ ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਾਨ ਹੀ ਧੂਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਕਾਬਿਲੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਦਰਦ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ 28 ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਤੋਂ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਕੋਲੋਂ ਡੀਕੰਪਰੈਸ਼ਨ ਥੈਰਪੀ ਕਰਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। 9 ਹਫਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਂ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸ ਇਲਾਜ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਬੇ-ਏਰੀਏ ਤੋਂ ਚੁਕ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਹੁਣ (9 ਦਸੰਬਰ 2010) ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਦਰਦ ਘਟ ਕੇ 10 ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ‘ਤੇ ਸਿਰਫ 2 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਇਲਾਜ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਤਕਲੀਫਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਤੇ ਇਲਾਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਸਹੀ ਜਾਪਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹਾਂ। ਯਕੀਨਨ ਮੈਂ ਇਹ ਇਲਾਜ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਆਂਗੀ।

ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ।

ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ (ਘਰੇਲੂ ਸੁਆਣੀ, ਉਮਰ 55)

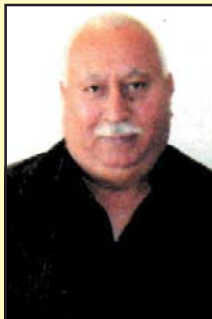

ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ, ਬਸ ਇਹੋ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਪਨਾਇਆ। ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੇਸ਼ੇਵਾਰਾਨਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਆਦਰ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਆਸ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਰ ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਲੀਨਿਕ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਸਰਜਰੀ, ਇੰਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲਵਾਂ ਰਾਹ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੈਮ ਪੀ. (ਮੈਨੇਜਰ, ਉਮਰ 62 ਸਾਲ)

ਸੱਚ ਜਾਇਓ ਕਮਰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਾ ਬਹਿ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਤੁਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਝੁਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਚੁੱਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲੇਗੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾਣਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਮਰ ਵਿਚ ਬੜੀ ਦਰਦ ਹੁੰਦੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਦੇ ਕਮਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕ ਦਰਦ ਦੇ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲੱਕ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਦਰਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ।

ਸਰਜਰੀ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ/ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਰਸਤੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦਰਦ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਦਰਦ 10/10 ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੱਲਜੁਲ 90 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਘਟ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ‘ਤੇ ਦਰਦ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਦਰਦ ਘਟ ਕੇ 10 ਵਿੱਚੋਂ 1 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਹਿੱਲਜੁਲ 95 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਬਹਾਲ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਮਰ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ ਤਾਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਓ, ਤਕਲੀਫ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਡਾ. ਸਿਹੋਤਾ ਨਾਲ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਾਓ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

-ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ (ਉਮਰ 37 ਸਾਲ)

ਨੋਟ (1):ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ 11 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ 48 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ। ਅਸੀਂ “ਕੋਈ ਇੰਤਜਾਰ ਨਹੀਂ” ਦੀ ਪਾਲਸੀ ‘ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ। **ਨੋਟ (2):** ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ 23 ਦਸੰਬਰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ (247 ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ)। *ਸਾਡੀ “ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ” ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿਚ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ, ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮਾਹੌਲ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਸਰਵੇਲੈਂਸ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਰਵੇਲੈਂਸ ਕੈਮਰਾ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਬਿਜਨਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕ ਆਈ ਫੋਨ ਜਾਂ ਬਲੈਕਬੈਰੀ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਿਜਨਸ ਉਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਜ਼ ਅੱਖ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਲੈਸ

ਸਰਵੇਲੈਂਸ ਕੈਮਰੇ ਦਿਨੇ ਅਤੇ ਰਾਤ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੇਂਜ 40 ਫੁੱਟ ਤੋਂ 400 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫਲੈਸ਼ ਡਰਾਈਵ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਿਜਨਸ ਦਾ 2 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਆਨ ਲਾਈਨ ਵੀ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਾਜਬ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੋਨ 1-800-235-1391 ਜਾਂ ਵੈਬਸਾਈਟ www.ezchase.com ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

CHAHAL VIDEO

Video & Photography

We Treat your special events with care!

- HD Video (High Definition)
- Magazine Album

Cell: (916) 601-6632

Cell: (916) 690-4182

Ph: (916) 682-7321

email: ChahalVideo1@yahoo.com

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Jaison Chahal
at 916-601-6632

www.mwestonlaw.com

STOP

Immediate Appointments Available

BANKRUPTCY

FREE CONSULTATION

For Bankruptcy Only

Installment Plans Available

Serving Merced & Stanislaus Counties since 1988

- Lawsuits/Foreclosures
- Wage Garnishments
- Collections/Repossessions
- Harassment/Stress

SAVE \$200.00

Regular Chapter 7 Attorney Fees Reduced by \$200.00 with this Ad

If you schedule your appointment by January 30, 2011*

* must bring flyer to appointment

Michael W. Weston
Local Attorney
25 YEARS OF EXPERIENCE
600 E. Main Street, Turlock • 209-632-7171

We are a debt relief agency. We help people file for Bankruptcy under the Bankruptcy code.

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲਾ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

24 ਦਸੰਬਰ, 2010 (ਸਵੇਰੇ 11:00 ਵਜੇ)

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

26 ਦਸੰਬਰ, 2010 (ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ)

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ, ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

408-648-6774 ਜਾਂ 408-513-7441

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਇਲਾਕਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਗੋਗੀ', ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਮਾਵੀ', ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਾਮਪੁਰ, ਮਨੀ ਜੈਲਦਾਰ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ, ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮਿੱਠੂ, ਬਾਲੂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਦੇ ਮਾਜਰਾ, ਦੀਪ ਇੰਦਰ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰੀਤੀਆ', ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਪੀਟਰ', ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇਜੀ, ਤੇਜਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਨਹੇੜਾ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰਕ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੋਤੀ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਰਾਜੂ', ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੰਵਲ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਛੀਵਾੜਾ, ਰਾਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ, ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਜੰਡੀਰ', ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਨਹੇੜਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ।

ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾ ਸਕਦੇ: ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਭੁਲੋਬ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਜੋ 22 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ 1913 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ 'ਗਦਰ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੀਹ ਉੱਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਔਝਤ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਦਖਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਾਹ-ਦਸੇਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਗੇ।

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨਾਲ ਇਕ ਉਚੇਚੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਪੀੜਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ, "ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂਪੁਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕਰਨ

ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਪੱਛਮ ਦੇ ਉਨਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਛੜ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਅਰੰਭਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਭੁਲੋਬ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ) ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਤਰਜੀਹਾਂ ਬਾਬਤ ਮਰਹੂਮ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁਰਤ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵੱਲ ਉਹ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 132 ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਡੈਸਕਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 20 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਫਰਨੀਚਰ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ 132 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਫਰਨੀਚਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਭੁਲੋਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਵਾ ਕੇ 50 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ-ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਲਕੇ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 31 ਜਾਂ 51 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੁੱਲ 140 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 110 'ਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਮੰਤਵੀ ਹੈਲਥ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ

ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਧਾਇਕ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਲਈ ਨਾਬਾਰਡ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ 33 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਸਕੀਮਾਂ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 64 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਵੱਛ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਪੂਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਤਕ ਅਪੜਾਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਇੰਨਾ ਭਾਰੂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵੀ ਦਰਅਸਲ ਜਗੀਰੂ ਏਜੰਡਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸੇ ਇਕ ਏਜੰਡੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮੀਟਰ ਵੱਡੇ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਵੱਡੇ ਹੋਟਲ, ਏਅਰਪੋਰਟ, ਮੈਟਰੋ, ਹਾਈ-ਵੇਅ ਹਨ। ਗੱਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ; ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਤਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਤੜਫ਼ ਅਤੇ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਟਲਾਂ, ਹਵਾਈ ਔਡਿਆਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮਾਯੂਸਕੁਨ ਕਿੱਤਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਆਧਾਰਤ ਸਨਅਤਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਢਾਂਚਾ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੱਲ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲੀਹ ਪਾਏ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਉਸ ਪਾਸਿਓਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਦਲ

ਪਰਿਵਾਰ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਖ਼ਾਤਰ ਲੋਕਲ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਕੋਬਲ ਨੈਟਵਰਕ ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਲਏ ਹਨ। ਰੋਤਾ-ਬਜਰੀ ਦੇ ਵਪਾਰ ਉੱਤੇ ਮਾਫ਼ੀਏ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰੋਤੋ ਦਾ ਇਕ ਟਰੱਕ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ 1000 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ 4000 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਇਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰੂਟ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਰੂਟਾਂ ਦੇ ਉਹ ਸਮੇਂ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ) ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰੂਟਾਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਨਿਰੋਲ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਜਿੱਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ (ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ) ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ।

ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ: ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚਲੇ ਸਥਾਨ (5 ਵੁਡ ਸਟਰੀਟ) ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਮੰਗ ਇਥੇ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਦਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵੇਂ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ, ਮੁਫਤ ਡਾਕਟਰੀ ਕੈਂਪ ਲਾਉਣ, ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਹਿੰਮਤ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਲਤਾਨ ਅਖਤਰ (ਗਾਇਕ), ਰਣਬੀਰ ਕੌਰ ਬੱਲ, ਸਤਪਾਲ ਮਦਾਰ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਮੋਨਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀਆਂ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ, ਦੇਵ ਭਾਟੀਆ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਨਾ, ਸੁਦੇਸ਼ ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਫੋਨ 510-372-5061 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਦਰਾੜ

ਕੈਨੇਡਾ: ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਤਰੇੜ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਧੋਜਕਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਜੀ-77 ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਅਤਿ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੰਤਰੀ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ "ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ

ਰਹੀ ਹੈ।" ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਧੋਜਕਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਛੋਟੇ ਟਾਪੂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਹੀ ਸੁਆਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਢ ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਅਲਬੀਵ, ਭੂਟਾਨ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਧੋਜਕਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਧੋਜਕਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 'ਬੇਸਿਕ ਗਰੁੱਪ' ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ ਹੈ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

*ਰਿਫਿਊਜੀ ਸਟੇਅ *ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੇਸ
*ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਬਿਜਨੈਸ ਵੀਜ਼ਾ
*ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ
*ਐਡਾਪਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

Attorney At Law

Law Offices Of Jaspreet Singh

4491 W. Shaw Ave.,
Suite 300 B
(Near Costco)
Fresno, CA 93722
Ph: 559-271-5511

44790 S. Grimmer
Blvd. #204
Fremont CA-94538
Ph: 510-657-6444
Fax: 510-657-6443

2945 W. Capitol Ave,
Sacramento CA-95691
Ph: 916-372-4448
Fax: 916-372-4440

TAJ

INSURANCE SERVICES

*Local or Long Haul Trucking (48 States)
*Personal or Commercial Lines
*Standard or Non Standard Market
*Auto and Home package Available

To beat your rates, Visit or Call
Gurdawar S. Mann Or Pal Rai
4 Union Square, Union city, CA 94587
Ph: (510) 487-1000, Fax (510) 740-3451

Note: Also Income Tax filing Available

Gurdawar S. Mann

Lic#0F34231

Punjab Times

Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:

Mandeep Mann

661-889-1927

Shiara Dhindsa

Photographer

661-703-6664

Charanjit Singh Pannu

408-608-4961

Honorary Directors Community Relations:

Pritam S. Grewal

408-406-0703

Kuljeet Singh

510-284-9580

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਇਕਮੁੱਠ

ਬ੍ਰਸਲਜ਼: ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਉਥੇ ਜਰਮਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਵਾਪਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ।

ਬ੍ਰਸਲਜ਼ 'ਚ 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ 27 ਮੁਲਕੀ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਏ 11ਵੇਂ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਬਗ਼ੈਰ ਨਾਂ ਲਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀਆਂ, ਸ਼ਹਿ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਟਿਕਾਣੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤਵੱਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਰੋਮ ਤੇ ਮੈਡਰਿਡ ਸਬੰਧੀ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਤਿਵਾਦ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰਾ ਸਾਂਝਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚਲੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਮਨ ਰੌਪੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਹਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਰੌਪੀ ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਸ ਮੈਨੂਏਲ ਬਰੋਸੋ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਜਰਮਨ ਚਾਂਸਲਰ ਐਂਜਲਾ ਮਾਰਕਲ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋਏ

ਸਫਲਤਾ ਉਸ ਜੰਗ-ਮਾਰੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਹੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਤਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਅਤਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ

ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਰਮਨ ਚਾਂਸਲਰ ਏਂਜਲਾ ਮਾਰਕਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਤਿਵਾਦ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿਚ ਪੱਕੀਆਂ ਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸੀਟਾਂ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ-ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਗੈਰ-ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ, ਫਰਾਂਸ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਅਹਿਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ 2012 ਤਕ ਦੁਵੱਲਾ ਵਪਾਰ 20 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੈਰ ਫੌਜੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ 'ਚ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਪਾਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਵਪਾਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਣ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਨੇ 2012 ਤਕ ਦੁਵੱਲਾ ਵਪਾਰ 13 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 20 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਰਪ 'ਚ ਜਰਮਨੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਬੇਹੱਦ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਚਾਂਸਲਰ ਏਂਜਲਾ ਮਾਰਕਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 2012 ਤਕ ਵਪਾਰ ਵਧ ਕੇ 20 ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਤਕ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇ ਪਰ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਉਭਰਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਰਮਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੋਰ ਉਚਾਈਆਂ ਵੱਲ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ‘ਚ ਡਟੇ

ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ‘ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ

ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਤਕ ਰਸਾਈ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਗਰ ਹੋ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ (ਕੇ.ਐਮ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ) ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਵਾਚਣ ਤੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਬਨਿਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ ਭੈਅ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਾਲਾਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਟਾਟਾ ਗਰੁਪ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਬੀਕਾਰ ਨੀਰਾ

ਰਾਡੀਆ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਲੀਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਰਥਿਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਿਤਾਈ ਪੈ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀਪਕ ਪਾਰਿਖ ਨੇ ਵੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਨਅਤ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਡਿੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਦੀ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇ 'ਤੇ ਦਵਾਏ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੀਕੇਜ਼ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਾਈ.ਵੀ. ਦੇਵੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੋਨ ਟੈਪਿੰਗ ਇਕ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਮਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੀ ਹੁਣ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਜਾਜ ਆਟੋ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਹੁਲ ਬਜਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਖ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟੋਪਾਂ ਲੀਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਧ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲਾਬੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ?

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਮੁਤ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਜੇ. ਥੋਮਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਥਾਪੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵੀਕ ਦੌਰਾਨ ਇੰਡੀਆ ਅਨਲਿਮਟਿਡ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਰੀਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂਤ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ
ਫੋਨ: 209-992-7185

***ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਤੇਜ਼ ਕਰਾਂਗੇ-ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ**

-ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੱਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ।

***ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਕਰਨਗੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ**

-ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਕਤ ਵਧਾਈ ਐ।

***ਲੱਖਵਾਲ ਸਾਬੂ ਲਾਉਣਗੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਮੋਰਚਾ**

-ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਲੈਣ।

***ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਿੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਐਚ ਐਸ ਬਰਾੜ**

-ਤੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ!

***ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ**

-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ੋ! ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੇ ਕੋਈ ਤਾਂ ਜਾਊ ਜੇ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲੇ।

***ਚਮਕੇਗਾ ਬਿਹਾਰ ਤਾਂ ਤਰਸੇਗਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ**

-ਆਹੋ, ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ ਤਾਂ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਰਹੇ, ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ।

***ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ-ਬੱਬੀ ਬਾਦਲ**

-ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਜੇ ਇੱਥੋਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਥੋਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੇਰਾਂ ਵੱਟੇ ਨੀ ਪੁੱਛਣਾ! ਸਪੀਕਰ ਸਾਬੂ।

ਗਦਰ ਹੈਰੀਟੇਜ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਟਾਕਟਨ ਦੇ ਹੋਲਟਵਿਲ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਅਗਲੀ ਮਈ 'ਚ

ਸਟਾਕਟਨ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ): ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਹੋਲਟਵਿਲ ਫਾਰਮ, ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਮਈ 2011 ਨੂੰ ਗਦਰ ਹੈਰੀਟੇਜ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਥੇ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਸ. ਡਾਇਲਾਗ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗੁਲਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਲਟਵਿਲ ਫਾਰਮ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਫਾਰਮ 1911 ਵਿਚ ਭਾਈ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਸ ਫਾਰਮ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਾਰਮ ਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਸੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਉਘੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਇਸੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਭਾਈ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ 100 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਉਸੇ ਫਾਰਮ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਮਿੱਟੀ ਨੇ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਇਕ ਆਰਜੀ ਪੰਡਾਲ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੰਡਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਰੱਖਿਆ

ਜਾਵੇਗਾ। ਤਿੰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ “ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਲੋਕ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ” ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਡਾ. ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਸਵਤੀ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਨਾਮਵਰ ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ “ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ

ਗੂੰਜਾਂ” ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਵੀ ਆਪਣੇ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਡਾ. ਵਨੀਤਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਣਗੇ।

ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਹੋਲਟਵਿਲ ਫਾਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਪਰ ਇਕ 50 ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਚਾ ਛਾਪ ਕੇ ਵੰਡਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਲਿਖਣਗੇ। ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਗਦਰ ਲਹਿਰ

ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮੇਤ ਡਾ. ਆਤਮਜੀਤ, ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਇੰਡੀਆ) ਅਤੇ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਨਾ ਸੱਦਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕੁਲਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨਾਲ ਫੋਨ 916-320-1414 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ: ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਲ ਸਹੋਤਾ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਭਰਵੇਂ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਖ ਵਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਆਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ 3 ਜਨਵਰੀ 2011 ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਕੰਮੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਲੋਕ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹੋਲਟਵਿਲ ਦੀ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ ਐਨਲ ਬਲਿਊ ਕੋਲੋਂ ਹੋਲਟਵਿਲ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸੌ ਸਾਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਵਿਦਰੋਹੀ ਸੁਰ ਗਦਰ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ” ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਜਦੋਂ ਕਿ “ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਲਟਵਿਲ ਫਾਰਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ” ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ) ਪੇਪਰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਸਤਿਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਗੇ।

ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ “ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਉਤੇ ਗਦਰ

ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਅਤੇ ਮੋਲਵੀ ਮੁਹੰਮਦ ਬਰਕਤ ਉਲਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ**ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ**

***ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ**
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
***ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/**
ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
***ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ**
***2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ**
ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

National Truck Driving School**Call For Special Price**

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu
Cell: 916-502-7733

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838**Short Sale Specialist****We Can Sell Your Home in Short Sale at No Cost to You**

Sohanpreet (Sam) Chahal
CA Lic. 01504071
Realtor/Notary Public
email: samchahal@hotmail.com

For Buying & Selling Residential And For Loans
Call: Sohanpreet 'Sam' Chahal @916-612-5773

Serving from Bay Area to Sacramento

Call for free listing of
Reo-Bankowned Properties

Multi-Million Dollars Producer-2007, 2008 & 2009

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵੱਡਾ ਘਰ ਅਪਗਰੇਡ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

Golden State Realty

Sacramento Office: 8695 Territorial Way, Elk Grove CA 95624
Tel: 916-612-5773 Fax: 916-689-5707

ਇੰਡਸਟਰੀ ਚੈਂਬਰਸ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਦੀ ਡਿਨਰ ਪਾਰਟੀ ਮੌਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਚੈਂਬਰਸ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾਅਵਤ ਮੌਕੇ ਜਿਥੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਦਾ ਢੋਲ ਦੇ ਡਰੇ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਵਕੀਲ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਵਲੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਭਰਵੇਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਸੈਂਬਲੀ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੀਬੀਆ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਹਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਤੇ ਤਹਿਤ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ ਸਮੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ

ਸ੍ਰੀ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਿੰਦਰਾ ਤੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਡੇਵ ਜੋਨਸ ਨੇ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਦੀਪ ਫਰਵਾਲਾ ਦਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਰਾਜਪ੍ਰੀਤ ਗਹੁਣੀਆ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਅਤੇ ਜਸਨਜੀਤ ਬਡਵਾਲ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਬਡਵਾਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਕਮਲ ਜੱਜ, ਪਾਲ ਸੁਰਿੰਦਰ, ਲਿੰਡਾ ਜਿਨ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪੰਮੀ ਮਾਨ, ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਪੂਨਮ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਮਾਈਕ ਸੈਨਵਾਨ ਨੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਅੰਦਾਜ਼ ਡਾਂਸ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿੱਧਾ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਡੀ ਜੇ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡੀ ਹਿਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸ਼ੱਖ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਜੇ ਪੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੀਬੀਆ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾ. ਰਿੱਕੀ, ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ, ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਵਾਲਾ, ਜੈਕ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪੋਲ ਰਾਮ (ਸਪੋਰਟਸ ਸਵਰਗੀ ਲਾਹੌਰੀ ਰਾਮ), ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ), ਅਟਾਰਨੀ ਅਮਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਮਨਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ, ਬੰਦਾ ਬਲਵਿੰਦਰ, ਕਮਲ ਬੰਗਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਰਗਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੱਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ): ਲੰਘੀ 6 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੱਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਉਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡੂੰਘੇ ਅਫਸੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੜੋਫੜੀ ਉਤੇ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇਕ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਬਹਿ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਨਿਰੀ ਪੁਰੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੋਚੇਗਾ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੱਤੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਕਤਲ ਇਕ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ, ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਨਾ ਵਾਪਰੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾ, ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਕਸਨ, ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੁੱਡੀਕੇ, ਜੀਤਾ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਜਾਪ ਜਾਪੀ, ਜੀਤਾ ਮਾਣਕ, ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬੁੱਟਰ, ਪਾਲ ਮੰਨਣ, ਰੋਣਕ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਠੱਪ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ 146 ਕਰੋੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮਕਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਸਦਨ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੇਤਕਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਐਨ.ਡੀ.ਏ., ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਐਸ.ਪੀ., ਟੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਡੀ. ਨੇ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੂੰ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਕੈਂਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 2008 ਵਿਚ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ 1.76 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੇ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਬਜਿਦ ਰਹੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਉਤੇ ਅਤੀ ਰਹੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ (ਪੀ.ਏ.ਸੀ.) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2001 ਵਿਚ ਤਹਿਲਕਾ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੰਮ 17 ਦਿਨ ਤੇ 1987 ਵਿਚ ਬੋਫੋਰਜ਼ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ 45 ਦਿਨ ਠੱਪ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੱਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪੂਰਾ ਇਜਲਾਸ ਠੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾਇਆ। ਇਜਲਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੇਬਰੋਸਗੀ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ 'ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ' ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੱਬੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਨਾਲ 'ਨਾਪਾਕ' ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਇਜਲਾਸ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਣ ਨੂੰ 'ਮੰਦਭਾਗ' ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਸਦਨ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਵੀ ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਕ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ "ਕਈ ਵਾਰ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।"

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਬੇਅਰਬ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਵਾਈ ਠੱਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਰਾਹ' ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਝਾਤ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਜਲਾਸ ਅਜਾਈ ਜਾਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੁੱਲੇਗਾ।

ਬੇ-ਏਰੀਆ ਕਾਲਜ ਆਫ ਨਰਸਿੰਗ ...ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੇਟਿੰਗ ਲਿਸਟ ਨਹੀਂ! ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਵੋ ਤੇ ਨਰਸ ਬਣੋ!

- * ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ M-1 ਵੀਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- * ਨਰਸਿੰਗ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋ।
- * ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਨਰਸ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ 13 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ LVN ਬਣੋ।
- * 8 ਮਹੀਨੇ 'ਚ RN ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰੋ-ਦਾਖਲੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ

ਬੇ-ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ

- ਪਾਲੋ ਆਲਟੋ ਫੋਨ: 650-858-6810
- ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਫੋਨ: 408-280-6888
- ਡੇਲੀ ਸਿਟੀ ਫੋਨ: 650-755-6888

3 Locations in Bay Area:

- Palo Alto (650) 858-6810
- San Jose (408) 280-6888
- Daly City (650) 755-6888

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ
ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਟੂਟ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ ਜੀ।

www.bayareacollege.net

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.

Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

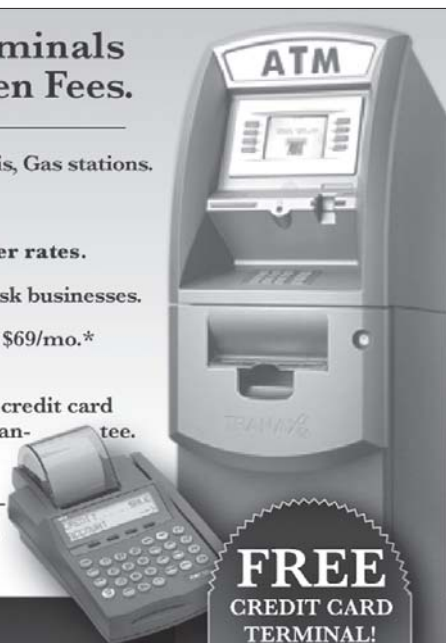
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

FREE
CREDIT CARD
TERMINAL!

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਨ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਜੋ ਚੁਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਤਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ

ਪੈਟਰੋਲ ਨਿੱਜੀ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਪਵਾ ਕੇ ਬਿਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਨੇਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਹਰ ਪਿੰਡ 'ਚ ਇਕ-ਇਕ ਸਕੂਲ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਚਾਬੀ ਫੜਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਧਨ ਬਰਬਾਦ ਕਰੀ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੇ ਬੇਲੋੜੇ ਸਰਕਾਰੀ

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਨ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਗਤ ਚੁੱਕੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਬਹਿਸ

ਦਾ ਛਿੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਧਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹੈ ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਕੋਈ ਤਾਰੀਖ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਲੋੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਹਿਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਨਤਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਭੱਤਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਫਰ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਗੱਡੀ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਪੈਟਰੋਲ ਪਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੋਚ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਪਰ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ !

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚ ਫੁੱਟੀ ਕੋੜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਸਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬਰੇਕਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 15.31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ 125 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਹੀਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 10.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਾਲੀ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਅਜੇ ਤੱਕ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਕਤੂਬਰ ਤੇ ਅੱਧੇ ਮਹੀਨੇ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਰੋਚਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ ਤੇ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ (ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ) ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਵੀ ਦੇ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਰੁਕੇ ਪਏ ਹਨ। ਉਧਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਰਿਹੈ ਓਬਾਮਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਹੁਸੈਨ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆਦਤ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਾਫੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰੋਬਰਟ ਗਿੰਬਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੋਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਗਿੰਬਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਆਦਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਾਫੀ 'ਸੰਘਰਸ਼' ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਦੋਂ ਆਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਜਨ ਜਰਨਲ ਨੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਕੈਂਸਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਘਾਤਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਗਰਟ ਦਾ ਇਕ ਕਸ ਵੀ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਿੰਬਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 49 ਸਾਲਾ ਓਬਾਮਾ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਛੇਤੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਰਿਜ਼ਨੋ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚਿੱਪ ਵਾਲੇ ਰੇਡੀਓ ਹਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ

San Jose ਤੋਂ Sacramento, Yuba City, Fresno ਅਤੇ Bakersfield ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
Punjabi
RADIO

24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

ਆਪਣੇ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਕੀਮਤ
\$25

ਬੇ ਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਰੇਡੀਓ ਸੈਟ ਕਿਵੇਂ ਲੈਣਾ ਹੈ ?
ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ। ਫੋਨ ਨੰਬਰ : 408. 722.7698

ਖਬਰਾਂ

ਹਰ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਸਟੂਡੀਓ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਨਲਾਈਨ, ਆਈ ਫੋਨ, ਬਲੈਕ ਬੇਰੀ ਉਪਰ ਲਾਈਵ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।
www.punjabiradiousa.com

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ਿਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਤੋਂ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ ਹਰ ਰੋਜ

ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਸ਼ਾਮ 8.00 ਤੋਂ 9.00 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ

ਦੀ ਧੜਕਣ

ਡੀ ਜੇ ਪ੍ਰੀਤ

25 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ

ਹਰ ਰੋਜ ਸ਼ਾਮ 4.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 6.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਫਰਮਾਈਸੀ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਨਗੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

Phone : 408.722.7698

Email: punjabiradiousa@yahoo.com
3750 McKee Road, # B, San Jose CA 95127

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਭੜਕੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥਕ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੜਕਾ ਕੱਢਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਬਿਕਰਮੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਦੁਬਿਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਬਾਰੇ ਦੁਬਿਧਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੋ-ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ 11 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ, ਨਿਆਰੀ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਸਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੂਰਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ 2003 ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦੇ ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾਤਾ (5 ਜਨਵਰੀ 1999) ਇਸੇ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਤਰ੍ਹੱਟੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਰਾਇ ਭੇਜਣ ਲਈ 15 ਅਗਸਤ 2008 ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ 'ਚ ਨਵੀਂ ਦੁਬਿਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਭਾਈ ਕਲਕੱਤਾ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ

ਸੁਝਾਅ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ।

ਦੋ ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ

ਤੇ ਜਨਵਰੀ 2010 ਵਿਚ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਥਿਤ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਖੁਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਭੁਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮਾਹਿਰ। ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਤਾ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੂਰਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸੰਗਰਾਦਾਂ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸਰੂਪ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਕੈਲੰਡਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਗਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਿਟਾਗਾਂਗ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਗਏ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਚਿਟਾਗਾਂਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਗਏ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਇਸ ਜੱਥੇ ਨੂੰ 29 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਜਥੇ ਨੇ ਢਾਕਾ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਢਾਕਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਢਾਕਾ ਤੋਂ 250 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਚਿਟਾਗਾਂਗ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮਾਤਾ ਅਮਰ ਕੌਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਧਨੋਆ (ਮੁਕੇਰੀਆ) ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਗਏ 58 ਮੈਂਬਰੀ ਜਥੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਧਾਲੂ

20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼: ਕੈਪਟਨ (ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੈ। ਉਹ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਟੀਮ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਢਾਂਚਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਪਛੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਿਹਲਾ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ 'ਜਾਗੇ ਪੰਜਾਬ ਯਾਤਰਾ' ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸਰੀਕਿਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 41 ਸਾਲਾ ਸਿਆਸੀ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਤੀਸਰੇ ਫਰੰਟ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਿਟਾਗਾਂਗ ਪੁੱਜੇ ਜਿਥੇ ਬੰਗਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਰਵੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚਿਟਾਗਾਂਗ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਸਮੇਂ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਝੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਰਾਜਾ ਸੁਧਰ ਸੈਣ ਤੇ ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂਪਾਲ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ।

ਅਮਰਿੰਦਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੌਰਾ 22 ਤੋਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 22 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣਨਗੇ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ 22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 24 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹੁਰੇ ਗਏ ਜਵਾਈ ਦੀ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਮਾਛੀਵਾੜਾ: ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਸਾਲਾ-ਸਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਦੇ ਵਾਸੀ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਦੇ ਲੜਕੇ ਸੁਨੀਲ ਸਾਹਨੀ (22) ਦੇ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਰਾਧਾ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਮੰਨਣ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਮਝਾ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਲੜਕੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਰੱਜੇ ਤੇ ਭਰਾ ਬਬਲੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ

ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੜਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਸੁਨੀਲ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ।

ਨੌਂ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਰਾਧਾ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸਦਾ ਸਾਲਾ-ਸਾਲੀ ਰੱਜੇ ਤੇ ਬਬਲੂ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਕਰਾਰ ਇਸ ਕਦਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਕਿ ਬਬਲੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫਾ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਰੱਜੇ ਨੇ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਾਤ ਦੇ 12 ਵਜੇ ਰੱਜੇ ਤੇ ਬਬਲੂ ਨੇ ਸੁਨੀਲ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੀ ਝੁੱਗੀ ਵਿਚ ਛੱਡ ਨਾਲ ਟੰਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਖੜਕਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਨੀਲ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਉੱਠ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰੱਜੇ ਤੇ ਬਬਲੂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਠੱਗਣ ਵਾਲਾ ਵਕੀਲ ਕਾਬੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੱਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ 18.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਠੱਗਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੋਲਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇਮਸ ਮਸੀਹ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਪੰਕਜ ਤੇ ਅੰਕੁਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਸੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਲੈ ਕੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਅਨੁਸਾਰ 7 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿਓ-ਪੁੱਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 18.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਸੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਾਸੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 7 ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ ਇੰਨੇ ਹੀ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਨਵਾਂ ਪੈਂਤੜਾ: ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕਹਿਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਅਮਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੇਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਐਡਹਾਕ) ਦੇ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਰਕਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਨੇ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲਵੇ। ਦੂਜੇ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਨਾ ਛੱਡੀ ਤਾਂ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਵੇਗੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਏਗੀ। ਤੀਜੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਮਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ

ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ

ਰਹੇ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸਿਰਸਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਮਤੇ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ

ਐਚ.ਐਸ. ਹੰਸਪਾਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਠਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਨਲਵੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਕਾਂਗਰਸ) ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਹਰਿਆਣਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ: ਨਲਵੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਫਿਰ ਬਣਿਆ ਸਾਕਾ '47

ਪਿਸ਼ਾਵਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਓਰੋ) : ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ 63 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 1947 ਵਾਲਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹ ਉੱਜੜ-ਪੁੱਜੜ ਗਏ ਹਨ। ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਭਾਵੇਂ ਧਰਮ ਹੀ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਵਸੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲਈ ਤਾਂ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਾਲਮ ਹੋ ਕੇ ਟੱਕਰਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਸ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਹਰ ਪਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਸੋ ਹੋਇਆ; ਅਗਾਂਹ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਮਨ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਵਾ ਸਕਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪ ਖਾਣ-ਕਮਾਉਣ ਜੋਗੇ ਹੋ ਸਕਣ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੈਣੇ ਦੇ ਦੋਣੇ ਪੈ ਗਏ ਜਦੋਂ 2009 ਵਿਚ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਜਜ਼ੀਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਆਗੂ ਹਕੀਮ ਉੱਲਾ ਮਹਿਸੂਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਲੈਣ ਜਾਂ ਫਿਰ 1 ਕਰੋੜ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਜ਼ੀਆ ਅਦਾ ਕਰਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਾ ਅਸਰ

ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਘਰ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ

ਵੀ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਜ਼ੀਏ ਵਜੋਂ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 1 ਕਰੋੜ 20 ਲੱਖ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ 60 ਲੱਖ ਹੀ ਦੇ ਸਕੇ ਸਨ।

ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸੌਦਾ ਤੋਲਦਾ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਤੁਰ ਆਏ। ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ (ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ) ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਕੱਢ ਕੇ 33 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਨਿਲਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਦੇ ਦਰਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ 50 ਦੇ ਲਗਭਗ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ 18 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਤਕੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਚੁੱਕਿਆ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਓਵੇਂ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਓਵੇਂ ਹੀ ਨਿਕਲੇ ਜਿਵੇਂ 1947 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਲੋਕ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚਿਆ। 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 50 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਣੇ 500 ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਜੇਗਣ ਸ਼ਾਹ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ

ਦਬਗੜੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 120 ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 55 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਲੰਗਰ ਛਕ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਵਾਰ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲੇ।

ਦਰਸਾ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜਾ ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਵੇ ਤੇ ਕਦੇ ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਸੰਭਾਲਣ। ਇਹ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਵੀ ਜਦ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਫਰੰਟੀਅਰ ਕੋਰ

ਦੇ ਆਈ. ਜੀ. ਨਾਦਰ ਜ਼ੋਬ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੁਫ਼ਤਾਬਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਦਾ 90 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਰਸਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ 26 ਵਾਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨ ਭਰ ਜੀਪਾਂ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਪੁੱਜ ਕੇ ਦਰਸਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਢਾਹੀਆਂ ਜਾ

ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਸਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਓਰਕਜ਼ਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਮੁੜ ਬਣਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਣ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਭਰਾਤ ਤੋਂ ਗਏ ਮੁਹਾਜਰਾਂ, ਕਾਦੀਆਨ ਤੇ ਹੋਰ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਬੇ ਹੇਠ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Public Notice

Name Change

I, Jagdeep Singh S/O Basant Singh resident of near Lakshmi Palace Mukatsar Road, Sargapuri, Kotkapura, Distt. Faridkot, Punjab, India, now living at 5214 W. Michigan Ave, Fresno, CA 93722 USA have changed my name to Jagdeep Singh Grewal. All concerned please note.

I, Baljinder Kaur W/O Davinder Singh resident of VPO Heran via Halwara, Tehsil Jagraon, Distt. Ludhiana, Punjab, India, now living at 29395 Dekota Dr Valencia, CA 91354 USA, have changed my name to Baljinder Kaur Hehar. All concerned please note.

ਨਿਤਿਨ ਗਰਗ ਹੱਤਿਆ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੜਕਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼

ਮੈਲਬਰਨ: ਜਗਰਾਓ ਦੇ ਨਿਤਿਨ ਗਰਗ (21 ਸਾਲ) ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਤਲ ਮੌਕੇ ਮੌਜੂਦ 16 ਸਾਲਾ ਆਸਟਰੇਲਿਆਈ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਤਲ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਿਤਿਨ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਨਿਤਿਨ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਵਰੀ ਅਤੇ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਮਗਰੋਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਹੁਣ ਇਸ ਲੜਕੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹੀਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

FARMERS

181 Metro Drive, Suite 290, San Jose, CA 95110

ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੈ? ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Call for a Review of your any Insurance Policy or to Get a Quote. !!

Totally Free and No Obligation to buy from us!!

Satwant Singh
Insurance Specialist
License # OH11256

*Auto *Home *Life *Business
*Workers Compensation

Call for consultation

Ph: 408-771-2438

408-580-6063, 408-687-7566

Fax: 408-573-3829

ssingh6@farmeragent.com

Call us to know about special discounts for nurses, teachers, engineers, pharmacists, doctors and more professionals to get low prices.

Reliable and Experienced Real Estate Professional

ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ: 209-815-1869

*Bay Area*Tracy *Manteca * Lathrop * Weston Ranch*Stockton *Lodi *Elk Grove *Sacramento *Modesto *Turlock *Brentwood *Antioch * Oakley *Discovery Bay

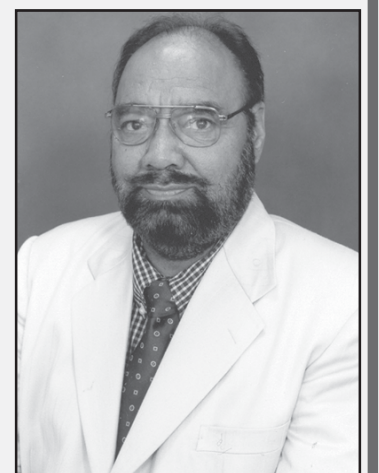
We Specialize in Bankowned, Foreclosure and Short Sale Homes

ਘਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

We Do Loan Modification and Credit Repair to Save Your Home From Foreclosure

Rent 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ Rent 'ਤੇ ਘਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ

Right Time To Buy For Investors And First Time Home Buyers

Gurbans Singh Gill
Realtor

12 Years Experience in Real Estate
e-mail: gurbans@gotracy.com

Fax: 209-836-0706

www.gotracy.com

Gurbans Gill 209-815-1869

ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰੈਲੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੋਲ ਰੈਲੀ ਕੱਢੀ ਗਈ। ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਫਤ ਕੇ ਕੱਢੀ ਗਈ ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ), ਦਲ ਖਾਲਸਾ, ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਾਸ਼ਤੀ ਵਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਭੋਮਾ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਦੰਗਾ ਪੀਤਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੇ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਵੇਲੇ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਲਾਪਤਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਦਸ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕੈਂਡਲ ਮਾਰਚ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਥੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਤੇ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਲਗੋਟ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ, ਪੁਲੀਸ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ

ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਤੇ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਰੰਧਤੀ ਰਾਏ, ਸਈਅਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ 'ਕੈਂਡਲ ਮਾਰਚ' ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਵੱਲੋਂ 'ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ, ਪੀਤਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ, ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ' ਆਦਿ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ।

ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ

ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਡੰਡੇ ਦਾ ਰਾਜ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਸਮੇਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗੁੰਥਗੜ੍ਹ, ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੋਪਾਲਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਭੋਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੋਮਾ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਾਸ਼ਤੀਵਾਲ ਟਰੱਸਟ ਤੋਂ ਬੀਬੀ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਤੇ ਟਰਸੱਟ 'ਚ ਪਲ ਰਹੇ ਬੱਚੇ, ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਸ ਕੌਰ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝਬਾਲ, ਡਾ. ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਵਿਸ਼ਵ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਯਸੀਨ ਮਲਿਕ ਤੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਭੱਟ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਰੀਅਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸਯਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਗਿਲਾਨੀ ਤੇ ਮੀਰਵਾਇਜ਼ ਉਮਰ ਫਾਰੂਕ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਫਰੀਡਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਬੀਰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ 'ਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯਸੀਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਭੀੜ ਭਰੇ ਇਲਾਕੇ ਖਾਨਕਾ ਵਿਚ 'ਟਾਰਚ ਰੈਲੀ' ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਈਸ਼ਮਾ ਵਿਖੇ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਰੈਲੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਫਰੰਟ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਭੱਟ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਛੱਡੀ ਤੇ ਹਲਕਾ ਲਾਨੀਚਾਰਜ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੈਲੀ ਦਾ ਮੰਤਵ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫਰੰਟ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਆਗੂ ਜਾਵੇਦ ਅਹਿਮਦ ਮੀਰ ਨੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਬੀ ਗੁਜਰ ਵਿਖੇ ਸੰਕੇਤਕ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਹ ਯਤਨ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ 50 ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਣੇ ਲੈ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜੇਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀਆਂ 10 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 10 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਚੋਂ ਆਕਲੈਂਡ ਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ 10 ਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦੇਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਅਕ

ਸੰਸਥਾਨ 'ਚ 3 ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸ. ਗੁਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸ਼ੈਡਨ ਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 2 ਸਾਲ ਇਥੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਡਾ. ਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦਾ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੈਨੋ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 'ਕਾਗਜ਼ੀ ਮੋਹਰ' ਬਣਾਇਆ:ਭੱਠਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮਕਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਹਰ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜਬਰੀ

'ਰਿਟਾਇਰ' ਕਰਕੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਮੋਹਰ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਂ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਾਖ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗਿਰਤਬਾਹਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਬਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਫੁੱਟ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਰਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਉਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ 'ਲਗਜ਼ਰੀ ਟਰੇਨ' ਸ਼ੁਰੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 'ਲਗਜ਼ਰੀ ਟਰੇਨ ਗਰੁੱਪ' ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ 'ਲਗਜ਼ਰੀ ਟਰੇਨ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ 8 ਰਾਤਾਂ ਤੇ 9 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਪ੍ਰਤੀ ਯਾਤਰੀ 2 ਲੱਖ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਿਰਾਏ 'ਚ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਪਟਨਾ ਤੇ ਪਟਨਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਦੀ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਂ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ 'ਪੈਕੇਜ ਟੂਰ' ਹੈ। ਇਸ

ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਟੂਰ ਪੈਕੇਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

'ਡੈਕਨ ਉਡੀਸੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ 29 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਨਾਉਣਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਗੱਡੀ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਯਾਤਰੀ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇਹ ਗੱਡੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੀਜੇ

ਦਿਨ ਇਹ ਗੱਡੀ ਬਠਿੰਡਾ ਪੁੱਜੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਡੀ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਜੈਪੁਰ ਪੁੱਜੇਗੀ।

ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਜੈਪੁਰ ਤੋਂ ਆਗਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ 6ਵੇਂ ਦਿਨ ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਨਾਂਦੇੜ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। 7ਵੇਂ ਦਿਨ ਯਾਤਰੀ ਨਾਂਦੇੜ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਪੁੱਜਣਗੇ ਤੇ 8ਵੇਂ ਦਿਨ ਉਹ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣਗੇ। 9ਵੇਂ ਦਿਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ, ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਵੀ ਜਾ ਸਕਣਗੇ।

‘ਅੰਨ੍ਹੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਾਨ’ ਨਾਵਲ ‘ਤੇ ਬਣੇਗੀ ਫ਼ਿਲਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਮੜ੍ਹੀ ਦਾ ਦੀਵਾ' ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਫਿਰ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਅੰਨ੍ਹੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਾਨ' 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਫ਼ਿਲਮ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ' ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰ ਬੀਏਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਮਾਨਸਾ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਜਨਵਰੀ-ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ 'ਚੰਨ ਗ੍ਰਹਿਣ' ਹੈ ਜੋ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾ. ਤਰਸੇਮ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਰਿੜਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਖ਼ਰ ਰਿੜ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ 9 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨਿਰੂਪਮਾ ਰਾਓ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੌਦੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐਸ.ਵਾਈ. ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਨੇਮਾਂ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ

ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੰਝਲਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ

ਸਭਾਈ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕੇਰਲਾ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸੰਸਦ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ

ਸ੍ਰੀ ਮੋਇਲੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੱਕ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਖੇਤਰੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੇ ਕੌਮੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੇ ਮਾਯੂਸੀ ਨੂੰ

ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਖੇਤਰੀ ਚਰਚਾ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਭੋਪਾਲ ਵਿਚ ਤੇ ਆਖਰੀ 5 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸੰਭਾਵੀ ਚੋਣ ਸੁਧਾਰ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਰਚਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਅੰਸ਼ਕ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਸਮੂਹਕ ਰਾਇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਪੱਗ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੱਸਣਗੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਦੁਬਾਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਫਰਾਂਸ ਦੌਰੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੁੱਕੇਗੀ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ, ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਗੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੱਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਉਤੇ 2001 ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਤੰਬਰੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਹਤਿਆਜ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗ ਅਤੇ ਸਕਾਰਫ ਬੰਨ੍ਹਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਫਰੰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਕੋਲ ਪਰਵਾਸੀ ਮਸਲੇ ਉਠਾਏ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਫਰੰਟ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ ਇਕ ਵਫਦ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ

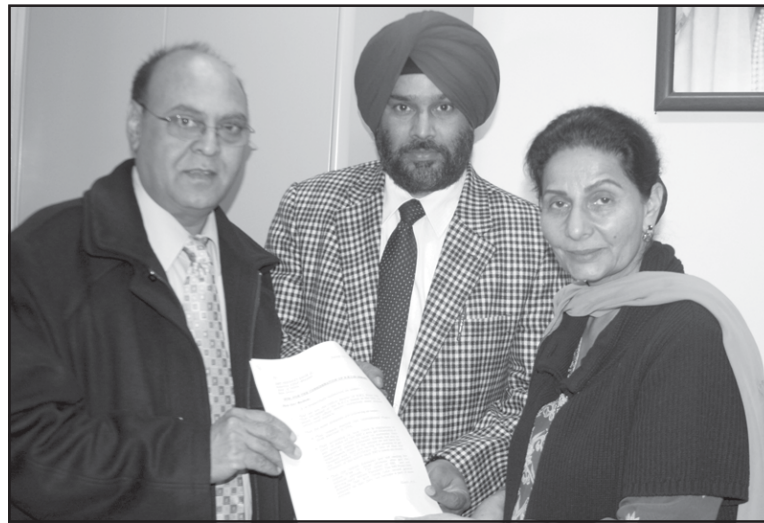
ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਣਾਰਥੀ ਨਹੀਂ, ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਰਣਾਰਥੀ ਸਮਝ ਕੇ ਵੀਜ਼ੇ ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਵਫਦ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ-

ਊਮਾ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵਾਪਸੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਜੁੜ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਊਮਾ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਲਦ ਵਾਪਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਾਡਗਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਲਾਗ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 2004 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਹਾਰ ਵਾਧੂ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਦਕਾ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਨੈਟਵਰਕ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ 2004 ਅਤੇ 2009 ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾਫ਼ੀ ਖਰਾਬ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੰਭਾਲਣ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਾਡਗਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਬਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਲੱਗ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਾਡਗਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਊਮਾ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਹ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ।

ਮਾਹਾਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਫਰੰਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁੱਖੀ ਘੁਮਣ

ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਫਰੰਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁੱਖੀ ਘੁਮਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਵਫਦ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 5 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਉਡਾਣਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਉਡਾਣਾਂ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਵਫਦ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਸੁਰੈਂਡਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਅੰਬੈਸੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁੱਕਦਮਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Ramgarhia Sikh parents seek professionally, qualified boy under 35 (issueless, if divorced) from US/Canada for their dentist daughter, 31 yrs, 5'-6", divorced/issueless, living in Canada. Please respond with bio data and recent picture to: match2k@gmail.com

Professional Sikh match for Parjapat Sikh girl, 30, 5'-6", working with US University on H1 visa, PhD (Molecular biology) from US. Caste no bar. Contact at 91-98784-59056 or email piscean100@yahoo.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Good looking, well educated USA settled family girl for Ramgharia Sikh cleanshave boy, 28, 5' 10", M.S from USA, Settled in Michigan, permanent job. Caste no bar. Contact: 425-773-9030, 425-307-1050 or email psingh03850@gmail.com.

Alliance for handsome, clean shaven, sincere, God fearing, 43, 5'-7" Sikh boy. Masters in Edu., Bachelor in Computer math from US, teaching professional, divorcees considered, cast no bar, Ph: 323-573-9315, e-mail: Singhb1@yahoo.com

To Advertise with us
call: 847-359-0746

MRP TRAVEL

Lowest International and Domestic Fares

ARC **FLY ANY AIRLINE OF YOUR CHOICE** IATA

Providing the lowest Airfare, Cruise and Travel Packages to Asia, Africa, Europe, the Middle East and North America

408-929-8005
E-mail: mrptravel@gmail.com
2123 Port Way, San Jose, CA 95133
CST: 2097308-40

We Also Offer Notary Service

Desi Cuts and Color Plus

For Men, Women & Children

Grand Opening
Ph: 510-429-0786

Mandeep 510-200-4415
Tony (510) 825-0820

Monday to Friday 9:00-7:30 (Tuesday Closed)
Saturday 9:00-7:00, Sunday 10:00-6:00

ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਹੋਣਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਧੀਆ ਦਿਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਤੇ ਆਪਣੀ ਦੱਖ ਹੋਰ ਸੋਹਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜ ਹੀ ਮਿਲੇ ਮਿਸਟਰ ਟੋਨੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਯੂ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਬਾਰਬਰ ਨੇ।

Hair cut
Beard Perm
Hair styler
Color
Facial, Threading and
Waxing (Special Lady)

34685 Alvarado Niles Rd., Union City, CA 94587 (Behind Tacobell)

FARMERS

ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਓ

***Auto *Home *Life *Umbrella**

***Business Work Comp.**
Duabba Insurance Agency
2450 Peralta Blvd Suite 120, Fremont CA 94536
Phone: 510-797-7989 Fax: 510-794-7398
visit us@ farmers.com

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
License # 0C 70672

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਦਸੰਬਰ 2010

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਿੱਕੰਜਾ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ/ਨਕਸਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਐਤਕੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੇਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਥੇ ਪੰਜ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਪੂਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਧੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੁਕਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫੜੇ-ਫੜਾਈ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੜੇ-ਫੜਾਈ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਛਪੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਇਸੇ ਲੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ੀਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਚਰਚਾ ਚੱਲੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਜੁਝਾਰੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਖੰਡਨ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਧਰਨੇ ਮਾਰੇ, ਵਿਖਾਵੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾ ਘੇਰਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਡੰਡਾ ਫੇਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਚਾਰ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿਲ' ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰ ਬਿਲ (ਪੰਜਾਬ ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਬਾਰੇ ਬਿਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਕਿਊਰਟੀ ਗਰੁੱਪ ਬਿਲ, ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ-ਪੰਜਾਬ ਦੂਸਰੀ ਸੋਧ ਬਿਲ ਅਤੇ ਦਾ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ-ਦੂਸਰੀ ਸੋਧ ਬਿਲ) ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਲਈ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੰਗਾਰ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਾਤਕ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਇੰਜ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਗੰਢਾਸੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੁਣ ਦੇ ਵਕਤਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਉੱਜ ਵੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੇ ਬਿਲ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਿੰਸਕ ਵਿਖਾਵਿਆਂ, ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਨ ਇਸ ਬਿਲ ਰਾਹੀਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਪਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬਿਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਦੀ ਜੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਬਿਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੈਸ ਉੱਤੇ ਸਿੱਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ-ਸੁਬ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਾਤਰਾ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਵੀ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਸੈਕੜੇ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭਾਫ਼ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਰਗਰਮੀ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਚੱਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਬਸ ਇਹੀ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਚੈਨ ਉਖੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਏ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਲਈ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਜੇ ਉਡਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਅਜਿਹਾ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਉਪਰ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤਰਸਯੋਗ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੂਬੇ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਉਹੀ ਖ਼ਤਰਾ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਬਿਲ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਮੁਢਲੇ ਕਦਮ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਪਰਖ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਹਨ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਬਿਜਨਸ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ !

ਬਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਤਾਈਂ ਇਹ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ, ਚਿੱਟੇ ਚੋਲੇ ਤੇ ਗੋਗਤਾ ਵੱਡੀਆਂ ਜੀ।
ਇਕ ਜਾਂਦਾ ਝੱਟ ਦੂਸਰਾ ਆਣ ਬਹਿੰਦਾ, ਜਿੰਦਾਂ ਐਣ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਜੀ।
'ਕੱਤੀ ਰਾਗਾਂ' 'ਚੋਂ ਇਕ ਨਾ ਗਾਉਣ ਜੋਗੇ, ਬੱਸ ਧਾਰਨਾ ਸਿੱਧੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ ਜੀ।
ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਲੁੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਅਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਟੱਡੀਆਂ ਜੀ।
ਰੰਦਾ ਚੱਲਣਾ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਵਿਹਲਤਾਂ ਹੱਥੋਂ ਇਉਂ ਰੰਦ ਹੋਣਾ।
ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖੀ ਜਾਹ ਭਾਵੇਂ 'ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ', ਬਿਜਨਸ ਬਾਬਿਆਂ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬੰਦ ਹੋਣਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਬਾਰੇ ਤੌਖਲੇ ਤੇ ਤੱਥ

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ

ਸੱਤ-ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਯੂਰੇਨੀਅਮ-235 ਦੇ 7 ਕਿੱਲੋ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲਾ 'ਲਿਟਲ ਬੁਆਏ' ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਕੰਬ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਨਾਗਾਸਾਕੀ 'ਤੇ ਗਿਰਾਇਆ ਗਿਆ 'ਫੈਟਮੈਨ' ਪਲੂਟੋਨੀਅਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ 75,000 ਜਾਪਾਨੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜੈਨੇਟਿਕ (ਗੁਣ-ਸੂਤਰੀ) ਬਦਲਾਅ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਠਿੰਡਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫਰੇਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ, ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਡਾ. ਜੀ. ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ 5 ਮਈ 2005 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਤਾਪ-ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਰਾਖ ਵਿਚੋਂ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਵਰਗੀ ਮਾਰੂ ਧਾਤ ਇਸ ਤਾਪ-ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ 22 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਵਿਜੇਂਦਰ ਜੈਨ, ਸਾਬਕਾ ਜਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਾਗਵਤ, ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਐਸ. ਐਸ. ਗਿੱਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ-ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜੈ ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਫਾਰ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਡਿਸਆਰਮਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਪੀਸ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਪ੍ਰੋ. ਅਚਿਨ ਵਿਨਾਇਕ, ਗਰੀਨ ਪੀਸ ਦੀ ਵਿਨੀਤਾ ਗੋਪਾਲ, ਨਾਮਵਰ ਰੇਡੀਓ ਬੈਰਾਪਿਸਟ ਡਾ. ਐਮ. ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਜਰਨਲਿਸਟ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਾਈ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਰਾਇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਇਰਾਕ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਕਸੇਵੋ ਅਤੇ ਬੋਸਨੀਆ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਜੰਗਾਂ 'ਚ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਹੈਂਡ (ਨਿਊਕਲੀਅਰ) ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਘੁਲਿਆ ਹੈ। ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਅਤੇ ਆਰਸੈਨਿਕ ਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਹਿਲਕਾ ਉਸ ਵਕਤ ਮਚਿਆ ਜਦੋਂ ਮਾਰਚ 2009 ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਚਿਲਡਰਨ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ 149 ਮੰਦਬੁੱਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਧਾਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਡਾ. ਕੈਰਿਨ ਸਮਿੰਟ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਮਾਈਕ੍ਰੋਟਰੈਸ ਮਿਨਰਲ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਤੋਂ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਸਟ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਬਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਤੱਥ, ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ

ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਧਾਤ ਦੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕੋਰ-ਗਰੁਪ ਬਣਾਇਆ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਸਟੈਂਡ ਲੈਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਮੰਦਬੁੱਧੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰਕ ਦੇ ਕੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢਣ ਦੀ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰਕ ਉਸਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੌਖਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀ ਇਸ ਧਾਤ ਦੀ ਖੋਜ ਜਰਮਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ 1789 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਯੂਰੇਨਸ (ਅਰੁਣ) ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਧਾਤ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ 1896 ਵਿਚ ਐਟੋਨੀ ਬੈਕਰਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਵਿਘਟਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਤ ਦਾ ਪਿਘਲਾਓ ਅਤੇ ਉਬਾਲ ਦਰਜਾ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਬਨਿਕ ਅਤੇ ਅਕਾਰਬਨਿਕ ਯੋਗਿਕਾਂ ਦਾ ਉਬਾਲ ਦਰਜਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਤ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੁਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਅਕਾਰਬਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨਿਕ ਯੋਗਿਕ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਇਸ ਧਾਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਤਹ 'ਤੇ ਬੋਤ੍ਰੀ ਜਾਂ ਬਹੁਤੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪੀਣਯੋਗ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 30ਮਾ./ਲੀਟਰ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਬੋਰਡ ਨੇ 60ਮਾ./ਲੀਟਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ 15 ਮਾ./ਲੀਟਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਪੀਣਯੋਗ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਵੀ ਹੈ। ਦੋ ਪੈਕਟ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ 50 ਨੈਨੋਗ੍ਰਾਮ ਤੱਕ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਫਿਨਲੈਂਡ ਅਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਪੀਣਯੋਗ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਧਾਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੀਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਦੇ 8 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਬੋਤ੍ਰੀ-ਬਹੁਤੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਤਿੰਨ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲੇ, ਫਲਾਈਐਸ਼ ਅਤੇ ਲਾਗਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰੋਪੜ ਦੇ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਫਲਾਈਐਸ਼ ਟੈਂਕਾਂ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਰਧ ਵਿਆਸ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਜਿਹੀ ਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖ ਤੋਂ ਰਿਸਾਓ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ 1974 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਰਹੀ ਗਿੱਲੀ ਰਾਖ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਗੁਣ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਚੱਟਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਰਿਸਾਓ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਾਖ ਹੁਣ ਸੀਮਿੰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਵੀ ਜੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਰਾਖ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 1 ਪੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ 450 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਕੋਲਾ ਫੂਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਰਾਖ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਪੀ.ਐਚ. 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਪਾਣੀ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਤਾਪ-ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਭੂ-ਗਰਭੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ 27 ਹੋਰ ਤੱਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੋਲੀਬਡੈਨਮ ਅਤੇ ਸਟਰੋਨਸ਼ੀਅਮ ਮੁੱਖ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਜਾਂ ਆਰਗੈਨਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਜਿਥੋਂ ਅਜਿਹਾ ਧਾਤਯੁਕਤ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਹੋਈ ਅਮਰੀਕੀ ਬੰਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾ ਦੀ ਧੂੜ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦਾ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਤਰਕ ਵਿਗੂਣਾ ਹੈ।

ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਟਿਬਿਸ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਉਪਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੂਣੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਸ਼ੋਰੇ ਵਾਲਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਖੇਤਰ ਹਨ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੀ ਭੂ-ਜਲ ਦੀ ਸਤਹ ਦਾ ਉਪਰ ਆਉਣਾ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਭੂ-ਜਲ ਦੀ ਸਤਹ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਕਾਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿਚਲੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੇ ਯੋਗਿਆਂ ਦੀ ਭਾਫ਼ ਦਾ ਭੂ-ਜਲ ਵਿਚ ਘੁਲਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਬਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵਿਟੀ ਇਸ ਧਾਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਰੇਡੀਓ ਐਕਟਿਵ ਦਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੌਖਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ। ਇਹ ਧਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੈਂਸਰ, ਮੰਦ-ਬੁੱਧੀ, ਲੂਲੇ-ਲੰਗੜਿਆਂ, ਗੂੰਗੇ-ਬੋਲਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਦਰ ਕੌਮੀ ਦਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਬਠਿੰਡਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਕੈਂਸਰ ਦਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਚਕੂਲਾ, ਬੀਕਾਨੇਰ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਿਰ ਜੋੜ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਗੈਰਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਕਾਟ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਸਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥ ਲੋਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬਠਿੰਡਾ-ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਪੇਡੂ ਵਸਨੀਕਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਧੱਬਾ ਫਿੱਕਾ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਸਮਾਜਕ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਨੀਕ ਕੈਂਸਰ ਪੱਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ-ਧੀ ਵਿਆਹੁਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਬੇਕਸੂਰ ਪੇਡੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਧੁੱਲੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਹ ਫੜਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਢਿੱਡੋਂ ਭੁੱਖੇ

ਕਰਮ ਬਰਸਟ

ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕੌਮੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੌਂਸਲ (ਨੈਕ) ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਅਨਾਜ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਲਈ ਖੋਜ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਹੀ। ਭੋਜਨ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲਿਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਟਨ ਅਨਾਜ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠਾਂ ਗਲ-ਸੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਗਲ-ਸੜ੍ਹ ਰਹੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 7,000 ਬੋਰੀਆਂ ਅਨਾਜ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ 1.77 ਕਰੋੜ ਪਰਿਵਾਰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ-ਮੈਂਬਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ 8.85 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕਰੀਬ 8 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਹੀ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 17 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 11 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੀ 43 ਤੋਂ 77 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਚੀਰਫਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ 122 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ 64ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਕੇ 67ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ 128 ਤੋਂ 134ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤਕ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸੂਚਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚੀਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਭੂਟਾਨ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਠ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਬ-ਸਹਾਰਨ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ 36 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾਤੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਖ਼ੁਰਾਕ ਮਹਿਕਮਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਗ਼ਲਤ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਸਿਰਸਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਬਨੀ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਗੁਦਾਮ ਵਿਚ 1,70,000 ਬੋਰੀਆਂ ਕਣਕ ਗਲ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਣਕ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਫ਼ 94 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਦਾ ਟੈਂਡਰ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹੀ ਕਣਕ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ਮੁਦਾ 35 ਕਿਲੋ ਫੀ ਮਹੀਨਾ ਫੀ ਟੱਬਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੀ ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੇ 20,238 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਭਰ ਦਾ ਔਧਾ ਅਨਾਜ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 12 ਅਗਸਤ 2010 ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ 30 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸੜ੍ਹ ਰਹੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੀ 43% ਅਬਾਦੀ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਲੂ ਸਾਲ ਦੇ

ਇਕੱਲੇ ਬਜਟ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 5,00,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ 1,77,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਪਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜੇ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੋ ਡਾਲਰ ਅਰਥਾਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 90 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 1973-74 ਅੰਦਰ ਉਹ ਲੋਕ ਗਰੀਬ ਮੰਨੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੋਮਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 2400 ਕੈਲਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਾਲੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਦੋਂ 49 ਰੁਪਏ ਭਾਵ 6 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 56.4 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ 2005 ਅੰਦਰ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਪੌਸ਼ਟਿਕਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 12 ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਿਰਫ਼ 26 ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਂਟ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਵਾਧੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਆਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਲਣ, ਕੱਪੜਾ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੈਲਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ 1800 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਜੇਕਰ 1973-74 ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 70 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਰਜੁਨ ਸੇਨ ਗੁਪਤਾ ਕਮੇਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਗੈਰਜਥੇਬੰਦ ਖੇਤਰ ਦੇ 84 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਪਤੀ ਦਿਨ 20 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ 49 ਕਰੋੜ ਲੋਕ 12 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 24 ਕਰੋੜ ਲੋਕ 9 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 77 ਫੀਸਦੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜੋਕੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ 1973-74 ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਅਨਾਜ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ 'ਨੈਕ' ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ 150 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੀ 80% ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀ 33% ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ 35 ਕਿਲੋ ਕਣਕ/ਚੌਲ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਦੂਜੀ, ਬਾਕੀ ਦੇ 490 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ 42% ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ 33% ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ

ਨੂੰ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 25 ਕਿਲੋ ਅਨਾਜ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਖ਼ੁਰਾਕ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ 704 ਲੱਖ ਟਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਚ 700 ਲੱਖ ਟਨ ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 90,264

ਕਰੋੜ ਅਤੇ 79,181 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 55,578 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਅਨਾਜ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਨੈਕ' ਨੇ ਹੁਣ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਦਾ ਰਾਹ ਕੱਢ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਲਾਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਅਤੇ ਏ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੀ ਮਸਨੂਈ ਵੰਡ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ "ਤਰਜੀਹ" ਅਤੇ "ਆਮ" ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੀ ਵੰਨਗੀ ਨੂੰ 3 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਚੌਲ, 2 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਕਣਕ ਅਤੇ 1 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਜਵਾਰ/ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 35 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਟੱਬਰ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵੰਨਗੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਕ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਜਿਣਸ ਨਾਲੋਂ ਔਧੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ 20 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਟੱਬਰ ਅਨਾਜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ 58 ਕਰੋੜ ਕੁਇੰਟਲ ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਭਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਨੈਕ' ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਦੀ ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਪੈਦਾਵਾਰ 225-230 ਕਰੋੜ ਕੁਇੰਟਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਖਰੀਦ 50 ਕਰੋੜ ਕੁਇੰਟਲ ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। "ਤਰਜੀਹੀ" ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਔਧਾ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ 'ਨਰੇਗਾ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 100 ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਾਮਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ 110 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 160 ਕਰੋੜ ਕੁਇੰਟਲ ਅਨਾਜ ਦੀ ਕਮੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਕ ਜ਼ੋਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠਾਂ ਭੋਇੰ ਮਾਫ਼ੀਏ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਦਾਰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਨਾਜੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਣੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਭੁੱਖਿਆਂ ਰਹਿਣਾ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

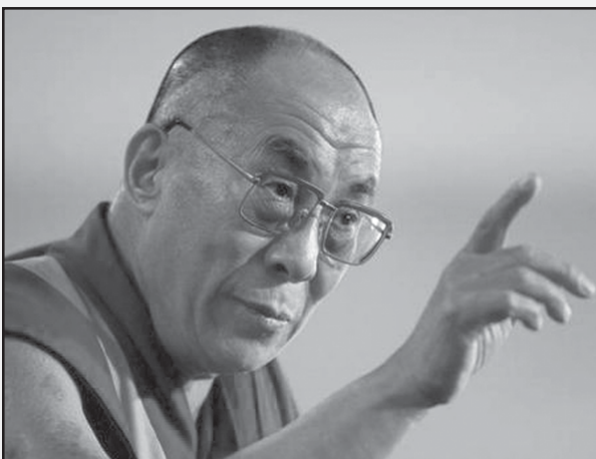
ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਦੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਕਿਉਂ?

ਹੁਮਰਾ ਕੁਰੈਸ਼ੀ

ਜਦੋਂ ਡੂੰਘੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਗੂੜ੍ਹੇ ਧੱਬੇ ਹੋਰ ਗਹਿਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਡਰਾਉਂਦੇ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ 'ਚ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਪੇਚੀਦਾ ਮਾਮਲਾ ਗਹਿਰੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਅਜੇ ਕਾਇਮ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਹਾਵੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਦਰਅਸਲ ਸੰਸਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਇਕ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਨੇ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਅਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਗੱਲਬਾਤ, ਸੰਵਾਦ, ਚਰਚਾ, ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਹਿੰਸਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫਲ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਇਰਾਕੀ ਸ਼ਾਸਕ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਏ ਗਏ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਨੁਕਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰਕ ਬਗ਼ਦਾਦ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਮਾਨਵੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ

ਦਲਾਈਲਾਮਾ

ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਰਮ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ, ਇਸਾਈਆਂ ਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਭਾਵ ਹਰ ਸੰਭਵ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਰਤੀ

ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਹ ਤੱਤ ਹਨ, ਜੋ ਘ੍ਰਿਣਾ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹਿੰਸਕ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਸੂਝਬੂਝ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੀ ਘ੍ਰਿਣਾ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਨਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਏਨੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਸਹਿਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨੀਤੀਆਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਰ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਚੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ

ਭਿਆਨਕ ਹੋਰ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰੀ/ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ 21 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲੇ ਖੋਖਲੇਪਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।

21 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਖ਼ਤਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕਾਂ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂਸਭਾ ਨੇ 20 ਨਵੰਬਰ, 1989 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਹਰ ਸਾਲ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 193 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਇਸ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ

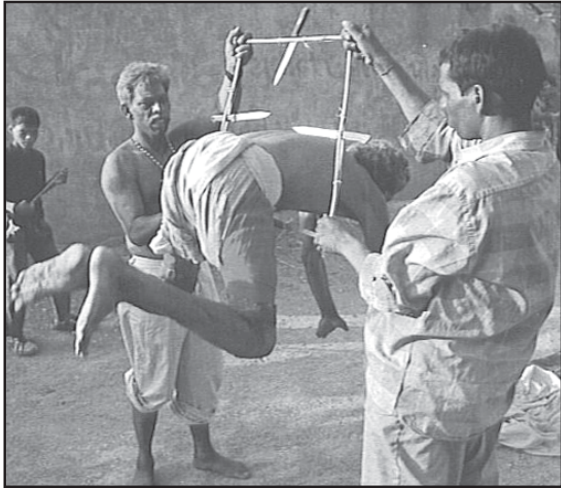
ਸਮਝੌਤਾ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕਤਾ, ਪੱਖਪਾਤ ਰਹਿਤ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਮਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਬੱਚਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਗ਼ੁਸਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਦਾ ਹੋਵੇ; ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਲੰਮੇ ਚੌੜੇ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਓਨਾ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਜੋ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ!

ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਬੱਚੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਤਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੱਖਿਅਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਾ ਕੇ ਰਾਖੇ ਸਾਈਆਂ...

ਧਾਰਮਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਸ-ਵਿਅੰਗ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ 'ਵਿਅੰਗ' ਜਾਂ ਹਾਸ-ਵਿਅੰਗ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਇਸੇ ਆਦਤ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦਾ ਚੁਟਕਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲੜੀਫ਼ਾ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਕੋਈ ਵਿਆਹਿਆ-ਵਰਿਆ ਮਰਦ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਣ-ਵਿਆਹੇ ਭਾਵ ਕੰਵਾਰੇ ਦੇਸਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਰੰਡੀ-ਰੋਣੇ ਰੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੰਵਾਰਾ ਦੇਸਤ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਵਿਆਹੇ ਦੇਸਤ ਦੀ 'ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ' ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਆਹਿਆ ਮਰਦ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਦੇ ਕੁਆਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ,

“ਯਾਰ...ਤੂੰ ਤੀਹ-ਪੈਤੀ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ, ਭਲਾ ਅਹਿ ਵਿਆਹ ਨਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ ਏਂ?” ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਵਾਰੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਜਾ ਕੇ ਰਾਖੇ ਸਾਈਆਂ, ਮਾਰ ਸਕੇ ਨਾ ਕੋਇ!”

ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੌਜੂ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਚੁਟਕਲਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਹਸਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਪਰ “ਜਾ ਕੇ ਰਾਖੇ ਸਾਈਆਂ” ਵਾਲੀ ਪੰਕਤੀ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਅੱਗਾ-ਪਿੱਛਾ ਫੇਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਸਾਈਆਂ ਜੀਉ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਬਿਆਪਿ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਢੇਲ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਗਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਮਰ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਤਿਰਵੰਜਾ ਡੰਡੇ ਟੱਪਦਿਆਂ ਕਈ ਮੌਕੇ ਐਸੇ ਆਏ ਜਦੋਂ ਮਲਕ-ਉਲ-ਮੌਤ, ਭੱਜ-ਭੱਜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਸਾਈਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਮੈਥੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੁਝਾਰਤ ਘੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਚੋਂ-ਪਾਇਆ, ਬਾਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ-ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਤਿ-ਪਾਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਦੋ ਹੱਥ ਅਤੇ ਦੋ ਗੋਡੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ‘ਰੁੜ੍ਹਦਾ’ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ‘ਤੀਜਾ ਪੈਰ’ ਡੰਗੋਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵੀ ਚੌਪਾਇਆ-ਕਾਲ ਭਾਵ ਰੁੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੀ, ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਦਾ) ਚਿਹਰਾ ਪੀਲਾ ਭੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਖਿਡਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹ ਇਹ ਵਾਕਿਆਤ ਇਉਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣੇ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ।

ਸਾਈਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਰਗੇ ਗੇਟ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਨਿੰਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ‘ਕਾਮਨਵੇਲਥ ਨਿੰਮ’ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਬੱਚੇ-ਬੁੱਢੇ, ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਦੀ ਛਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ

ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਦਾਰੀ ਜਾਂ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨਿੰਮ ਬੱਲੇ ਆ ਕੇ ਡੁਗ-ਡੁਗੀ ਜਾਂ ਬੰਸਰੀ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਥੇ ਹੀ ਮਜਮਾ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਉਣ-ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਸਪੇਰਾ ਬੀਨ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸਾਡੀ ਨਿੰਮ ਬੱਲੇ ਆ ਬੈਠਾ। ਬੀਨ ਵੱਜਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਸਪੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਸਪੇਰੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪਟਾਰੀ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਬੀਨ ਵਜਾਉਂਦਿਆਂ ਪਟਾਰੀ ਦਾ ਢੱਕਣ ਲਾਹਿਆ। ਇਕਦਮ ਕਾਲੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਖੜੱਪਾ ਸੱਪ ਫਨ ਫੈਲਾਅ ਕੇ ਬੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸੱਪ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੁੱਝਿਆ; ਪਲਾਂ-ਛਿਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲਪਰ ਲਪਰ ਕਰਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਲਾਗੇ ਹੀ ਜਿਸ ਮੰਜੀ ‘ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਲਮਕਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਬਾਣੀਂ, ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੱਪ ਮੇਰੀ ਮੰਜੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਅੱਭੜਵਾਹੇ ਉਠ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਮੰਜੀ ਦੀ ਪੈਂਦ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰੁਖ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੁੱਤਾ-ਬਿੱਲਾ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ-ਤੀਵੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਫਨੀਅਰ ਸੱਪ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੇ ਡੰਗ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਕਿ ‘ਮਰਨ ਵਾਲਿਆ, ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਨਾ ਡਿੱਗ ਪਈ!’ ਗੱਲ ਕੀ...ਉਥੇ ਨੱਠ ਓਏ, ਭੱਜ ਓਏ...ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਦੁ-ਹੱਥੜੀ ਪਿੱਟਦੀ ਹੋਈ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਘੜੀਸ ਲਿਆ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਸਪੇਰੇ ਨੇ ਵੀ ਸੱਪ ਨੂੰ ਜਾ ਨੱਪਿਆ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਤਾਂ ਜਿਗਰਾ ਕਰ ਗਿਆ ਪਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਪੇਰੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਦੁਰਗਤ ਕੀਤੀ।

ਦੂਸਰਾ ਵਾਕਿਆ ਵੀ ਮੇਰੇ ‘ਰੁੜ੍ਹਨ ਕਾਲ’ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਹੋਲੇ-ਮਹੱਲੇ ‘ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਪੈਦਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪਤਾਅ ਕਰੀਮਪੁਰ ਚਾਹ ਵਾਲਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਸੁਵਖਤ ਚਾਹ ਛਕਣ

ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ‘ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਰ ਜਾਣਗੇ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਚੌਹ ਧੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਮਸਾਂ-ਮਸੇਂਦਰੇ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਖ਼ਤਰਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਇਥੇ ਬੇੜੀ ਇਕ ਹੀ, ਪਰ ਸੰਗਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੋ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਨੀਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਠਿੱਲੂ ਪਈ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਉਪਮਾ ਦੇ ਆਪੋ-ਘੜੇ ਹੋਏ ਟੋਟਕੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜਦ ਬੇੜੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਅੱਪ ਕੂ ਵਿਚ ਗਈ ਤਾਂ ਗਠੜੀਆਂ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠੀ ਮੇਰੀ ਭੋਲੀ ਮਾਂ, ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਤੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਐ? ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਹੈਨੀ। ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ (ਮੇਰੀਆਂ ਚਾਰ ਭੈਣਾਂ) ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ! ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਸਾਹ ਸੁੱਕ ਗਏ! ਮਾਮੇ-ਮਾਮੀਆਂ, ਭੂਆ-ਫੁੱਫੜ, ਚਾਚੇ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਪਰ ‘ਮੁੰਡਾ’ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਹੈ ਨਾ!! ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਪਏ ਡੋਬੂ ਪੈਣ...ਸੁਖਾਂ ਲੱਧਾ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ? ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚ ਗਈ! ਪਰ ਮਲਾਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵੰਝ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੇੜੀ ਦੂਜੇ ਕੰਢੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅੱਕੀ ਪਲਾਹੀਂ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਨਜ਼ਰ ਦੌੜਾਈ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਾਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਈ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਕੰਢੇ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਰੇਤ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਲਿਬੜੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਧੋਣ ਡਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਇੰਜ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਉਰਾਰ ਬੈਠੇ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਬਹਿਣ ਦੀਆਂ ਹਾਲੇ ਸਲਾਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰਾਮ-ਰੌਲੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚ, ਧੁੱਸ ਮਾਰ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਨਾਨਾ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤਾ ਮੈਨੂੰ ਮੋਢੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦਰਿਆ ‘ਚ ਠਿੱਲੂ ਪਿਆ ਸੀ!

ਮੈਂ ਲੱਭ ਤਾਂ ਪਿਆ ਪਰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਾਨਾ ਮੈਨੂੰ ਐਨ ਕੰਢੇ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਧੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਮੈਂ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਇਧਰ ਨੂੰ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਕਦੇ ਉਧਰ ਨੂੰ। ਕੰਢੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਕਦਾ ਦਰਿਆ ਪਿਆ ਵਗੇ! ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੇੜੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿੱਲ੍ਹ ਕਿੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਨ ਕਿ ਭਾਈਆ! ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਕਰ ਦੇ ਪਰ ਬੋਲਾ ਨਾਨਾ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਗਿਆ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੇੜੀ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ, ਸਾਡੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਆਈ ਰਹੀ!!

ਤੀਸਰੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵੀ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਬਸਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅੱਠਵੀਂ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ। ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਡੇ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਸਕੂਲ ਆਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿਕਨਿਕ ‘ਤੇ ਚੱਲਿਆ ਜਾਵੇ। ‘ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਮਸੀਤ ਤਕ’ ਦੇ ਅਖਾਣ ਵਾਂਗ ਪੇਂਡੂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਪਿਕਨਿਕ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਜੋਰ ਗਾਰਡਨ ਬੋੜੇ ਜਾਣਾ ਸੀ! ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ‘ਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡੋਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ ‘ਤੇ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਚਾਅ, ਦੂਜੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਖਰਮਸਤੀਆਂ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਤਾਂ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਕੰਢੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਦਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਪਿਛਲ-ਖੁਰੀਆਂ ਤੁਰਦਾ-ਤੁਰਦਾ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਜਿਹੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਚੱਕ ਦਿੱਤੇ। ਗੋੜੇ ਖਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਡੁੱਬੇ ਪਾਣੀ ‘ਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਗਿਆ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਈਆਂ ਦੀ ਕਾਵਾਂ-ਰੌਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇਜ਼ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਰਲ-ਘਰਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਘਨੇੜੀ ਲਾ ਕੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਧੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਈਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਢੇ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪਾਲੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡੁੱਬਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਣ-ਕੱਪੜੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਮੈਨੂੰ ਡੁੱਬਦੇ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਲਿਆਇਆ। ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਲੰਮਾ ਪਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ “ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਬਿਅੰਤ” ਦੀ ਮਨੌਤ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ “ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ” ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਈਂ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਕਾਲੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਲਵੇ! ਭਾਵੇਂ ਅਤਿੱਕੇ ਆਇਆ ਬੰਦਾ ਅਜਿਹੇ ਤਰਲੇ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ:

ਪਿਛਾਂਹ ਰਹਿ ਕਾਹਲੀਏ ਮੌਤੇ,
ਮਿਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਾ ਆਵੀਂ।

ਗ਼ਜ਼ਲ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਹਾਲੇ,
ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ!!

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ ਸਾਬ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ 5

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ ਸਾਬ

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕਰੁਣਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ਅਨਾਥਾ ਕੇ ਸਾਬ

ਸੁਤ ਸੰਪਤਿ ਬਿਖਿਆ ਰਸ ਭੋਗਵਤ, ਨਹ ਨਿਬਹਤ ਜਮ ਕੈ ਪਾਬ

ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਗਾਉ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ, ਉਧਰੁ ਸਾਗਰ ਕੇ ਖਾਤ

ਸਰਨਿ ਸਮਰਥ ਅਕਥ ਅਗੋਚਰ, ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖ ਲਾਬ

ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਧੂਰਿ ਜਨ ਬਾਂਛਤ, ਮਿਲੈ ਲਿਖਤ ਧੂਰਿ ਮਾਬ

ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਉਪਦੇਸ਼

ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਭਾਈ, ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ

ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ ਸਾਬ

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕਰੁਣਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ਅਨਾਥਾ ਕੇ ਸਾਬ

ਹੋ ਭਾਈ! ਜਦੋਂ ਇਹ ਜੀਵ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ

ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸੋ, ਹੋ ਦੀਨਾਂ

‘ਤੇ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ! ਹੋ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ, ਹੋ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ

ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ, ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸਾਥੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ

ਤਕ ਨਾਲ ਨਿਭਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤ ਸੰਪਤਿ ਬਿਖਿਆ ਰਸ ਭੋਗਵਤ ਨਹ ਨਿਬਹਤ ਜਮ ਕੈ ਪਾਬ

ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਗਾਉ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਉਧਰੁ ਸਾਗਰ ਕੇ ਖਾਤ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਹੋ ਭਾਈ! ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਧਨ-ਦੌਲਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਸ ਵੀ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਜੀਵਨ ਜਮਰਾਜ ਦੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਤੁਰਦਾ, ਭਾਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸੋ, ਹੋ ਭਾਈ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਸਲੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਟੋਏ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਰਨਿ ਸਮਰਥ ਅਕਥ ਅਗੋਚਰ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖ ਲਾਬ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਧੂਰਿ ਜਨ ਬਾਂਛਤ, ਮਿਲੈ ਲਿਖਤ ਧੂਰਿ ਮਾਬ ਹੋ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਭੂ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅਕਥ ਪ੍ਰਭੂ, ਅਗੋਚਰ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ, ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਕੇ, ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਇਹ ਗ਼ਰੀਬ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਚਰਣ ਧੂੜ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਧੂੜ ਵੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਧੂਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਸੋ, ਹੋ ਭਾਈ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਚੱਲੀਏ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜੀਏ।

ਆਓ, ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਤੱਜ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ।

—ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, 916-687-3536

‘ਕਾਗੋ ਹੰਸ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਬ’

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਧੰਨਵਾਦ ਕਹਿਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦਾ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਆਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਵਾਅਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖਾਂਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲੇ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦਾ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਛਪ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਰਦੀਪ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ‘ਕਾਗੋ ਹੰਸ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਬ’ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਣਗੇ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਸਾਡੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਐਸ਼ ਆਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵਰਗਾ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ‘ਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

—ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਟੈਫਟ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਤੇ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹਸਤੀ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਾਗੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਰਹੇ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਪਾਲ ਸਹੋਤਾ
(ਪ੍ਰਧਾਨ)

ਫੋਨ: 559-269-6974

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ
22 ਦਸੰਬਰ, 2010 (ਬੁੱਧਵਾਰ)

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ
24 ਦਸੰਬਰ, 2010 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)
1 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)
ਸਥਾਨ: ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ, ਯੂਨੀਅਨ
ਸਿਟੀ

ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਟਰੇਸੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)
2 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਐਤਵਾਰ)
ਸਥਾਨ: ਸੰਸਾਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਟਰੇਸੀ
ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)
3 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਸੋਮਵਾਰ)
ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ
4 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਮੰਗਲਵਾਰ)

ਫੀਨਿਕਸ (ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ)
5 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਬੁੱਧਵਾਰ)

ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ)
6 ਜਨਵਰੀ, 2011 (ਵੀਰਵਾਰ)

ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ
ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
(ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ)

ਫੋਨ: 559-479-1718

ਵਲੋਂ:

ਪਾਲ ਸਹੋਤਾ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ

Ad Sponsored By: Sukhwinder Singh Tiwana

ਜੋਬਨ ਰੁੱਤੇ ਜੋ ਵੀ ਮਰਦਾ ਫੁੱਲ ਬਣੇ ਜਾਂ ਤਾਰਾ...

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ): ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਫਨਕਾਰ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸਾਇਰ ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲੰਬੀ 6 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਇਥੋਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੱਤੀ ਉਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਢੁਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਸੱਤੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਖੋਹ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਜਾਣ ਕੇ ਵੀ ਸੱਚ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੱਤੀ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਬੁਲਾਵਾ ਘੱਲ ਦਿੱਤਾ ਸਾਇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਜਿਥੇ ਸਭ ਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮਾਲੀ ਕਿਸੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵੱਡਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਦੀ ਅਰਬੀ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਪ ਲਈ ਔਖਾ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਪੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾਤੇ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਜਾਣੇ।

ਸੱਤੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਨਰ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਤਿੰਨ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਖਰਲੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਸੱਤੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੁਆਲੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਰਨੇ ਪਾਉਂਦੀ ਆਪਣੀ ਬੁਝਤੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਕਹੀ ਕਿ ਮਾਂ ਰੋ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਪੋਤੇ ਦੀ ਬਰਾਤ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਅਰਬੀ ਉਤੇ ਚਾਦਰ ਹੇਠ ਢਕੇ ਸੱਤੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਦੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੱਗ ਕਲਗੀ ਲਾ ਕੇ ਸਜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੱਤੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ, “ਓਏ ਪੁੱਤ ਜਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇਰੇ ਜੰਮਣ ਉਤੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅੱਜ ਉਸ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਰੁਆ ਗਿਆ ਏ।” ਉਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਭ ਮਿੱਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੱਤੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੈਰਿਫ ਅਕਾਡਮੀ ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ ਦੀ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤੀ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਮੋਚਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਆਫਿਸਰ ਡਿਕਸਨ, ਪਰੋਏ ਵਲਾਜੀਆ, ਐਡਰਸਨ, ਮਿਸਟਰ ਗੋਜਾਲੇਸ, ਆਫਿਸਰ ਹੈਰੀਸਨ, ਆਫਿਸਰ ਬੈਂਟਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਰਵਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਮਿਸਟਰ ਟੋਸਾਨ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਰਬੀ ਨੂੰ ਮੋਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਢਿੱਲੋਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਟਰੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਦਲਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਸਿਕੰਦਰ ਜੱਸੜ, ਸਿਕੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਬਾਬਾ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਨਿਰਵਾਣ, ਪਾਲਾ ਮੰਨਣ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਵਿਨੋਦ ਕੰਬੋਜ, ਕੁਲਦੀਪ ਬਿੱਲੂ, ਜੀਤਾ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਛਿੰਦਾ ਉਪਲ, ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਕਟਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਦਾ ਗਠਨ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਬੀ ਨੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਭਾ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਨਦੀਪ

ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪਾਲ ਮੰਨਣ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਜਾਪੀ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਤੇ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੁੱਡੀਕੇ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਢੀਂਡਸਾ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਿਰਤਾ ਤੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੂਤ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ (ਬਠਿੰਡਾ), ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਤੇ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬੁਟਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਸ਼ਰਮਾ ਇੰਡੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ): ਡਾ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਸ਼ਰਮਾ ਇੰਡੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਡਾ. ਸ਼ਰਮਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦਾ ਮੋਢੀ ਅਸਾਜ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ ‘ਤੇ ਰਿਹਾ

ਲੰਡਨ: ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੇ ਮੋਢੀ ਜੂਲੀਆਂ ਅਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ‘ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਡਨ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਾਸ਼ਰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 11 ਜਨਵਰੀ 2011 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ: ਖੰਗੂੜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਮਾਸਟਰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪੁੱਛੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਮਾਈ ਵਾਲੇ ਰੂਟਾਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬਿਜਨਸ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਤਾਕਤਵਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ

ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬਿਜਨਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ‘ਚ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬਿਜਨਸ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਉਚੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਏ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਖਾਮਿਆਜਾ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਵਿੰਡੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬਿਜਨਸ

ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ‘ਚ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ‘ਚ ਸੁਧਾਰ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ‘ਚ ਫੈਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਫੈਲੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਲਗਾਮ ਕੱਸੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਖੰਗੂੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਸਕਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦੇਣ, ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਸਤੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੱਚਾਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਾਂਗਾ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਸਾਬਕਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਲੜਨਗੇ।

ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਬੱਲੂਆਣਾ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹਲਕਾ ਉਹਦੇ ਲਈ ਘਰ ਵਾਂਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਸਭ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ‘ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ’ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਵੰਦੀ ਕਲਾਂ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ 2010 ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲਈ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਗਿਆਨੀ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ।

(ਉਪਰ) ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਮੈਰੀਨ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਖਿਡੌਣੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਹਲ

GPS

ਡਿਜੀਟਲ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਟਰੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ

ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ
ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ

ਰੀਫਰ ਯੂਨਿਟਾਂ
ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ

5 ਸਾਲਾਂ
ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ

- ਐਡਰਸ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ
- ਘੱਟ ਬੈਟਰੀ ਵੋਲਟੇਜ
- ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਡਰੈਕਸ਼ਨ
- ਇੰਜਨ ਬੰਦ
- ਅਨਲਾਕ ਟਰੱਕ
- ਸਪੀਡ ਦੇਖੋ

\$ 375

ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲਾਗਤ

- ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
- ਸਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
- ਐਕਟੀਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ
- ਕੋਈ ਕਾਨਟਰੈਕਟ ਨਹੀਂ

ਤੈਮੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Dave: 925-382-5670

ਯਾਰਾਂ ਦਾ ਟਰੱਕ ਬੱਲੀਏ,
ਹੁਣ ਏ ਪੀ ਪੈਟਰੋ ਤੋਂ ਤੇਲ ਪਵਾਵੇ...

AMERICAN
PETRO

ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ
ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲਾ

**Truck
Stop**

*2 Cent/Gallon Rebate

* Cash/Credit Card/Fleet Card (Same Price on All)

ਸਹੂਲਤਾਂ

- *ਸਸਤਾ Diesel
- *Liquor Bar

- *ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ
- *Liquor Store

Spiceland, Indiana
I-70, Exit 123

Call: 765-987-8786

Taste of India

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ !

ਇਥੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੱਕੀ
ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ
ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ
ਸਾਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਆਓ, ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਓ-ਪੀਓ
ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ...।
ਸੁਆਦ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ, ਜਿਵੇਂ
ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ ਤੇ ਘਰ ਦੀ...।

Brand New
Shower ਹੈ।

ਨਹਾਓ ਤੇ ਫਰੈਸ਼ ਹੋ ਕੇ
ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਓ।

LONGMAN Photo Studio

HD Videography & Digital Photography

We use "FULL HD 1080" to deliver Blu-Ray or Standard DVD

Magazine style Album & CD of Pictures All Occasions

Call 916-712-8485
916-256-8888
510-200-3976

Email: info@longmanstudios.com

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਚੀਕੋ ਦਾ ਗਠਨ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ: ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਬੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ, ਚੀਕੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪਵਿੰਤਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

Dhillon Truck Stop / Dhillon Road Service

Gill Manj Gurdaspur Wale

ਡੀਜਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

Ph : 575-576-4111, 317-918-6776

M.K. Nijjar DDS Ruchi Nijjar DDS

Laser Dentistry
No shots, No Drill,
No Pain.

Family Dentistry
Cosmetic Dentistry

Esthetic Crowns, Bridges &
Dentures Teeth Whitening * Oral
Surgery Root Canal Treatments

Treatments & Prevention of Gum
Diseases New Patients &
Children Welcome

510-794-7058

WWW.DRNIJJAR.COM

(Across From Washigton Hospital & Bart)
1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

Omni Video Productions

Professional Videography & Photography

For Booking & Information Contact : Shiara S. Dhindsa

Tel: 661-835-8230

Cell: 661-703-6664

email : omnivideo@hotmail.com

Your Photos Visit

www.omnivideousa.com

Panasonic DVCPR HD P2 and Sony DVCAM Formats

Output on Blu-ray and DVD

Avid Editing Studio

Graphic Designing & Animations

3D Effects & Special Effects

Output to DVD, HD, Beta SP, VHS, S-VHS or any format

DVD Mastering & Duplication

SINGLE CAMERA & MULTI CAMERA PRODUCTION WITH LIVE MIXING

Weddings & Receptions

Anniversaries & Birthday Parties

Stage Show & TV Ads

Interviews & Documentaries

We have been serving California & Beyond for over 17 years.

NEW SERVICE

Live worldwide streaming of your events

CRANE SETUP

- Photography
- Studio Portraits
- Family Photos
- Business Photography
- Digital Photo Mixing
- Designed Wedding Albums

Quality & Creativity

Format Conversions
NTSC-PAL-SECAM
New & Old Video to DVD
DJ Service for Parties

G.M. Lawrence Insurance Brokerage ਅਤੇ Valley Truck Services

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਸੇਵਾਵਾਂ

- 28 Years of Experience in Truck Insurance Industry
- Appointed by 24 Top Rated US Insurance Companies
- All type of Trucking Coverage for Trucks, Container and Cargo
- Flexible Down Payment and Monthly Payment Options
- Quick Certificates & Excellent Services Guaranteed!

ਸਾਡੀਆਂ ਟਰੱਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ

- California DMV Services
 - New License Plates & Renewals
- Interstate & Intrastate Permits
 - DOT #, MC #, CA #
 - IFTA, UCR, MCP
 - NM, KY, NY, OR Permits
 - Highway Use Tax(2290)
- Truck Financing
- Corporation Setup
- Document Typing

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਵਾਸਤੇ

Daljit Singh Khehra,

License No: 0522491

Tel: 209-474-2771

Fax: 209-474-0215

Daljit@gmlawmceins.com

ਟਰੱਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ

Rajwinder Khehra

and Daljit Kaur

Tel: 209-390-8800

Fax: 209-594-1380

Raj@valleytruckservices.com

www.valleytruckservices.com

ਟਰੱਕਿੰਗ ਬਿਜਨਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਇਕੋ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ

Ph:(209) 474-2771, (888) 474-2771

7746 Lorraine Avenue #214, Stockton, CA 95210

ਟਰੱਕਿੰਗ ਬਿਜਨਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਇਕੋ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ

Are Worries Keeping You Awake?
Watch Your Business AnyTime Any Place.

ALL-IN-ONE

**Attention
Business
Owners!!**

Are You Worried About
Your Business When
You're Not There?

Watch your business
from anywhere on
iPhone
with our new technology

Financing & Lease Options For
12, 24, 36 Months Available.

ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ
ਸਹੀ ਕੰਮ

ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ
ਬਿਜਨਸ 'ਤੇ
ਸਿਕਿਉਰਟੀ
ਸਿਸਟਮ ਲਵਾਓ
ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ
ਜਾਓ

DVR UNLIMITED

Call: 1-(888) 233-4566 www.dvrunlimited.com

**ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਮਸਲਾ ਹੈ?**

**ਅਸੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ**

We only practice Immigration Law

Cases published in the 9th Circuit Court of Appeals

Law Office of Inna Lipkin

Over 11 years of experience

By appointment only

ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਗੱਲ
ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

For appointment call

Tel: 415-672-3261

ਧਰਮ ਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ

ਫੋਨ: 510-410-8382

Fax: 650-364-3988

www.innalipkinimmigrationattorney.com

1690 Woodside Rd., Ste. 103, Redwood City, CA 94061

ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ

**GPunjab
TV**

Programing Highlights

ਖ਼ਬਰ ਪੰਜਾਬ

Khabar Punjab
News from Punjab

ਪਿੰਡ ਗਲੋਬ

Pind Globe
Panel discussion on
Punjabi Diaspora issues

News

Views

Interviews

Panel Discussions

Talk Shows

Features

Available only on:

DishNetwork on Channel no. 621

Call to subscribe 1 888 723 0195

To Advertise Your Business, Call:

1-877-321-1331

or send email at: info@gpunjabtv.com

Our Advertisement Rates Start \$1/per second

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ
ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨੇਤਾ

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਐਮ ਐਲ ਏ, ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ (ਕਪੂਰਥਲਾ)

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ

ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ

ਸਵਾਗਤਕਰਤਾ

ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ,
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਫਰੀਮਾਂਟ)

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ,
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਫਰੀਮਾਂਟ)

ਫੋਨ: 510-673-0825

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ

Ad Paid By GN Petroleum

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਆਸਤ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਰਵਟਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਇਕ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਰ ਸਦਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸੂਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਜੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਜਿਸ ਸੁਜੱਗਤਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਹਨਤ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਸਕਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੂਟ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜਾਚ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਆ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਭਰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਭਰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਅਸੀਂ ਉਭਰਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ

ਸਵਾਗਤਕਰਤਾ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ

ਫੋਨ: 209-261-5864

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਆਸਤ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਰਵਟਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਇਕ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰ ਸਦਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸੁਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਜੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਜਿਸ ਸੁਜੱਗਤਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਹਨਤ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਸਕਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸ. ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੂਟ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜਾਚ ਸ. ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਆ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਅਗਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਭਰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਉਭਰਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਦਿਲੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਸਵਾਗਤੀ ਪਾਰਟੀ

24 ਦਸੰਬਰ, 2010 ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ

ਨੋਟ: ਸੀਟਾਂ ਸੀਮਤ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੁਰਤ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਵਾਓ।

ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ

1521 W Schaumburg Rd,
Schaumburg, IL. 60194

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਫੋਨ:847-544-1788

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਸੀ., ਫੋਨ:847-338-3866

ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ, ਫੋਨ:630-957-8243

ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਫੋਨ:630-205-6575

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਾਂਗਰਸ

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਸ਼ਪਾਲ ਮਾਇਰ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਨੀਲ ਕੰਠ ਸ਼ਰਮਾ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ, ਜਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਲਵ ਕੁਮਾਰ ਮਿਨਹਾਸ, ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ।

ਮਿਲਵਾਕੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਕਾਂਗਰਸ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੋਪੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਪਾਰਾਏ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਕੁ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ।

ਇੰਡੀਆਨਾ ਕਾਂਗਰਸ

ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ

(ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ।

ਓਹਾਇਓ ਕਾਂਗਰਸ

ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਓਹਾਇਓ), ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ (ਡੋਅਟਨ), ਰੂਬੀ (ਡੋਅਟਨ), ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ (ਡੋਅਟਨ), ਸੁਖਵੀਰ ਸੁੱਖੀ, ਹਰਬੰਸ ਗਿੱਲ, ਅਮਨਦੀਪ ਧਾਰਨੀ, ਸੁਖਦੇਵ ਰਕਬਾ, ਚਮਕੌਰ ਚੱਕਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ-ਸਕੱਤਰ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਾਂਗਰਸ

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਕਾਂਗਰਸ

ਲਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕਰਨ ਗਿੱਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਾਠ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ,

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਕਾਂਗਰਸ

ਚੰਨਾ ਆਲਮਗੀਰ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਕਾਂਗਰਸ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਆਦਰ ਮਾਨ, ਚੰਦਰਪਾਲ ਖੁਰਾਣਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਅਰੋੜਾ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ, ਨੀਲਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਅਰਕਨਸਾਸ ਕਾਂਗਰਸ

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਸੇਂਟ ਲੂਇਸ (ਮਿਜ਼ੋਰੀ)

ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

Issued by: Indian National Overseas Congress IL®

ਖੇਡ
ਸੰਸਾਰ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ
ਫੋਨ: 917-375-6395

1994 'ਚ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਨੇ ਬ੍ਰਿਜਮੈਟ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਬਖਸ਼ਦਿਆਂ ਕਨੈਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਾਗਰਾ ਐਵੇਨਿਊ' ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਜਸਵਿੰਦਰ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ (ਇਸ ਲੇਖਕ ਦਾ ਪਿੰਡ) ਹੋਇਆ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੇ ਸੰਗਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲਵਾਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। (1965 ਦੇ ਲਗਪਗ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਗੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਮਿਹਰਦੀਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਹੈ)। ਮਰਹੂਮ ਸੂਬੇਦਾਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੇ ਖੇਡ ਜਗਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਏ।

ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਖਿਡਾਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਆਰੀਆ ਕਾਲਜ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ 1977 ਦਾ ਬੈਸਟ ਅਥਲੀਟ, ਕੱਬਡੀ ਤੇ ਫੁਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ, ਗੁਦਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਪਾਲਾ, ਸ਼ਿਵ ਨਾਥ, ਸਤਪਾਲ (ਦੋਵੇਂ ਸਕੇ ਭਰਾ), ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਬਿੰਦਰ, ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਹਣਾਂ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਜੀਤੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋਆਬਾ ਕੱਬਡੀ ਕੱਪ ਦੀ ਰੈਫਰੀ ਵੀ

ਵੇਟਲਿਫਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ 'ਜੱਬੋਵਾਲ'

ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਬਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਚ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਵੀ ਇਸੇ ਨਗਰ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹਨ।

ਖੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇਡੇ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਜਨਮੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਦੇ ਚਾਚੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਬਾ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸੌਕੀਨ ਸਨ। 21 ਅਗਸਤ 1956 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗਿਆਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ।

ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਘੋਨੇ' ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਣ ਲੱਗਾ। ਚਾਚੇ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਮਿਹਰਦੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ੀਰੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵਰਗੇ ਤਕੜੇ ਮੱਲਾਂ ਨਾਲ ਪਕੜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਚਾਚੇ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬਾਪਤਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬਣਨ ਲੱਗਾ।

ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨਾਲ ਮੇਜਰ ਲਿੰਧਤ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਗਿੱਲ ਵਰਗੇ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ 1977 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਲੀਅਮ ਲੋਕ ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਖੇ ਹੋਏ 75 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ (165 ਪੌਂਡ) ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਮਾਰੀ ਤੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ। 1979 ਦੀਆਂ ਬੀ.ਸੀ. ਇੰਟਰ ਗੇਮਾਂ ਵਿਚ 82 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬਲ ਰਹਿ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ। ਦੱਬ ਕੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰ ਕੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦਿਵਾਉਂਦਾ। ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ। ਕਨੈਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵੇਟਲਿਫਟਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਲਿੰਧਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਕੋਚਿੰਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੰਟਰ ਗੇਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ 1992 ਦੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ (ਟੋਰਾਂਟੋ) ਕਾਲਨ ਵੱਡਜ਼ ਵਿਚ 82 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਰਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਲਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬ੍ਰਿਜਮੈਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਸਤੇ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 82 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਰਗ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਜਿੱਤ

ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀਆਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਨਾਗਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕਰ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਜੌਰਜ ਨੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਨਾਗਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਪ੍ਰਤੀ ਚੰਗੀ ਖੈਡ ਭਾਵਨਾ ਸਦਕਾ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਆਪਣੇ ਸੌਕ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਸਵਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਭਾਣਜੇ ਦੇਵ 'ਪਾਵਰ' ਅਤੇ ਬੇਟੇ ਅਮਨਦੀਪ ਨਾਗਰਾ ਨੂੰ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਓਲੰਪੀਅਨ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਣਾ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਮਨਦੀਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿੱਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਸਰਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ ਗੋਤਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ-ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਚਾਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾ ਆਉਂਦੇ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਚਾਚਾ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਗੋਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਪਿੰਡੋਂ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ 1972 ਵਿਚ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਾ ਮੱਲੂ ਬੇਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਪ ਭਾਰ ਚੁੱਕਦੇ ਸਨ। ਮਾਮੇ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਜਸਵਿੰਦਰ ਵੀ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ

ਤਕੜੇ ਵੇਟਲਿਫਟਰ ਸਾਥੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਪਾਵਰ' ਉਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਵੇਟਲਿਫਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵਧੀਆ ਕੋਚ ਵੀ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਆਮ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਿਡਾਰੀ ਗੇਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

NirpalKaur.com

ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ
A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD

ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ
ਘਿੱਢੇ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ

VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM
HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

Quik Signs

Signs * Graphics * Wraps

ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਈਨ ਦੇ ਸਾਈਨ
ਹਰ ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਬੈਨਰ, ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਾਰਡ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ,
ਲੋਗੋ ਡਿਜ਼ਾਇਨ, ਫੁੱਲ ਕਲਰ ਪਿੰਟਿੰਗ, ਮੈਗਨੈਟਿਕ ਸਾਈਨ,
ਸਟੋਰਾਂ ਦਾ ਸਾਈਨ, ਕਲਰ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੰਟਿੰਗ ਲਈ ਮਿਲੇ।

ਅਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਈਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਈਨਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Specialized in English, Spanish, Hindi & Punjabi

*661-703-8795
tanjit5020@yahoo.com

*661-900-7357
manmit5020@yahoo.com

WWW.QUIKSIGNS.US

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਕ ਡਾਕਟਰ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਵਰਗਿਆਂ ਜੋਗਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ !

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਬਾਈ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗਿਓਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸ ਹਾਥੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਰਾਣੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦਾ ਬਾਪ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਬਾਬੂ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਕੋਲ ਇਹ ਤਰਲਾ ਮਾਰਨ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਨੇ ਅੱਗਿਓਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਬਣ ਕੇ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਲੀਡਰ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਫਾਈਲਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਕਿੱਸਾ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕਤ ਕੇਂਦਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨੰਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਗੱਲ ਅਨੰਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਂਜ ਹੀ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਦੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ ਤੇ ਫਿਰ ਬਣਿਆ ਕੀ, ਉਹ ਗੱਲ ਬੋੜ੍ਹਾ ਅਟਕ ਕੇ ਕਰਾਂਗੇ।

1990 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਣੇ-ਚੁਣੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨੂੰ ਮਰੋਤੋਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਟੌਹਰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਹਿਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਉਦੋਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਲੂਣੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੱਚੇ ਹੀ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੇਤਨ ਮਹਿਤਾ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਫੜੇ

ਗਏ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਪਰੈਲ 2008 ਵਿਚ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਕ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਨੌਂ ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਰੋੜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਇਸ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਉਹ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਵੱਸ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਰਾਤ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੱਟਣ ਦਿੰਦੀ।

ਅਬਦੁੱਲ ਕਰੀਮ ਤੇਲਗੀ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਵਸੀਕਾ ਨਵੀਸ ਵਾਂਗ ਅਸਟਾਮ ਪੇਪਰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਆਪੇ ਬਣਾਏ ਜਾਅਲੀ ਅਸਟਾਮ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਏਡਾ ਵੱਡਾ 'ਅਸਟਾਮ ਫਰੋਸ' ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਤਰਤਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਸਟਾਮ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੇਚ ਗਿਆ। ਇਹ

ਅਸਟਾਮ ਛਾਪਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਗਈ ਜਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹੀ ਗਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰੀਦੀ। ਆਮ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਇੰਜ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕੇ ਵੇਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫਿਰ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਪਰ ਇੰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਬਦੁੱਲ ਕਰੀਮ ਤੇਲਗੀ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਤੇਲਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਨਕਲੀ ਅਸਟਾਮ ਪੇਪਰ ਛਾਪਣ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਕੇ ਤੇਲਗੀ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਖੇਡ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਉਠਿਆ, ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੇਲਗੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਬੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਅਸਟਾਮ ਵਿਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਥੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਤਰਤਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਛੂਹ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਬੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਅਠਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਟੁੱਚਲ ਜਿਹਾ ਫ਼ਰਾਡੀਆ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਜਟ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਾਡ ਕਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਆਖਦੀ ਫਿਰੇ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਲਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ?

ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਇਨੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਢੁੱਕ ਕੇ ਬਹਿਣ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੈਰ ਮਿਧਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੰਜ ਤੁਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਜਵਾਨ ਉਮਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਆ ਕੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਰਿਹਾ, ਕੀ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ 1999 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਆਗੂ ਜਾ ਬਣਿਆ। ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਧੂਮਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾ ਕੁੰਡੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਉਥੋਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਉਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਵਾਲੇ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਇੰਜ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੱਗੀ ਰੇੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਦੋ-ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਟੋਂ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰੱਸੇ-ਪੈੜੇ ਵੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਖਿਸਕਣ ਦੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਲੜਾ ਰਿਹਾ ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਉਸ ਲਈ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਮੁੰਨ ਕੇ ਕਮਾਏ ਸਨ। 'ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਡਾਂਗਾਂ ਦੇ ਗਜ਼' ਦੇ ਫ਼ਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਖਰਚਦੇ ਵੀ ਪੈਣ ਤਾਂ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ! ...ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹਸਨ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦਾ

ਨਾਂ ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ? ਉਂਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਜਾਣਿਆ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਗਸਤ 2009 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਉਤਲੇ ਹਾਊਸ (ਰਾਜ ਸਭਾ) ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਟੈਕਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬਕਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਹਸਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਕਿੰਨਾ ਬਕਾਇਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ? ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਹਸਨ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਟੈਕਸ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਲਿੰਟੋ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਥਿਆਰ ਵਪਾਰੀ ਅਦਨਾਨ ਖ਼ਾਸੋਗੀ ਨੂੰ ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ, ਉਦੋਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅੱਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਨਾਲ 1982 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅੱਜ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ (ਚਾਰ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਟੈਕਸ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਸੀ, ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ!

ਹੁਣ ਆਈਏ ਬੀਬੀ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਵੱਲ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਮੌਕੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੁਰ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਦੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਕਰੋੜ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਪਰ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਕੋਲ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਗੱਲ ਉਹ ਇੰਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਕਾਬੂ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਪਈ ਹੋਵੇ। ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਦੀ ਉਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਮੌਕੇ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਕਰਾਂਗੀ ਕਿ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਘੁੰਮਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤਕ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਨਾਲ ਵੀ ਨੇੜਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰ-ਮੁਖ਼ਤਾਰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਗਈ।

ਹਸਨ ਅਲੀ ਖਾਨ

ਕਮਾਲ ਇਹ ਕਿ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਫ਼ਨੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕਿ "ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹਾਂ।" ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੰਝੀ-ਤੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਿਮਿਟ ਬੰਨ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਦਸ-ਦਸ ਦਿਨ ਬੈਂਕ ਦੇ ਫੀਲਡ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ 'ਚੱਲਦਾ ਪੁਰਜ਼ਾ' ਔਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੋਕ ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਗਾਣਾ ਕਦੇ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਸੀ; "ਲੈਲਾ ਓ ਲੈਲਾ! ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਤੁਝਸੇ, ਮਿਲਨਾ ਅਕੇਲਾ।" ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਵੀ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਗਤ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਲੈਲਾ' ਬਣ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ

ਅਬਦੁੱਲ ਕਰੀਮ ਤੇਲਗੀ

ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਤਾਘਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਮਿਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਘ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਲਾਭ ਵੀ ਤਕੜਾ ਲਿਆ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਾਲੀ ਨੀਰਾ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਰੋੜ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਹ ਜਦੋਂ ਫੜੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਇੰਜ ਕੰਨੀ ਖਿਸਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਰੇ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬੀਮਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੱਭਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਉਹ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤਾਵਾਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖੀ। ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤਕ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੈਂਦੀਆਂ, ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨੀਰਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਟ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਡੇਵਿਡ ਕੋਲਮੇਨ ਹੈਡਲੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਘੁੰਗਣੀਆਂ ਕਿਉਂ ਪਾਈ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਵਾਂਗ ਧੱਸਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਕਿ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਬਾਹਲੀ ਦੇਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ। ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਬੜੇ ਲੋਕ ਏਦਾਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਗੁੱਡੀ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਂਗ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਛਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖੁੰਜੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਹਾਰਤ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਦੋ-ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੀਰਾ, ਹਰਸ਼ਦ, ਕੇਤਨ ਜਾਂ ਤੇਲਗੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਹਸਨ ਅਲੀ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਂਗਲਾਂ ਚੱਬ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ!

ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ

ਜੱਟ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੈਰਨੇ ਪਾਉਂਦੀ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ*

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੰਮਪਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪੱਕੀ ਪਛਾਣ ਬਣੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਾ ਕੇ ਚੋਖਾ ਨਾਂ ਵੀ ਕਮਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਖੇ ਕਿ ਜੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ 'ਚ ਹੀ ਰੰਗਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ, ਸੁਖਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇੰਜ ਹੀ ਆਖਦੇ। ਉਹ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਦਸ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਤੇ ਏਨੀ ਵਾਰ ਹੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਸੁਕਰ ਐ ਮੈਂ ਓਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਯੋਧਿਆਂ ਜਨਮ ਲਿਆ'।

ਸ਼ਿੰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਗਾਇਕ ਹੈ। ਧੁਨਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਮਾਲ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਣ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸ਼ੋਅ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਜੰਮਪਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਭੋਰਾ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਹਦੀ ਬੀਟ 'ਤੇ ਲੱਕ ਹਿਲਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਸੱਤ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਫਤਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਇਹੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ 'ਚ ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਸਾਈ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਗਾਵਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਰੈਪ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਸੋ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬੜਾ ਮਾਫਕ ਆਇਆ। ਏਸੇ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਸੁਖਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗਾਇਕੀ-ਦੋਹਾਂ ਪਿਤਾਂ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨ ਲਾਇਆ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਉਸਤਾਦ ਬੀ. ਐਸ. ਨਾਰੰਗ ਤੋਂ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਖੁਦ ਨਾਰੰਗ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਆਖਦੇ ਨੇ, 'ਸ਼ਿੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਸਦੇ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਉਣਾ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਏ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕਲਾਸੀਕਲ ਦੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਏ।' ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ 'ਜਾਦੂ' ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਮੌਕੇ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਕਿ ਸ਼ਿੰਦਾ ਹਰ ਰੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਏ, ਸਵਾਦ ਲੈ-ਲੈ ਗਾਉਂਦੇ ਤੇ ਏਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਸੰਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਜੈਜੀ ਬੀ ਦੀਆਂ

ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਕੈਸਿਟਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਆਈਆਂ, ਸਭ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੀਆਂ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਏ.ਐਸ.ਕੰਗ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ, ਸਭ ਸਫਲ, ਜਿੰਨੀਆਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ, ਸਭ ਬਾਕਮਾਲ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੈਸਿਟਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਕਰਦਾ ਟਿਕਾ ਕੇ ਏ। ਸਾਲ 'ਚ ਪੰਜ ਕੁ ਕੈਸਿਟਾਂ ਕਰਦੇ, ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਤੇ ਚਾਰ ਕੁ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰ ਰੰਗ ਹਰ ਵਾਰ ਵੱਖਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ।

2003 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੋਕੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਵਾਹਵਾ ਚੱਲਿਆ। ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ 'ਗੱਲ ਸੁਣ ਜਾ' ਕੈਸਿਟ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਬਤੌਰ ਗਾਇਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਫੇਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 'ਬੱਲੇ' ਨੇ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ 'ਕੋਲੈਬੋਰੇਸ਼ਨ' ਆ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਤਜਰਬਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਗਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿੰਦੇ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਤੇ ਅਬਰਾਰ ਉਲ ਹੱਕ ਨੇ ਟੱਪੇ ਗਾਏ, ਬੜੀ ਵਿਕੀ ਇਹ ਕੈਸਿਟ। ਫੇਰ 'ਲਿਵਿੰਗ ਦਾ ਡਰੀਮ' ਆ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚਲਾ 'ਮੈਂ ਚਿੱਠੀ ਲੰਡਨੋਂ ਲਿਖਦਾ ਤਾਰਾ' ਗੀਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਭ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ। 'ਕੋਲੈਬੋਰੇਸ਼ਨ 2' 'ਚ ਰਾਹਤ ਫਤਹਿ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨਾਲ 'ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ, ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ' ਗਾਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੈਸਿਟ 'ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰਾ' ਕੀਤੀ ਤੇ ਹੁਣ 'ਜਾਦੂ' ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਗੀਤ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਨੇ। ਕਦੇ ਉਸ ਨੇ 'ਚਿੱਤ ਕਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਫੁੱਲ ਬਣ ਕੇ ਲੱਗ ਜਾਵਾਂ' ਗਾਇਆ ਤੇ ਕਦੇ 'ਯਾਰ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਜੰਮਿਆ ਭਗਤ ਸਰਦਾਰ।' ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਕਾਕੜਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ 'ਤਾਰਾ' ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਦਾਦ ਦਿੱਤੀ। ਕਿੰਨਾ ਖੂਬ ਕਿਹਾ ਉਸ ਨੇ:

ਖਾ ਖਾ ਬਰਗਰ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨੇ,
ਭੁੱਲ ਗਏ ਦੁੱਧ ਦਹੀਂ ਦੇ ਛੰਨੇ,
ਆਇਆ 'ਰਾਜ ਕਾਕੜੇ' ਸੁਪਨਾ,
ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫਿਰਾਂ ਚੁਪਦਾ ਗੰਨੇ।
ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰੇ ਦੌੜ,
ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਦੀ,
ਭੁੱਲਦੀ ਨਹੀਂ ਖੁਸ਼ਬੋ,
ਵੀਰਿਆ ਘਰ ਦੀ ਕੱਚੀ ਦੀ।

ਇੰਗਲੈਂਡੀਏ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ 'ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਮਸ਼ੀਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਨਵੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ' ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਮਾ ਕੇ ਨੀਵੀਂ ਜਿਹੀ ਪਾ ਲੈਂਦੇ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੱਖ ਉਸ ਦਾ ਨੇਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਦਾਰੂ ਸਿੱਕੇ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਕੁਝੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨਾਂ 'ਤੇ ਵਕਤ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਦਾਰੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛਿੜਦਿਆਂ, 'ਬਸ ਕਰੋ ਮਾਅਰਾਜ਼, ਬਸ ਕਰੋ...ਖਾ ਲਵਾਂਗੇ, ਪੀਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ...ਰੱਬ ਬਚਾਈ ਰੱਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ...' ਕਹਿ ਛੱਡਦੇ ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੁਝੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਬੋਲੀ ਜੇਨੂਵਾਲ ਉਸ ਤੱਕ ਅੱਪੜਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਅੱਪੜ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿੰਦਾ ਝੱਟ ਆਖ ਛੱਡਦੇ, 'ਗਾਣੇ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰੀਆ...ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਜੀ...'।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਹਰਭਜਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿਲ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ' ਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀ 'ਇੱਕ ਕੁਝੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਉਸੇ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦੇ।

ਹੁਣ ਸ਼ਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ ਤੋਂ ਬੜਾ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਏ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਏ। ਉਹ ਆਖਦੇ, 'ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਿੰਨਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਐ, ਏਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ 'ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਏ, ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਏ...ਲਾ...ਲਾ...ਲਾ' ਆਖਿਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ 'ਏਦਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮਣ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂਵਾਂ' ਕਿਹੇ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੀ 'ਜਾਦੂ' ਟੀ. ਸੀਰੀਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਹੈ ਐਚ.ਐਸ.ਪੀ.ਤਿਲਕ ਨੇ ਕੈਸਿਟ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਵੇਕਲੀ ਮਹਿਕ ਆਉਂਦੀ ਏ। ਦਸ ਗੀਤ ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੋਅਰ 'ਜਾਦੂ' ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਨੇ। ਗੀਤ ਨਵਿਆਂ-ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਲਿਖੇ ਨੇ,

ਜਿੱਤ ਸਲਾਲਾ, ਮਨਜੀਤ ਪੰਡੋਰੀ, ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਮੱਦੋਕੇ, ਅਮਰਜੀਤ ਮੁਸਾਪੁਰੀ, ਕਰਮਜੀਤ ਕੱਦੋ, ਜੱਸ ਕਲਿਆਣਪੁਰੀ, ਬੋਲੀ ਜੇਨੂਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਬਿੱਲੂ ਕੰਗ, ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਸ਼ੋਕੀ ਤੇ ਡਾ. ਬੱਲ ਸਿੰਘ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਜਾਦੂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਸੈਡ ਗੀਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਾਏ ਨੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਗਾਇਆ, ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਚੀਰਹਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਏਧਰਲੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕੀਰਨੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ। 'ਜਾਦੂ' ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸੈਡ ਗੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ, 'ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਤੇ' ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਾਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬੋਲ ਹਨ:

ਕੋਈ ਮੰਗਦਾ ਏ ਦੌਲਤ ਤੇ
ਕੋਈ ਮੰਗਦਾ ਸ਼ੋਹਰਤਾਂ,
ਇੱਕ ਤਮੰਨਾ ਮੇਰੀ ਪਲ-ਪਲ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਰਹਾਂ,
ਮੇਰੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ
ਬਸ ਤੇਰਾ ਹੀ ਇਹ ਨਾਂ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੀ 'ਜਾਦੂ' ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗੀਤ 'ਲੰਡਨ' ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦਾ ਉਦਰੇਵਾ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਚਲੇ ਜਾਈਏ, ਫੇਰ ਯਾਦਾਂ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ। ਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਤਰਾ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਹੀ ਹੰਢਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਹ ਆਖਦਾ ਏ:

ਗੱਲਾਂ ਸੱਚ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ,
ਦਿਨ ਨਾ ਸਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਰਹਿੰਦੇ,
ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਮ ਦੇ ਉਤੇ
ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਡਿੱਗਦੇ ਢਹਿੰਦੇ,
ਸਾਡੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਹੱਸਦੀ ਸੈਂ,
ਅੱਜ ਤੂੰ ਰੋ-ਰੋ ਹਾਲ ਸੁਣਾਉਂਦੀ।
ਜੱਟ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ,
ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੈਰਨੇ ਪਾਉਂਦੀ।

'ਜਾਦੂ' ਵਿਚਲਾ ਸੂਫੀਆਨਾ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਗੀਤ 'ਅੱਖ ਲੱਭਦੀ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ ਨੂੰ...ਤਰਸਾਂ

ਸੁਖਸਿੰਦਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਦੀ ਐਲਬਮ ਰੀਲੀਜ਼ ਵੇਲੇ ਬੀ ਐਸ ਨਾਰੰਗ, ਗਾਇਕ ਸ਼ਿੰਦਾ, ਮਦਨ ਮੱਦੀ, ਮਨਜੀਤ ਪੱਪੂ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ

ਸ਼ਿੰਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੋਅ ਲਾਉਣ ਲਈ ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਏ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ 'ਜਾਦੂ' ਵਿਚ ਅੱਧਿਕ ਵੱਧ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਨੱਚ-ਨੱਚ ਬੱਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਕੇਵਾਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਮੁੜ 'ਲਾ...ਲਾ...ਲਾ' ਸੁਣ ਬੰਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇੱਕ ਗੀਤ 'ਚ ਉਹ ਆਖਦੇ:

ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਜਦ ਤੂੰ ਨੱਚਦੀ,
ਖਿੜ ਜਾਣ ਫੁੱਲ ਜਦ ਤੂੰ ਹੱਸਦੀ,
ਭੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਸਦਾ ਮਹਿਕ ਦੀ ਪਿਆਸ,
ਤਾਹੀਓਂ ਚਰਚੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਠੋਢੀ ਵਾਲੇ ਤਿਲ ਦੇ,
ਬਸ ਕਰ ਬਸ ਕਰ ਛੱਡ ਨੱਚਣਾ
ਅੱਡੀ ਮਾਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਹਿੱਲਦੇ।

ਮੈਂ ਦੀਦਾਰ ਨੂੰ ਦਾ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਏ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਾਲਾ 'ਏਦਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਜੰਮਣ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂਵਾਂ' ਵੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ਉਮੀਦ ਵੀ ਕਿ ਉਸਦਾ 'ਜਾਦੂ' ਜ਼ਰੂਰ ਚੱਲੇਗਾ। 'ਜਾਦੂ' ਦੇ ਪੰਜ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣੇ ਨੇ ਤੇ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਸਦਾ 'ਲਾ...ਲਾ...ਲਾ' ਗੀਤ ਰਾਹੁਲ ਸੂਦ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਜੈਜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਬੱਧ ਕਰੇਗਾ।

ਫੋਨ 91-98141-78883

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੇਪਰ ਵਰਕ ਅਤੇ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਇਕ ਹੀ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀਸਰਵਿਸ ਲੈਬਰੋਪ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਲੋਕਲ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤ

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

RAM Commercial Insurance

High Five Plaza #204

19625 Harlan Rd Lathrop CA 95330

Exactly on I-5 and Luise Exit Opposite to Dennis Restaurant

Global Multi Services

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ:

- *License Plates
- *IFTA *Fuel tax Return
- *DOT, ICC-MC Registration Services
- *New Mexico & Kentucky Permit
- *Corporation and LLC Formation,
- *Highway Use Tax (2290)
- *UCR Permit, Oregon Permits, CA #,
- *MCP, New York Permits etc.

Rajinder Singh

Insurance Lic No. 0G73739

Financing Available For Buying Trucks

Cell:(510) 557-6988, Ph:209-982-9996

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਠਕ ਦਿਲ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼ ਦੇ ਕਹਿਰ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਸਨ ਅਤੇ ਅਦਾਵਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਮੈਂ 2005 ਵਿਚ ਲੂਸੀਆਨਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਏ ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਨਲੇਵਾ ਚੱਕਰਵਾਤ (Hurricane) ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇਤ ਕੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀ ਨਾਮਕਰਨ ਵਿਧੀ ਦੇ ਰਹੱਸ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿਝਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਫਿਨਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਹੰਗਰੀ, ਸਰਬੀਆ, ਸਵੀਡਨ, ਸਲੋਵੇਨੀਆ, ਐਸਟੋਨੀਆ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਆਦਿ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁ-ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਾਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਂ ਕੈਥਰੀਨ ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ-ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਂ ਦਾ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਨ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਈਸਾਈ ਸੇਂਟ ਕੈਥਰੀਨ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਹ

ਕਹਿਰਵਾਨ ਕੈਟਰੀਨਾ

ਕੈਰਨ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੇ ਰੁਪਾਂਤਰਣ ਗਿਣਾਉਣ ਲੱਗਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਹਾਉਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਰੋਟੀ ਹਜਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ; ਤੁਰਕੀ: ਅਕੈਟਰੀਨਾ, ਫਰਾਂਸ: ਕੈਤੀਤ, ਰੂਸ: ਕਤੈਂਕਾ, ਪੁਰਤਗਾਲ: ਕੈਰੀਨਾ, ਡੱਚ: ਕੈਟੇ, ਭਾਰਤ: ਕਥਾਨੀ ਆਦਿ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਕਈ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਕੈਥੀ, ਕੈਟੀ, ਕਾਤੀਆ ਜਾਂ ਕੈਟੀਆ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਵਾਹ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਾਂ ਕੈਥਰੀਨ ਦੇ ਹੀ ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਦਾ ਪੰਮੀ। ਇਸਦੇ ਹੋਰ ਲਾਡਲੇ ਰੂਪ ਹਨ: ਕੇਟ, ਕੈਥ, ਕੇ, ਕੈਟ, ਕੈਟੀਆ, ਕੈਟੀਊਸ਼ਾ, ਕਿਟ, ਕਿਟੀ, ਕੈਸੀਆ।

ਕੈਥਰੀਨ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਇਕ ਕੈਥਰੀਨ ਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਐਡਵਰਡ ਤੀਜੇ ਦੇ ਪੁਤਰ ਨਾਲ ਮੁਆਸ਼ਕੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਨਾਵਲ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਰਾਗੋਨ ਦੀ ਕੈਥਰੀਨ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੈਥਰੀਨ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹੈਨਰੀ ਅੱਠਵੇਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੈਥਰੀਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਪੁਤਰ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਹੈਨਰੀ ਨੇ ਐਨੀ ਬੋਲਿਨ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਨਿਪੁੱਤੀ ਰਹੀ। ਅੰਤ ਐਨੀ ਬੋਲਿਨ ਦੀ ਪੁਤਰੀ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਨੂੰ ਤਖਤ ‘ਤੇ ਬੈਠਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕੈਥਰੀਨ ਨਾਂ ਦੇ ਉਦਭਵ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਤੇ ਇਸ ਗੱਲੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਇਸਾਈ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਂ ਗਰੀਕ ਸ਼ਬਦ ਕੈਥਾਰੋਸ (katharos) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ੁਧ, ਖਾਲਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਠਕ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅਰਸਤੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਪੋਇਟਿਕਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਚਾਟਹਾਰਸਸਿ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਚਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਅਨੁਵਾਦਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ‘ਕੈਥਾਰੋਸ’ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਟਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕੈਥਾਰਸਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਨਾਟਕਕਾਰ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਆਪਣੇ ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰੁਣਾ ਅਤੇ ਭੈ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤ ਜਜ਼ਬੇ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਬੇ ਹੋਏ

ਨੀਚ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਭਾਵੁਕ ਸੁਧੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਆਈਏ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਵੱਲ। ਇਸ ਝਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜਾ ਸਕੂਲੀ ਜੁਗਰਾਫੀਆ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਉਸ਼ਣਕਟਬੰਧੀ ਦਬਾਅ (tropical depression) ਉਸ਼ਣਕਟਬੰਧੀ ਹਨੇਰੀ (tropical storm) ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸ਼ਣਕਟਬੰਧੀ ਹਨੇਰੀ 39 ਮੀਲ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸਪੀਡ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਉਹ ਚੱਕਰਵਾਤ (ਹਰੀਕੇਨ) ਜਾਂ ਸਾਈਕਲੋਨ ਕਹਾਉਣ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਫਾਨ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਜਿਸ ਖਿੱਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਸੇ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਨਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚੱਕਰਵਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ, ਨਾਲੇ ਜੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਭੰਬਲਭੁਸਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਇਕ ਮੌਸਮਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਹ ਪਿਰਤ ਪਾਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਤੇ ਤੁਫਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਤਾਂ ਕਢਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਜਲ ਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ‘ਗਰਲ ਫਰੈਂਡਾਂ’ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖੇ। 1953 ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਮੌਸਮ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਉਤਰੀ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿਹੇ ਰੱਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰੰਤੂ

1979 ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਮੌਸਮ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੌਸਮ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਲਿੰਗਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਂਜ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਬੌਧ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਵਾਚਕ ਹੈ।

1959-60 ਤੱਕ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਨਾਨਾਂ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ 1978 ਪਿਛੋਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਉਤਰ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ ਵੀ 1979 ਤੱਕ ਲੱਗਭਗ ਏਹੀ ਕਹਾਣੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ 2000 ਸੰਨ ਤੋਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਵਖਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੁੱਲਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਦਰਖਤਾਂ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕੰਬੋਡੀਆ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਏ ਕੁਝ ਨਾਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ, ਸਾਰਿਕਾ, ਨੂਰੀ, ਨਿਦਾ, ਰਾਮਾਸੁਨ ਆਦਿ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਫਿਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਢੁਕਦੀ ਹੈ; ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਦੇਖੋ: ਮੀਨਾ, ਸੀਲਾ, ਉਰਮਿਲ, ਨਿਸ਼ਾ, ਉਸ਼ਾ, ਗੀਤਾ, ਮੋਨਾ, ਰੀਟਾ ਆਦਿ।

ਉਤਰੀ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 2006 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਜਦ ਕਿ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਨੇ ਇਹ ਪਿਰਤ 1960 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕੀ ਇੱਕੀ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਸਤਵੇਂ ਸਾਲ ਹਰ ਸੂਚੀ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ 2010 ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ 2016 ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਚੱਕਰਵਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਬਾਹਕੁਨ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ 2007 ਵਿਚ ਆਏ ਡੋਰੀਅਨ ਨਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਡੀਨ ਨਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1800 ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਲ ‘ਚ 21 ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗਰੀਕ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਅਲਫਾ, ਬੀਟਾ, ਗਾਮਾ ਆਦਿ ਨਾਂ ਰੱਖ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2010 ਦੌਰਾਨ ਉਤਰੀ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ‘ਚੋਂ ਛੇ ਚੱਕਰਵਾਤ ਉਠੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਐਲੇਕਸ,

ਸ਼ਬਦ-ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਬੋਨੀ, ਕੋਲਿਨ, ਡੈਨੀਅਲ, ਅਰਲ ਤੇ ਫੈਰਿਅਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਅਰਲ ਨਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਾਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਨਿਊ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ 40 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਕ ਜਾਨ ਗਈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੇਮੌਸਮਾ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆਏ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੈਸਟਨ ਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। 2011 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ਏਰਿਅਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਅਗਨੀ, ਪਿਆਰ, ਬਾਜ, ਫਨੂਸ ਮਾਲਾ, ਆਕਾਸ਼, ਗੋਨੂ, ਨਰਗਿਸ, ਨਿਸ਼ਾ, ਬਿਜਲੀ, ਲੈਲਾ, ਬੰਧੂ, ਗਿਰੀ, ਜਲ, ਕੇਲਾ, ਨੀਲਮ, ਹੈਲਨ, ਲਹਿਰ, ਪ੍ਰਿਆ, ਤਿਤਲੀ, ਦਾਸ, ਫਾਨੀ, ਵਾਯੂ, ਬਲੂਬੁਲ ਆਦਿ।

ਇਕ ਗੋਰੇ ਨੇ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਨਾਂਵੀਆਂ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆ ਧਮਕਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਕਰੇ, “ਦਫ਼ਾ ਹੋ ਪਰਾਂਹ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਫਾਤੇ!” ਵਿਚਾਰਾ ਬੜਾ ਛਿਥਾ ਪਿਆ ਰਹੇ। ਪਦਵੀਆਂ ਉਪਾਧੀਆਂ ਦੇ ਕੀਲੇ ਲੋਕ ਖਿਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਅਰਲ’ ਤਾਂ ਮਧਯੁਗੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕੁਲੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗੱਲੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੌਮਲ-ਭਾਵੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਤੇ ਤੁਫਾਨਾਂ

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ਼

ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਰੱਖੇ ਹਨ? ਤੁਫਾਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਕਿਉਂ ਤੁਫਾਨ ਮੇਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਤੁਫਾਨ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

‘ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ’

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਚਿਤਾਵਨੀ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ।

ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਖੋਹ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ‘ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਾਂ’ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ ‘ਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਹੈ’। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਾਧਨ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ‘ਧਰਮ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਰਾਜ ਚਲੇ’। ਹੋਰ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਠੀਕ ਬੈਠੀ ਸੀ? ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਅਪਹਰਨ ਕਰਨ ਲੈਣਾ।”

ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, “ਅਪਹਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਮੁੱਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਦੁਖਾਂਤ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧਰਮ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ‘ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਫੋਤੇ’ ਵਾਂਗ ਸਦਾ ਰਿਸਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹਦੇ ਕਲੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ।”

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੋਖਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ

ਆਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਔਖਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਧਰਮ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ’ ਪਰ ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ? ਧਰਮ ਹੈ ਸਹਿਜ ਸਥਾਪਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ। ਇਸ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਕਰਕੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਸੰਸਿਆਂ, ਝੋਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਚਲਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਦੋਹਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਕ ਪਛਾਣ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਡਾਕਖਾਨੇ ਤੱਕ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਛਾਣ ਦੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ-ਵਿਹੁਣ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਨਾਮ-ਵਿਹੁਣ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਸਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਛਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੀ ਸੰਸਿਆਂ, ਝੋਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਫਸਦੇ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਪਰ ਆਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ‘ਤਿਲਕ, ਜੰਜੂ ਦੇ ਰਾਖੇ’ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ

ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸਿਆਸਤ ਸੱਚ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਹੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਾਸਤੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲ ਦੀ ਸੂਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀਆਂ, ਉਹ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਲਮੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਧੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸਿਆਸਤਵੱਸ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀ ਕਲਚਰਲ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।”

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਮੇਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸੋਖੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਟੱਲ ਨੇ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉੱਚੀ ਰੋਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ, ਉਥੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਮਾਰ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਭਾਣਜੇ ਅਮਨਦੀਪ ਨੇ ਸਕੂਟਰ ਚੌਕਿਆ ਅਤੇ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿਚ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਤਤਕੇ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਪੁਨਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਲੋਨੀ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਸਾਡੇ ਕੁਲੀਗ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਘਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਮੁੜਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਤੇ ਆ ਕੇ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਰਲਪ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਗੁਆਂਢ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਥੇ ਕੌਣ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਾ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੱਜ ਨੱਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਥਾਂ ਥਾਂ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸ. ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਪਲ ਤੇ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਕਰਮਜੀਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਾਣੀ ਜਸਵੀਰ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਮਨਵੀਰ ਵੀ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਬਿਟਰ ਬਿਟਰ ਆਪਣੀ ਮੋਟੀ, ਲੰਮੀ ਪਈ ਭੈਣ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਰੋਣਾ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲਾ ਭੈਅ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅੜ੍ਹੇਂਚੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਰਾਹੇ ਤੋਂ ਬੱਸ ਲੈ ਕੇ ਸਮਰਾਲੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਸਮਰਾਲੇ ਤੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟੈਪੂ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਭਤੀਜੇ ਹਰਦੇਵ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੇਥੇ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਤਾਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭੁੱਬ ਮਾਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਬੇਜੀ! ਉਤਰ ਆਉ ਪਟਿਆਲੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪੁਨਮ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਚਲੀ ਗਈ।”

ਮੇਰੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਸੂਟ ਪੁਨਮ ਦੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੱਢਿਆ। ਨਾਨਕੇ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਲਾਂਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੂਤੀ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਾਈਏ ਹਨ। ਬੜਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਭਾਬੀ ਕਰਮਜੀਤ ਸੱਚਖੰਡ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਈਆਂ ਸਾਂ। ਉਥੋਂ ਮੈਂ ਪੁਨਮ ਲਈ ਇੱਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਤੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ ਸੂਤੀ ਸੂਟ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹਾਲੇ ਅਣਸੀਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਸ ਨੇ ਪਾਉਣਾ ਸੀ? ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਰੁੱਸ ਕੇ ਤੁਰ ਗਈ। ਉਹ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ। ਪੁਨਮ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਸਾਰੀ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਹੁੰਚੀ। ਮੇਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਪਲ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪਿਆਰੀ ਬੇਟੀ ਨਿੱਪੀ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦੁਆਉਣ ਭਾਰਤ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਰ ਵਿਚ ਨਿੱਪੀ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਸਨ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪਾਵਰ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਜੋ ਪੁਨਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਲਈ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ, “ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਨੂੰ ਸਦਾਮ” ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ

ਕੇਤਿਆ ਦੂਖ ਭੂਖ ਸਦ ਮਾਰ॥ ਏਹਿ ਭਿ ਦਾਤਿ ਤੇਰੀ ਦਾਤਾਰ॥

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਮੰਮੀ, ਪਾਪਾ ਘਬਰਾ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੇ। ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਅੱਗੇ ਕਰਕੇ ਬੋਲੀ, “ਪੁਨਮ ਭੂ ਜੀ।” ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਪਟਿਆਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਲੋਡੀ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਮਿਸਿਜ ਬਾਸਲ, ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪੁਨਮ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਦੀ ਕਲਾਸ ਟੀਚਰ ਮਿਸਿਜ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਧੂ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਆਈਆਂ। ਮਿਸਿਜ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੰਝੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੁਕ ਰਹੇ। ਫੁੱਲ ਚੁਗਦਿਆਂ ਪੁਨਮ ਦਾ ਚਾਚਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠਾ ਹੰਝੂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਭ ਰਸਮਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਗੁਰਮੇਲ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਸਾਂਭਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲੋਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਪੁਨਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਜੀਵਾਂਗੀ? ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵੀ ਘੱਟ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਬੱਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਸੜਕ ਕੰਢੇ ਬੈਠਾ ਖੇਡਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ, “ਮਨੂੰ ਤੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡ, ਬੈਠਾ ਕਿਉਂ ਹੈ?” ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਇੱਕ ਹੀ ਉਤਰ ਦੇਣਾ, “ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖਿਡਾਉਂਦੇ।” ਗੱਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਵੱਲ ਵੱਧ ਪਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਪੁਨਮ ਬਿਨਾ ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਆਸ ਪਾਸ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਪਾਸੇ ਹੋਵਾਂਗਾ ਮਾਮਾ ਨੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਘਰ ਆ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ, “ਤੁਸੀਂ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਬੈਠੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਖੇਡ ਆਵਾਂ।” ਮੇਰੀਆਂ ਗੁਆਂਢਣਾਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਧੂ, ਕਮਲੇਸ਼ ਉਪਲ ਅਤੇ ਮਿਸਿਜ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਗੇੜਾ ਮਾਰਨਾ। ਮਿਸਿਜ ਅਗਰਵਾਲ ਤਾਂ ਸਕੂਲੋਂ ਆ ਕੇ ਘੰਟਾ ਦੇ ਘੰਟੇ ਜ਼ਰੂਰ ਬੈਠਦੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀ, “ਅੱਗੇ ਪੁਨਮ ਕੋਲੋਂ ਤੇ ਮਨਵੀਰ ਕੋਲੋਂ ਸਾਥ ਇਤਨੀ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਬੀ, ਮੁਝੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲਗਤੀ ਵੇ ਕੈਸੇ ਚਲੀ ਗਈ?” ਮੈਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣਾ ਕੋਈ ਆਪ ਬੋਝੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੱਸ ਡਾਢਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲਗਾਉ ਸੀ, ਬੜਾ ਚਾਅ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ, “ਮਾਮਾ ਆਪਾਂ ਛੋਟੀ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਲਈਏ।” ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ, “ਪੁਨਮ ਉਥੇ ਤੈਨੂੰ ਕੈਂਪਸ ਵਾਂਗ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ।” ਉਸਦਾ ਉਤਰ ਹੁੰਦਾ, “ਮੈਂ ਬਿੰਦੂ, ਛਿੰਦੂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਆਇਆ ਕਰਾਂਗੀ।” ਬਿੰਦੂ, ਛਿੰਦੂ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਵਿਚ ਬਣੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਰ ਡਰ ਕੇ ਉਠਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਕਮਲ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਛੱਡਿਆ ਜੋ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਰਹੀ। ਸਕੂਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਫੋਟੋ ਛਾਪੀ। ਡਾ. ਸਤੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਨੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਫੀਚਰ ਲਾਇਆ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਫੀਚਰ ਲਾਇਆ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਕੂਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਕੰਮ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ। ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਿਕਰ ਲੱਗ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਨੀ। ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਲੈ ਤੁਰੇ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਸ਼ਿਮਲੇ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਡਮ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਇੱਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਘਰ ਚੱਕਰ ਵੀ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਨਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਵੀ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਨਾ ਮਿਲਦਾ।

ਨਾਭੇ ਵਾਲੇ ਪੰਡਿਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਪੱਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ

ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਨਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪੁਨਮ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹਫਤਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪਰੂਫ ਦੇਣ ਆਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੱਤਰੀ ਅੱਗੇ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਪੁਨਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਦੱਸੋ?” ਕਹਿੰਦੇ, “ਸਾਉ! ਬੇਟੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸੁਰਮੇ ਦੀਆਂ ਡਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣਾ।” ਜਦੋਂ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ, ਕਹਿੰਦੇ, “ਸਾਉ! ਮੇਰੀ ਜੀਭ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਕਿਉਂ ਸਰਸਵਤੀ ਬੈਠ ਗਈ? ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਚਿਹਰਾ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਣਾ ਹੈ?” ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਵਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪੱਤਰੀ ਨੂੰ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਕੱਢ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਰ ਗਿਆਂ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਦਿਉ।” ਪਰ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਪੱਤਰੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਆਇਆ। ਅਕਤੂਬਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪੁਨਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਇਆ। ਚਾਚਾ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਤੇ ਭੈਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਵੀ ਆਏ। ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਚਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬੇਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਉਹ ਬੇਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਣਦੇ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਬੇਟੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਸਿਆਣੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਜਿਹੜਾ ਤੁਰ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਟਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪਿਆਨ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਉ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਰ ਲਈ ਠੀਕ ਹੈ, ਅੱਗੋਂ ਨਹੀਂ।” ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ, “ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਮਝਾਉ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।” ਮੈਂ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਬਰਸੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ।

ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੈਕਚਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਲੜਕੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਮਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਨਾਲ

ਲੈ ਕੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੈਕਚਰ ਜਪੁਜੀ ਦੀ ਪੰਕਤੀ, “ਕੇਤਿਆ ਦੂਖ ਭੂਖ ਸਦ ਮਾਰ॥ ਇਹ ਭਿ ਦਾਤ ਤੇਰੀ ਦਾਤਾਰ॥” ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਨ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਮਨ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਹੁਣ ਮਨ ਦੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਮਨ ਲੱਗਣੇ ਹਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਠ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ। ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨ ਇਸ ਤੁਕ ਤੇ ਆ ਕੇ ਅਟਕ ਜਾਂਦਾ, “ਦਸ ਬਸਤੂ ਲੈ ਪਾਛੈ ਪਾਵੈ॥ ਏਕ ਬਸਤੁ ਕਾਰਨਿ ਬਿਖੋਟਿ ਗਵਾਵੈ॥ ਏਕ ਭੀ ਨ ਦੇਇ॥ ਦਸ ਭੀ ਹਿਰਿ ਲੇਇ॥ ਤਉ ਮੂੜਾ ਕਹੁ ਕਹਾ ਕਰੇਇ॥” ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰਾ ਪਿਆਨ ਜੰਮ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਤੱਤ ਅਤੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਉਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ। ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਣੇਈਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਆਪਾਂ ਸਭ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਖੱਟਿਆ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।” ਪੁਨਮ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਉਸੇ ਭੈਣ ਦੀ ਜੁਆਨ ਵਿਆਹੀ-ਵਰੀ ਲੜਕੀ ਜੋ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਦੇ ਦਿਓਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਅਚਾਨਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਦੇਖ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਸਿਰ ਦੁਖਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਉਲਟੀ ਆਈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਰੋਂਦਿਆਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, “ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਪ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ।” ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦੁੱਖ ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਭੈਣ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਹੀ-ਵਰੀ ਧੀ ਤੁਰ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਦਰਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲਣੇ ਸਨ। ਉਹ ਰੋਂਦੀ ਰੋਂਦੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, “ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਿੰਦਰ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਕੇ ਦੇ ਸਕਣੀ।” (ਚਲਦਾ...)

ਪੇਂਡੂ ਮਾਤਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮੁੰਡਾ

—ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਟੈਫਟ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਮਾਤਾ: ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਕਿੱਥੋਂ ਖਰਚਾ, ਤੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਆ ਵੇ ਚਰਚਾ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਹੀ ਬਹਿੰਦੇ ਆ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਵੇ ਕਿਉਂ ਕਾਲੇ-ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੱਸ ਤੂੰ ਰੱਖੇ ਆ ਕਰਵਾ ਵੇ

ਮੁੰਡਾ: ਪਾਉਂਦੀ ਸ਼ੱਕ ਸਫਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਜੋ ਵੀ ਕਹਿਨਾ ਸਮਝਣ ਪੱਕੀ ਪਰ ਹੁੰਦੀ ਨੂੰ ਓ ਸੱਚੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਰਖਾਂ ਬੰਦਾ ਨੂੰ। ਮਾਤਾ-ਮੋਟਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਰ ਲਈ ਦਾ ਧੰਦਾ ਨੂੰ।

ਮਾਤਾ: ਦਸਾਂ ਨੂੰਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਵੇ ਆ ਪਰਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤੇਰੀ ਨਾ ਸਮਝ 'ਚ ਆਈ ਵੇ ਉਤੋਂ ਕਹਿਨਾ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਤੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜੀ ਪਾ ਕੇ ਵੇ...।

ਮੁੰਡਾ: ਚਿਕਨ ਹੱਟ 'ਤੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜਦ ਚਾਰ ਕੁ ਜਾਣੇ ਨੀਂ ਔਖੇ ਹੋਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਮੱਜਾਂ ਮਾਣੇ ਨੀਂ ਪੀ ਤੀਜੀ ਵੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਨਾ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੰਗਾਂ ਨੀਂ...।

ਮਾਤਾ: ਦੱਸਣਾ ਨੂੰ ਜੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕੋਈ ਸੱਚ ਤੂੰ ਮੁੰਡਿਆ ਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚ ਤੂੰ ਮੁੰਡਿਆ ਵੇ ਜੇ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਕਹਿ ਹੁਣ ਸਹੁੰ ਤੂੰ ਖਾ ਕੇ ਵੇ...।

ਮੁੰਡਾ: ਸੌ-ਸੌ ਦੇ ਨੇ ਚੱਲਦੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਘੁੰਮਦਾ ਫਿਰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਯਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਜਾਣਦਾ ਚੀਮਨੇ ਜਿਹਤੀ ਵਗਦੀ ਗੰਗਾ ਨੀਂ...।

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਧੂੰਏਂ 'ਚ ਗੁੰਮ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦਫਤਰੀ ਫਾਈਲਾਂ ਹੇਠ ਸਾਹ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜੀਣਾ, ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਮਰਨਾ।

(3) ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਹੇਠ ਦਮ ਘੁੱਟ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੁਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(4) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੇ ਘੜਿਆ ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੁਹਾਤੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

(5) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਪਸੰਦ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਉਹ ਸੰਗਲ ਤੋੜਨੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਖੜੋਤ ਲਈ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

(6) ਜਿਹੜਾ ਹਨੇਰਾ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼, ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਾਫੀਆ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਬੱਲਿਉਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ।

(7) ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਵਕਤ ਨੇਤਾ ਹਨ, ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ, ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ। ਵਾਅਦੇ ਹਨ, ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਨਹੀਂ। ਬਜਟ ਹੈ, ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਜਵਾਬ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

(8) ਵੋਟਰ ਦੇ ਸਿਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਛਾਂ ਬਣ ਸਕੇ। ਵਤਨੋਂ ਬੇਵਤਨ ਹੋਇਆਂ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਬਣ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੁੰਮ ਹੋਇਆ ਗੌਰਵ ਪਰਤਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਅਜਮਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕੇ।

(9) ਵੋਟਰ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੂਨ 'ਚ ਲਿਬੜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(10) ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਵੋਟਰ, ਤੂੰ ਦਸਣਾ ਹੈ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਕਿਉਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡਣੇ ਪਏ? ਥਾਂ ਥਾਂ ਕਿਉਂ ਹਥਿਆਰ ਉਠੇ? ਕਿਉਂ ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮੀ ਬਣ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ?

(11) ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਨ।

(12) ਜ਼ਰੂਰਤ ਲੋੜ ਦੀ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(13) ਵੱਡੀ ਬਣਾਵੇ ਕੜੀ ਤੇ ਘਿਉ ਬਣਾਵੇ ਸਾਗ। ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਉਠ ਸੁਤਿਆ ਜਾਗ।

(14) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਨੀਮ ਹਕੀਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹਟੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(15) ਦੁੱਧ ਤੇ ਮਾਸ ਦੋਵੇਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਹੋਇਆ।

(16) ਦੁੱਧ ਤੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿਰਫ ਰੰਗ ਦਾ ਹੀ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੂਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁੱਧ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਖੂਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਸ ਬਣਦਾ ਹੈ।

(17) ਸ਼ੇਰ ਭਾਵੇਂ ਭੁੱਖਾ ਮਰ ਜਾਵੇ ਘਾਹ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀ ਭਾਵੇਂ ਭੁੱਖੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਪਰ ਬੰਦਾ ਹਰ ਥਾਂ ਮੂੰਹ ਮਾਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

(18) ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤਾ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜਕਾਜ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੂ ਮਾਫੀਆ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ।

(19) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਹੁਕੀਮਤੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

(20) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੀ ਇੱਕ ਐਸਾ ਧਰਮ ਹੈ ਜੋ ਅਣਖ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਨ ਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(21) ਲੰਡਿਆ ਤੈਨੂੰ ਚੋਰ ਲੈ ਜਾਣ-ਲੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਯਾਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪੱਠੇ ਈ ਖਾਣੇ ਆ ਜਿਹੜਾ ਮਰਜੀ ਲੈ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਦਾ ਰੋਲ ਤੇ ਰੁਤਬਾ

ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ

ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਦੇ ਰੋਲ ਦੀ ਗੱਲ ਛੋਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਛੋੜਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਤਿ ਸੰਘਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕਤਾ ਇਕੋ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ। ਧਰਮ-ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਧਰਮ-ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਓਟ-ਆਸਰਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮਝਿਆ-ਬੁੱਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ-ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਕੇਵਲ ਅਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮਿਹਰ ਤੇ ਰਹਿਮ ਮੰਗਦੇ ਸਮੇਂ, ਬੇਨਤੀ-ਜੇਦਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਸਲ-ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਸੰਚਾਰ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਧਨ-ਪਿਰ। ਉਦੋਂ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੈਸੀਅਤ ਮੰਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਵਸਤੂ ਮਾਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬਸ। ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ, ਅਪਮਾਨ, ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਚਿੰਤਨ ਨੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਹਲੂਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੁਦ ਇਸਤਰੀ ਰੂਪ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਚੈਤਾ ਜਾਂ ਬਾਣੀ-ਸਿਰਜਕ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਚੰਗਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਰਜਣ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਿਹਾਰ-ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਹੀ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਰ-ਮਾਡਲ ਬਣ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਹਾਰਕ ਬਹੁਰੰਗਤਾ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕ-ਵਰਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਚਨਾ-ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ “ਏਕਾ ਪੁਰਖ ਸਬਾਈ ਨਾਰ” ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਗਤੀ-ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਧੁਰ ਭਗਤੀ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਂਤਾ-ਕੰਤ ਸਬੰਧਨੀ ਭਗਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਿਰ-ਪਿਰੀਆ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀ, ਜੀਵਾਤਮਾ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਦਿ ਧਿਰਾਂ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬਾਣੀ-ਸਿਰਜਣ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਨੂੰ ਖਾਸੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ:

ਲਾਲਨ ਰਾਵਿਆ ਕਵਨ ਗਤੀ ਰੀ।
ਸਖੀ ਬਤਾਵਹੁ ਮੁਝਹਿ ਮਤੀ ਰੀ।
(ਪੰਨਾ 739)

ਸੁਣਿ ਯਾਰ ਹਮਾਰੇ ਸਜਣ
ਇਕ ਕਰਉ ਬੇਨਤੀਆ। (ਪੰਨਾ 703)
ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ ਕੰਤ ਕੁ ਕੀਆ ਹਭੁ ਸੀਗਾਰ।
ਇਤੀ ਮੰਝਿ ਨਾ ਸਮਾਵਈ
ਜੇ ਗਲਿ ਪਹਿਰਾ ਹਾਰੁ॥ (ਪੰਨਾ 1095)
ਇਥੇ ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਤੀਕ ਤੋਂ ਟੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਇਸਤਰੀ

ਵੱਲ ਰਵੇਈਆ ਆਦਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਨਾਲੇ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਤਮਿਕ ਉਚਾਈਆਂ ਦੇ ਛੋਹਣ ਨੂੰ ਬਿਰ-ਸੁਹਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਜਾਣਨਯੋਗ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਦੀ ਰਸਮ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪੁਰਖਾਂ ਲਈ ‘ਸਿੰਘ’ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਲਈ ‘ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ‘ਸਿੰਘ’ ਨਾਮ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਕੌਰ’ ਵੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ‘ਸਿੰਘ’ ਜਾਂ ‘ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ‘ਸਿੰਘ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਧਿਆਨਯੋਗ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਿੰਘ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੁਰਖਾਂ ਜਾਂ ਪੁਲਿੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦਇਆ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦਯਾ ਕੌਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰੂਪ ਕੌਰ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ‘ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੁਲਿੰਗ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਕੌਮ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਲਈ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਨਾਮ-ਅੰਤ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਲਈ ‘ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਅੰਤ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਕੀਤਾ।

‘ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੌਰ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਰਥ-ਮੁੱਖ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ (353) ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘ ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ, ਉੱਤਮ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੌਰ ਸ਼ਬਦ (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, 193) ਕੰਵਰ (ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੇਠੇ ਪੁੱਤਰ) ਅੰਗ ਦਾ ਜੋਤ, ਬੁਰਕੀ (ਗ੍ਰਾਹੀ) ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਰਦ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨੂੰ ਵਡਿਆਇਆ, ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ‘ਸਿੰਘ’ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੰਘ ਕਦਾਚਿਤ ਉੱਤਮ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਹੈ ਤੇ ਕੌਮੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣ-ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਉਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਲ ਦਿੱਤਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮਾਜ, ਆਤਮਿਕ-ਆਚਰਣਤਾ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹੈਸੀਅਤ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਬਾਈਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕਈ ਕਰਮ-ਪਖੰਡ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੂਤਕ ਤੇ ਸੁੱਚਮ ਆਦਿ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਭੰਡੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ‘ਭੰਡਿ’ ਪੈ ਗਿਆ। ‘ਭੰਡਿ ਜੰਮੀਐ ਭੰਡਿ ਨਿੰਮੀਐ’ ਵਾਲੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ‘ਬੁਨਿਆਦੀ ਇਕਾਈ’ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਕੇ ਆਂਕਿਆ ਗਿਆ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਇੰਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬੋਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਾਬੇ

ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਹੇ। ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਬ ਪ੍ਰਥਮ ਇਸਤਰੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ! ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 22 ਮੰਜੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੋ ਮੰਜੀਆਂ ‘ਸਚਨ ਸਚ’ ਅਤੇ ‘ਮਥੇ ਮੁਰਾਰੀ’ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 72 ਪੰਘੁੜੇ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਪੰਘੁੜੇ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂਵਾਂ-ਬੀਵੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਪੰਘੁੜਿਆਂ ਨੂੰ ਝੁਟੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਫਲਸਰੂਪ, ਗੁਰੂ-ਉਪਦੇਸ਼ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਸਕਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਜਾਣਨਯੋਗ ਤੱਥ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ, ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਉਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਮਝ ਕੇ ਮੰਜੀਆਂ ਤੇ ਪੰਘੁੜਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਇਕੋ-ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਾਣੀਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਇਕਾਈ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਾਭੀ ਭੰਡੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਾਰੀ ਦੀ ਵਿਗਤੀ ਹੋਈ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਨਾਰੀ ਨਿੰਦਿਆ ਦੇ ਅਨੇਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਮਰਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਰਬਲ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨਿਰਭਰਤਾ। ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਦੇਹੀ-ਧਰਮ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਧਰਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਪਵਿੱਤਰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਸੀਨ ਕੰਮ ਪਿਆਰੇ ਜਿਹੇ ਸੋਹਣੇ ਉਜਲੇ ਬਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰਤਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਮਾਤਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਰੂਪ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਨੇ ਜਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਤਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਅਦਬ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਪਤੀ ਦੇ ਸੰਗ-ਸਾਥ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਗਏ। ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਨੇ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਾਲਾਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਵਿਚ ਉਹ ਰੂਹ ਫੂਕ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਇਤਨਾ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਦੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਜਲਦੇ-ਬਲਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਲਈ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਨੇ ਨਾ ਕਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੰਜਿਸ਼ ਰੱਖੀ।

ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੂਲ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੱਤ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ?” ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ

ਦਾਤੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵੰਡਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਅੰਨ ਤੇ ਦੇਗ ਦਾ ਕਤਛਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਨਿਸ਼ੰਗ ਹੋ ਕੇ ਵਰਤਾਅ।” (ਮਹਿਮਾ ਪਰਕਾਸ਼, ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭੱਲਾ) ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਰਾਮਕਾਲੀ ਦੀ ਵਾਰ ਤੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

(ੳ) ਲੰਗਰ ਚਲੈ ਗੁਰ ਸਬਦਿ
ਹਰਿ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਖਟੀਐ॥

(ਅ) ਲੰਗਰ ਦੁਲਿਤਿ ਵੰਡੀਐ
ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੀਰਿ ਘਿਆਲੀ॥

ਇਥੋਂ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੀ। ਪੁਰਖ ਜੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ

ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਲੰਗਰ ਅਜਿਹੀ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਲੰਗਰ ਕਿਸੇ ਇਕ-ਅੱਧ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬੇ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਪਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮਾਲ ਇਹ ਕਿ ਇਥੇ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ, ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ, ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ, ਹਰ ਜਾਤ ਦਾ, ਹਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਥਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਇਸਤਰੀ ਮਾਂ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਦੀ ਜਣਨੀ ਹੈ। ਜਗਤ ਜਣਨੀ ਨੂੰ ਦਵੈਖ ਪੋਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੱਤਾ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਬਲਵੰਤ ਖੀਵੀ ਨੇਕ ਜਨ
ਜਿਸ ਬਹੁਤੀ ਛਾਉ ਪ੍ਰਤਾਲੀ॥
ਲੰਗਰ ਦੁਲਿਤਿ ਵੰਡੀਐ
ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੀਰਿ ਘਿਆਲੀ॥
ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਉਜਲੇ
ਮਨਮੁਖ ਬੀਏ ਪਰਾਲੀ॥
ਪਏ ਕਬੂਲ ਖਸਿਮ ਨਾਲਿ
ਜਾਂ ਘਾਲ ਮਰਦੀ ਘਾਲੀ॥
ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਸਹੁ ਸੋਈ
ਜਿਨਿ ਗੋਇ ਉਨਾਲੀ॥ (ਪੰਨਾ 967)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਮਨਸਾ ਦੇਵੀ ਨੇ ਨਾਰੀ-ਉਥਾਨ ਦਾ ਬੀਤਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਾਰੀ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਤਾੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੰਗੇ ਮੂੰਹ ਆਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਰਤਾਈ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਇਸਤਰੀ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਆਉਂਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਪਹਿਲ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਇੱਲਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਪਰ ਅੰਕਿਤ ਤਿੰਨ ਤੱਥ-ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਪੁਨਰ ਵਿਆਹ, ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਪਰਦਾ ਨਸ਼ੀਨੀ ਦਾ

ਅੰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਪੁਰਖ ਰੰਡਾ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਦੁਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਜੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਮਰਦ ਆਜ਼ਾਦ ਨੰਗੇ ਮੂੰਹ ਫਿਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਭਾਵਨਾ ਜੋੜੀ ਗਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਟੀਆਪਣਾ।

ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਤੇ ਰੀੜ ਪਏ

ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਜ਼ਾਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਸੀ ਜੋ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੀ-ਪੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮਾਣ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦਿਵਾਇਆ। ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜੇ ਬੀਬੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਲਈ ਨਾ ਮੰਗਦੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਰੀ-ਗੁਰੂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ। ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਕਰਵਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਰਾਮਸਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਉਥੇ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਤਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਬਾਣੀ-ਰਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਮਾਈ’ ਸੰਬੋਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਵੀ ‘ਮਾਈ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਮਾਤਾ ਭਾਨੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਤੇ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਉਸਾਰੂ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨੂੰ ਬਾਣੀ-ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਕਬੂਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਪੂਤਾ ਮਾਤਾ ਕੀ ਅਸੀਸ
ਨਿਮਖ ਨ ਬਿਸਰਉ ਤੁਮ ਕਉ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਸਦਾ ਭਜਉ ਜਗਦੀਸ॥ (ਪੰਨਾ 496)
ਇਹੋ ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸੀ ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਹੀਣ-ਭਾਵਨਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੀ ਆਦਰ-ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਬੜੇ ਸੁਚੇਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹ-ਰੀਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੁਹਾਰ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਹੁਤੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 33 'ਤੇ)

—ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਹਿਰਾਈ

ਦਾਮਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਹਿਬੂਬ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ। ਹਕੂਮਤ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਦੀ ਖੁਸ਼ਨੂਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਸੀ। ਵਜ਼ੀਰ ਤੋਂ ਵਜ਼ੀਰ ਏ ਆਜ਼ਮ ਚੱਲ ਕੇ ਉਸਦੇ ਬੂਹੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਸਨੂੰ ਆਰਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਦਾਮਨ ਫਾਕੇ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਡੇਰਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਕ ਹੁਜ਼ਰੇ ਵਿਚ ਆ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੱਲੇ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਬੋਰੀ ਤੇ ਇਕ ਲੋਟਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਚੌਧਰੀ ਜ਼ਹੂਰ ਅਲੀ ਤਾਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਉਸਦੇ ਉਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਸਨ ਤਾਂ ਆਖਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ। ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਮੁਨਾਸਬ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਵਲੋਂ ਕੰਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਲਈ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਕਾਇਮ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਸ ਅਲਬੇਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਸਾਂਝ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤਾਂ ਅਵਾਮ ਹੁੰਦੀ ਏ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਵਾਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਈ ਖਾਸ ਏ।'

ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸੁਹਰਾਵਰਦੀ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਆਜ਼ਮ ਨੂਨ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ, ਚੱਲ ਕੇ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਣ ਲਈ ਹੁਜ਼ਰੇ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਚਕਰ ਨਾਲ ਹੀ ਠਿਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਹਰਾਵਰਦੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਪੈਟੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਭੇਜ ਦਿਓ ਅਤੇ ਨੂਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਲੋਕੀਂ ਆਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਏ ਜਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।'

ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਵੈਰੀ ਸਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਾਜੀ-ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਖਾਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਤਸ਼ਬੀਹ ਦਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਭੋਗੇ। ਅਵਾਮੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਰੱਖਣ ਤੇ ਇਕ ਦਸਤੀ ਬੰਬ ਰੱਖਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਜ਼ਰੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਟੈਂਕ ਨਿਕਲਣੇ ਸਨ, ਜੋ ਛੱਡ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਿਕਲਣੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਅਸਲ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਮ 'ਇਹ ਕੀ ਕਰੀ ਜਾਨਾ ਏ।' ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੀ ਵਿਖੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਫੇਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ। ਨਜ਼ਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਹੋਈ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ 'ਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਅਸਲਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਵਾਮੀ ਹਕੂਮਤ ਪਿੱਛੋਂ ਅਯੂਬ ਖਾਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਲਲਕਾਰਨ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵੀ ਦਾਮਨ ਨੇ ਕੀਤਾ—

ਏਸ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਮੌਜਾਂ ਈ ਮੌਜਾਂ
ਜਿੱਧਰ ਵੇਖੋ ਫੌਜਾਂ ਈ ਫੌਜਾਂ
ਏਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਦੋ ਖੁਦਾ
ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਤੇ ਲਾ ਅੱਲਾਹ।

ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ;

“ਅਸੀਂ ਦਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਆਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਧੋਬਣ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਸਿੱਧਾ-ਸਾਦਾ ਤੇ ਸਾਊ ਢੰਗੇ ਵਾਂਗਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸਿਰ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ। ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਚਲਾਕ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਚੌਧਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚ ਚੌਧਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਖੇਹ-ਮਾਰ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਦਾਢੀ ਵੀ ਲਾ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦਾਦਾ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਪਿਓ ਸਿੱਧਾ-ਸਾਦਾ ਤੇ ਸਾਊ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਗਰੀਬ ਤੇ ਸ਼ਰੀਫ ਧੋਬੀ ਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬ ਸੀ ਮੇਰਾ ਨਾਨਕਾ ਝੁੰਗਾ। ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਉਸ ਗਰੀਬ ਧੋਬੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨਾਲ ਵਿਆਹ

ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਪੈਸੇ ਦਾ ਸੌਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਨੇਕ ਧੀਆਂ ਵਾਂਗਰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਜ਼ਾਜ਼ੀ ਖੁਦਾ ਸਿੱਖ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਪਿਓ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਖੋਰੇ ਠੋਕੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਗੋਰੀ-ਚਿੱਟੀ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੈਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਮਰ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਤਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਲਬੇਲਾ ਲੋਕ-ਸ਼ਾਇਰ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ

ਭਲਾਮਾਣਸ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਕੋਲੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅਣਖੀ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਔਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਖਿੱਝ ਖਾ ਕੇ ਦਾਦਾ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨੂੰ ਬਹਾਨੇ-ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਮਾਰਦਾ ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਫਰਤ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਤੇ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਸੱਤਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦਾਦਾ ਆ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਕਿਤਾਬ ਖੋਹ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਚੰਡ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਇਕ ਗਸ਼ਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇਲਮ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਏ।'

ਦਾਦਾ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਕੋਲੋਂ ਦਾਬੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਖੋਹ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਫਾਕੇ ਕੱਟਣੇ ਪੈਂਦੇ। ਦਾਦਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧੇਰੇ ਕਮੀਨਾ ਤੇ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਮੀਨਗੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਸਾਡੀ ਮਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਬਾਗਬਾਨਪੁਰੇ ਲੈ ਆਈ। ਪਿਓ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਬਾਗਬਾਨਪੁਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਘਰ ਨੌਕਰਾਣੀ ਰਹਿ ਪਈ। ਉਹ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਦੀ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦੀ ਤੇ ਹਾਂਡੀ-ਰੋਟੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਾ ਸਾਂ। ਚੌਧਰੀ ਚੰਗਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ, ਚੰਗਾ ਪੱਕਦਾ ਸੀ। ਚੰਗੀ ਹਾਂਡੀ ਪਕਾਉਣੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸੀ।

ਬੜੇ ਹੀ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਸਨ ਉਹ। ਘਰ ਵਿਚ ਫਾਕੇ ਤੇ ਪਿਓ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਘੁੱਟ ਲਵਾਂਦਾ ਤੇ ਆਖਦਾ ਫੜ ਪੀ ਘੁੱਟ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਹੋ ਜਾ। ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਾਂ ਜੂਠ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ-ਕੁਝ ਮਾਸੀ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਪਿਓ ਇਕ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਦਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਕੰਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਉਤੇ ਲਾ ਲੈਂਦਾ। ਛੁੱਟੀ ਕਾਰਨ ਮੈਥੋਂ ਸਕੂਲ ਛੁੱਟ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ। ਜਦ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਮੁਕ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਦੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਤਸੱਦਦ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਹਯਾਤੀ ਵਿਚ ਤਸੱਦਦ ਈ ਤਸੱਦਦ ਏ। ਬਾਲਪੁਣੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤੀਕਰ ਕੁੱਟ ਈ ਪੈਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਜ਼ਿਹਨੀ ਤਸੱਦਦ ਵੱਖ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਫੇਰ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਤਸੱਦਦ ਅੱਗੇ ਵੰਡਦੇ ਹਾਂ।

ਮਾਸਟਰ ਵਹਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਮੈਂ ਟੇਲਰਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿੱਖਦਾ ਸਾਂ, ਉਥੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਆ ਕੇ ਬੈਠਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਵਹਾਬ ਖੁਦ ਵੀ ਦਹਿਰੀਏ (ਨਾਸਤਕ) ਤੇ ਸੈਕੂਲਰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੁੰਦੀ ਬਹਿਸ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜੋੜ ਜੋੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਜੋੜ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਇਫਤਾਰਖਾਰਦੀਨ ਨੇ ਸੁਣ ਲਏ। ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਦਰ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਵਹਾਬ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਸਵਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਤਹਿਰੀਕਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਫਰਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੀਆਂ ਇਫਤਾਰਖਾਰਦੀਨ ਮੈਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਖਲ੍ਹੇ ਕੇ ਨਜ਼ਮ ਪੜ੍ਹੀ। ਲੋਕਾਂ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ। ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ

ਸਾਰੇ ਕਲਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕਲਾਮ ਵੀ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਈ ਵੇਖੀ ਤੇ ਉਹ ਕਰਾਚੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬੂਟ ਪਾਲਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨਕਸ਼ਬ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਦੋਂ ਫਿਲਮ 'ਮੈਖਾਨਾ' ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਨਹਿਰੂ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਏ। ਮੀਆਂ ਇਫਤਾਰਖਾਰਦੀਨ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਦਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਦਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਵੇਖ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖੋ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਦਸ ਰੁਪਏ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ਮੇਰੀ ਹੈਸੀਅਤ ਨਾਲੋਂ, 'ਤੇ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਕਾਇਆ ਹੀ ਪਲਟ ਗਈ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਮਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ। ਜਲਸਾ ਪੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਪੈਸੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦਾਦ ਵੀ ਢੇਰ ਲੱਭਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਨੌਕ-ਪਲਕ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਤਾਦ ਹਮਦਮ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਜਾ ਫੜੇ।

ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਦੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਯਤਾ ਨੇ ਸਿਖਰ ਛੋਹ ਲਈ। ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਟੇਜਾਂ ਦਾ ਸਿਕੰਦਰ' ਆਖਦੇ ਸਨ। ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਚਹੇਤਾ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਦਾਮਨ ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਆਏ ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਕਿ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫਿਜ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ। ਉਥੋਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸੈਕੂਲਰ ਬੰਦੇ ਹੋ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਸ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਾਮਨ ਹੁਰਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੰਮਣ ਭੋਇੰ, ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪਿਆਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਨਿੱਖੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦਮ-ਕਦਮ ਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਤੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਕਦਰ ਭਲਾ ਉਥੋਂ ਦਾ ਕੱਟਤ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਮਾਜ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਸੋ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਮਕਬੂਲ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਦਾਮਨ ਦੇ ਗੁਰਭਾਈ ਫੀਰੋਜ਼ ਆਦਿ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕੌੜਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਖੁੱਸ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਬੋਝੇ ਰੁਪਈਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਫਾਕੇ ਕੱਟਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਤੇ 'ਸਰਫ' ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਮੁਸ਼ਾਇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲੱਭ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਔਰਤਾਂ ਛੱਤਾਂ ਉਤੋਂ ਬੈਲੀਆਂ ਲਟਕਾ ਦਿਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ-ਕੋਈ ਔਰਤ ਅਕੀਦਤ ਨਾਲ ਟੂਮ ਛੱਲਾ ਵੀ ਬੈਲੀ ਵਿਚ ਘੱਲ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਕ ਦਾਨ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਤੇ ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਉਲਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦਾਰ ਗਰਦਾਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਦਾ ਕਲਾਮ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦਾ ਉਹ ਮਸੌਦਾ ਵੀ ਸੜ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਹ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਹੁਤ

ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਤ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਨਕਸ਼ਬ ਦੀ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਤੇ ਬਦ-ਜੁਬਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਨਕਸ਼ਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਗੱਲ ਟੁਰ ਪਈ। ਨਕਸ਼ਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਯਹਾਂ ਕਿਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੇ ਬਾਪ ਕਾ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚਲਤਾ, ਬਲਕਿ ਮੁਝੇ ਤੋਂ ਕਿਸੀ ਕਾ ਬਾਪ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਤਾ।' ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਬਦਜੁਬਾਨੀ ਜਰ ਨਾ ਸਕੇ। ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠੇ, ਫਾਈਲ ਨਕਸ਼ਬ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ, 'ਕਿਸੇ ਭਈਏ ਦਾ ਪਿਓ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਏ।'

ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਪਰਤ ਆਏ। ਮੁੜ ਫਾਕਾ ਮਸਤੀ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਾਮਨ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਮਸਜਦ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵਿਚ ਆਣ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ। ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ ਪੱਲੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆ ਜਾਂਦੇ, ਗੱਲਾਂ ਚਲਦੀਆਂ, ਇਲਮੇ ਅਦਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਦੇ, ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉੱਠ ਆਉਂਦੇ। ਹੋਟਲ ਦੇ ਨੌਕਰ ਪੈਸੇ ਲਈ ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਉਸਤਾਦ ਕੋਈ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰੋਹਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨੌਕਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ, ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਸਾਹੀ ਮਸਜਦ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤੇ ਪੈਸੇ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਨੇ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਹਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਆਏ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ।

ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਨੂੰ ਜਦ ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਏ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਬੜੇ ਇਹਤਰਾਮ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਉਸਤਾਦ ਜੀ, ਨਾਸ਼ਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਾਹੋ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਖਾ-ਪੀ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਖਾ ਪੀ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਕਦੀ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਆ ਜਾਣਗੇ।' ਹੁਣ ਰਫੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਦੌੜ ਭੱਜ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅੰਜੁਮਨ ਹਿਮਾਇਤ ਏ ਇਸਲਾਮ ਕੋਲੋਂ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੁਜਰਾ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ-ਭਾਤਾ ਤੇ ਪਗੜੀ ਆਦਿ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਫੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਸਿਦਕੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਹਰ ਭੀੜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹਾਂਗਾ;

“ਮੈਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਲਾਵਾਰਿਸ ਸੀ। (ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਇਕੱਠਾ ਸੀ) ਮੈਂ ਵੀ ਲਾਵਾਰਿਸ ਜਿਹਾ ਸਾਂ। ਅੱਗਾ-ਪਿੱਛਾ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨੂਰ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ। ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸ਼ੇਅਰ ਉਸ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੇ ਤੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਾਂ, ਮੇਰੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਤਸ਼ਰੀਹ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇਨਸਾਨ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਖਲੂਸ ਭਾ ਗਏ ਸਨ। ਅਸਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਅਜੇ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਸਫ਼ਰ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਹੀ ਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਆ ਗਈ। ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਕੈਦ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭਾਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਲੱਭਦੀ ਰਹੀ। ਆਖਰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਮਿਲੀ। ਉਸਦੇ ਕੁੱਛਤ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਚਾਰ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦਾ। ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਉਥੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਆਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਇਥੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਲਹਿਣਾ ਸੀ। ਇੰਝ ਉਹ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੀਕਰ ਹਰ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਫਿੰਮਣੀਆਂ-ਫੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਾਤਾ (ਚੇਚਕ) ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿੰਮਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਕ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁੱਕ ਕੇ ਸੰਗਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਮੁੱਕਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਂ ਪੁੱਤਰ ਅੱਗੜ-ਪਿੱਛੜ ਇਹ ਜੱਗ ਛੱਡ ਗਏ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਸਕਦਾ, ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਈ ਪਿਆਰ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਜਦੋਂ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਚਲਾ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦੇ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਹਮਦਮ ਤੇ ਦਾਮਨ ਲਾਹੌਰ ਹੀ ਟਿਕੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਸਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਹਮਦਮ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਦਾਮਨ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਡਾਹਵੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਹਮਦਮ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਧਰਦਾ ਤਾਂ ਕਦਮ ਕਦਮ 'ਤੇ ਸਲਾਮ-ਆਲੇਕਮ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤੇ ਰਾਮ-ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੰਨੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮੌਤ ਵਰਗੀ ਚੁੱਪ ਵਰਤ ਰਹੀ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਸਜ-ਧਜ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਮਦਮ ਦਾ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਸੀ, ਰੋਟੀ ਲਈ ਵੀ ਮੁਹਤਾਜ ਸੀ, ਦਰ-ਬਦਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਸੀਬ ਸਨ।

ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਲੱਭਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮਿਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। 1954 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਾਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਰਦ ਦੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਏ ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਬਣੇ।

ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਦਾਮਨ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੋੜ ਹੀ ਸੁੱਟਿਆ। ਮਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦਾਮਨ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸੀ। ਅਲਾਉਲਦੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਪਾਲਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਦਾਮਨ ਦਾ ਲੋਕ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਡਿੱਗਦੀ ਗਈ। ਅੰਤ ਮਿਊ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸੱਜਣਾ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਡਾਕਟਰ ਆਪਣੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਿਹਤ ਨਿਘਰਦੀ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਖਬਰ ਆਈ ਕਿ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਦਾਮਨ ਤੜਫ ਉਠਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਰੋਕਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਦਾਮਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਯਾਰ ਸੀ, ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਏ। ਆਖਦਿਆਂ ਧੌਕੇ-ਧੌਕੀ ਫੈਜ਼ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਾਜੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਰੂਸੀ ਸਫੀਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਰੂਸੀ ਸਫੀਰ ਨੇ ਫੈਜ਼ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਜ਼ੀਮ ਲੋਕੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਦੇ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਰੂਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਹੈ। ਦਾਮਨ ਸਾਹਿਬ ਰੋਂਦੇ-ਰੋਂਦੇ ਮੁੜੇ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ 3 ਦਸੰਬਰ 1954 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਲਬੇਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਇਕ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਛੱਡ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਬਹਿਸ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਰਕਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਇਥੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਿਹਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮਕਸਦ ਸਾਰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਲਈ ਇਕ ਮੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ।—ਸੰਪਾਦਕ

ਕਰਮ ਬਰਸਟ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਕਾਮਰੇਡ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਘੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ‘ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੰਡੀ(ਆਂ) ਕਲਾਂ’ ਦੀਆਂ ਤਾਬਤਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ‘ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੰਡੀ(ਆਂ) ਕਲਾਂ’ ਨੂੰ ਇਹ ਲੇਖਕ 1980ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਨ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜਮਹੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਟਾ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਕੱਥ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਭਾਗੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਇਹ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੇਖਕ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਕੋ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੰਡੀ(ਆਂ) ਕਲਾਂ’ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਂਡੂਲਮ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਮੁਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਹੈ।

ਉਹ ਮਾਓਵਾਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ’ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ‘ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ’ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ‘ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ’ ਨੂੰ ਪਤਚੋਲਵੀਂ ਹਮਾਇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ‘ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੰਡੀ(ਆਂ) ਕਲਾਂ’ ‘ਜਥੇਦਾਰ’ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵਲ ਫੇਰ ਮਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੋੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਝੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ ਹਨ’, ‘ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ’, ‘ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ’, ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ‘ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ’ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ‘ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ’ ਅਤੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ’, ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਗੁਰਬੰਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੰਡੀ(ਆਂ) ਕਲਾਂ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਵੇਂ ਆ ਗਿਆ, ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ, ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਖਸੀਅਤ, ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਮੁੰਨੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਓ, ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ‘ਚੋਂ ਕੱਢਣ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ

ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਸਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਕ ਲੰਬੇ ਦੌਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਘੋਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦੇਸ਼ (ਭਾਰਤ) ਅੰਦਰ ਰਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਜਾਗੀ। ਭਾਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ ਕੌਮੀ ਰਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਦਾ ਇਕ ਹੁੰਦਲਾ ਜਿਹਾ ਰੂਪ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਤ੍ਰ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੋਚਾਂ/ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੇ ‘ਭਾਰਤੀਅਤਾ’ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ‘ਤੇ ‘ਦੇ ਕੌਮ’ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਾਕਾਬਲੀਅਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਾਰ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਰ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਦੋ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਰੂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਦਬਾਓ ਪਾਉਣ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖੇਡੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਸਦਕਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪਿਛਾਖਤੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਬੀਅ ਬੀਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਗਦੇ, ਵਧਦੇ, ਫੈਲਦੇ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿਛਾਹਿੱਥ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ, ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਉਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਗ਼ੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਕੌਮੀ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕੌਮ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਟਾਪੀਘ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਖਰ ਇਹ ‘ਕੌਮ’ ਕਿਸ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਕਿਵੇਂ ਉਭਰਿਆ ਅਤੇ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ

ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੌਮ ਇਕ ਬੁਰਜੂਆ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜੋ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਦਰਵੀਂ-ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀ ਸਮਾਜ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਜੰਮਣ-ਪੀੜਾਂ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਸਨਅਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੇ ਸਾਮੰਤਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ/ਹਾਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੁਰਾ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਜੋਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕੌਮੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਇਸ ਦੌਰ ਤਕ ਬੁਰਜੂਆਜ਼ੀ ਇਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਮਾਜਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦੌਰ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਆਰਥਿਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰਨਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਯਾਨੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਜੋ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼/ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ, ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸੋਧਿਆ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੁੜਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਲਈਏ।

ਕੌਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਟੀਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜੋਸਫ ਸਟਾਲਿਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਇਕ ਜੁਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਨਸਲੀ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਉਸਰਿਆ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।’ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਤੱਤ ਉਭਰਦੇ ਹਨ-ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਸਲੀ ਸਮੂਹ, ਸਾਂਝੀ ਜੁਬਾਨ, ਇਲਾਕਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅਰਥਚਾਰਾ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦੀ ਘਾਤਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਰੋਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਧਰਮ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੁਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ (ਲਹਿਰ) ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ (ਕੌਮ) ਵਿਚ ਇਹ ਪਨਪਿਆ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਆਮਦ ਵੀ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਮੋਢੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਸਮਾਂ ਪੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਕ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ/ਜਨਤਾ ‘ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ’ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਂਝੇ ਧਰਮ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਬੰਗਾਲੀ, ਮਲਿਆਲੀ, ਤਾਮਿਲ, ਤੈਲਗੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਆਦਿ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ। ਇਕ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਧਰਮ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਸਪੇਨੀ, ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਰੂਸੀ, ਜਰਮਨ, ਅਮਰੀਕਨ

ਆਦਿ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ‘ਈਸਾਈ ਕੌਮ’ ਕਹਿੰਦੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬੰਗਾਲੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਕੌਮਾਂ-ਪੰਜਾਬੀ, ਸਿੰਧੀ, ਬਲੋਚੀ ਅਤੇ ਪਠਾਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਮੰਗਾਂ/ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਪਰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀਆਂ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਰਤਾਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ, ਉਥੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਫੈਲਾਓ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਿੱਖ

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਾਰ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਰ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਦੋ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਰੂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਦਬਾਓ ਪਾਉਣ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਖੇਡੀਆਂ ਸਨ।

ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ, ਮਰਾਠੇ, ਬਿਹਾਰੀ, ਬੰਗਾਲੀ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀ ਆਦਿ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਅਸਾਮੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਯੋਗੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ’ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕੌਮ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਰਹਿਣੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅੰਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ, ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਲਾਕਾ, ਨਸਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਾਂਝੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ, ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ, ਮੋਤਾਂ ‘ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਵੈਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ, ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ, ਮੇਲੇ ਤਿਉਹਾਰ ਆਦਿ ਸਭ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ‘ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ’, ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ’, ਤੇ ‘ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ’ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਰਹਿਣਗੇ।

ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ’ ਦੇ ਪਿਛਾਖਤੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕਦੇ ‘ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ’, ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ (ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਇਕ ਬਿਲਕੁਲ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕੂ ਪੈਂਤੜਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਕਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ’ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1973 ਦਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਮਤਾ ਅਤੇ 1994 ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਐਲਾਨਨਾਮਾ-ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਰੂਹ, ਇਕ ਦੇਹ ਹਨ, ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹੋਰਫੇਰ ਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਣੇ ਦੇ ਅਧਪੜ ਮੁਨਸ਼ੀ ਵਰਗੀ ਹੈ, ਜਿਹਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ 6000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਉਪਜਾਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲੇਗਾ ‘ਫਲਾਣਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਛਿਮਕਾ ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਰਾਮਦਾਸੀਆ ਦੀ ਇਮਕੇ ਗੁਨਾਹ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਪਾਈ ਗਈ।’ ਧਰਮ ਦਾ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ, ਇਥੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਜਾਤ ਹੀ ‘ਕੌਮ’ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਕੌਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਾ ਵੀ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਪਿਛਾਖਤੀ ਕਦਮ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੋ ਨੁਕਤੇ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅੰਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ, ਸਾਹਿਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਲਾਕਾ, ਨਸਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਾਂਝੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ, ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ, ਮੋਤਾਂ ‘ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਵੈਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ, ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ, ਮੇਲੇ ਤਿਉਹਾਰ ਆਦਿ ਸਭ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ‘ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ’, ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ’, ਤੇ ‘ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ’ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਰਹਿਣਗੇ।

ਦਾ ਆਤਮ ਨਿਰਣਾ, ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ, ਇਕ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਜੋ ਭਾਵਨਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਕੀਕੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਇਕਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੇਰੂੰ ਖੇਰੂੰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਜਬਰੀ ਸਿਰ-ਨਰਤ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਹਾਕ ਜਾਂ 'ਤਲਾਕ' ਉਪਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਡਾਢੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਪਾਤ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰਾਏਪਣ ਦੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਾਗਿਆਂ, ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਨੌਬਤ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਦੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਜਾਬਰ ਅਤੇ ਲਤਾੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰੂ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰਦੀ ਸੀ। ਜਾਰਸ਼ਾਹੀ ਰੂਸ ਅਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਇਸ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰੂਸ ਤਾਂ 'ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹਖ਼ਾਨੇ' ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰੂ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਦਬਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਲਾਲ ਵੰਡੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਤਕੜਾ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ, ਸਿੰਧੀਆਂ, ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 'ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੀ ਬੈਲਟ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੋਟ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੀ ਬੈਲਟ ਦਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਿੰਦੀ ਬੈਲਟ ਤਾਂ ਖੁਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਕ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਭਰ ਸਕੀ। ਉਲਟਾ ਇਹ ਬੈਲਟ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਬਾਕੀ ਵਿਕਸਤ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕੱਲੀ ਜਾਬਰ

ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮੀ ਜਬਰ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹਕ ਗਠਜੋੜ

ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਵੱਖ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬੰਗਾਲੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਕੌਮਾਂ-ਪੰਜਾਬੀ, ਸਿੰਧੀ, ਬਲੋਚੀ ਅਤੇ ਪਠਾਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਮੰਗਾਂ/ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਪਰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀਆਂ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਕੜੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨਾ ਸੀ।

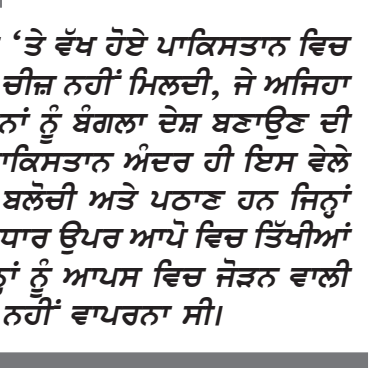
ਹੀ ਕੌਮੀ ਜਬਰ, ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਥੇ ਕੌਮੀ ਜਬਰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਦੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵੱਖਰੇ, ਆਤਮ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਵਧੇਰੇ ਖੇਤਰੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਖੁਦ ਦਾਬੂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਅੰਦਰ ਨੀਮ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਜਮਾਤ ਦਾ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ-ਧਰਮ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਰਲਗੱਡ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਓਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾਬੂ ਕੌਮੀਅਤ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਨਾਗੇ ਮਿਜੋਂ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡੀ ਕਬਾਇਲੀ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਰਲਗੱਡ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਲਹਿਰ ਗ਼ੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਲਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੂਲਵਾਦ, ਜਨੂੰਨੀਪਣ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦਾ ਸੰਦ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਫੁੱਟ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੁੱਟੇ-ਲਤਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਸਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜਮਾਤੀ ਘੋਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਮਿਸਾਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੀਹਦੇ ਲਈ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ’ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਢੰਡਰਚੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਇਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸਾਮੰਤਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੋਧੀ, ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ

ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਦਲਾਲ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਪਾਲ ਪੋਸ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗਾੜ ਵੀ

ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅਸਰ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਕੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ, ਫ਼ੌਜ, ਨੀਮ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਆਪਾਲਿਕਾ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦੌਰ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਹੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚੀਮੁੱਚੀਂ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਓ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਅੰਦਰ ਦੋ ਮਸਲੇ ਹਨ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਅਗਲੇਰੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ, ਇਹਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੰਗਾਂ-ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੱਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਭਾਰੂ ਹਿੱਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੀ ਅਸਲ ਮੰਗ ਇਕ ਸੱਚੀਮੁੱਚੀ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੈ, ਸੂਬਿਆਂ/ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਗ ਹੱਕੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਮਹੂਰੀ ਵੀ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕਸਤ ਕੌਮੀਅਤ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਆਮਦਨ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਰਥਕ ਕਲ-ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪੁੱਗਤ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਆਰਥਕ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਖੜੋਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਵੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ

ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਐਗਰੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੌਕਸ਼ਾਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹੱਕੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਰ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਗਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਹੈਡ-ਵਰਕਸਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਨਿੱਗਰ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਹੱਲ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਇਕ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਫਿਰਕੂ-ਮੂਲਵਾਦੀ। ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਤੇ ਸਰਵ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਇਕ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ‘ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ’ ਅਤੇ ‘ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਵਾਲੇ ਖਿੱਤੇ’ ਦੀ ਮੰਗ ਇਕ ਫਿਰਕੂ-ਮੂਲਵਾਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਉਜੱਡ ਤੇ ਵਾਹਯਾਤ ਮੰਗ ਦਾ ਗੱਡ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ‘ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ’ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਖੇਰੂੰ ਖੇਰੂੰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ, ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ, ਗੁਰਧਮਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ, ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਇਸੇ ਮੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਮੂਲਵਾਦੀ ਮੰਗ ਭਾਰਤੀ ਜਾਬਰ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਈ ਚਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਦੇ ਦੰਦੇ ਤਿੱਖੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਣ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਾਹਯਾਤ ਮੰਗਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ, ਬੀੜੀਆਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਓਦੋਂ ਵਾਜਬ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਹਰਦਵਾਰ, ਕਾਸ਼ੀ ਤੇ ਵਾਰਾਨਸੀ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਦਵਾਰ ਵਿਚ ਮੀਟ-ਮਾਸ-ਮੱਛੀ ਦੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਣਐਲਾਨੀ ਮਾਨਤਾ, ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੈਕੂਲਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਗੱਡ ਕੇ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਉਥੇ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮੀ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਇਕ ਅੰਗ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਦਗ਼ਾ ਕਮਾਉਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪੇਟ ਚਾਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਸੇ ਲਈ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਸੈਕੂਲਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸਿਧੇ-ਅਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਮੰਗਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਜਬ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਜਨਸੰਘ (ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ) ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਈਆਂ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਗਿੱਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ

ਆਖਰ ਇਹ ‘ਕੌਮ’ ਕਿਸ ਸ਼ੈਲ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਕਿਵੇਂ ਉਭਰਿਆ ਅਤੇ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੌਮ ਇਕ ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜੋ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਸਦਕਾ ਜਿੱਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੈਕੂਲਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਇਕ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਫੇਰ ਹੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਠੋਸ ਹੱਲ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ/ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਤੁਅੱਬਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭੜਕ ਪਏ। ਫਲਸਰੂਪ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਗੁਨਾਹ ਜੋ ਅਸਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੇਨਵਾ ਫਕੀਰ ਮਰਵਾ ਕੇ ਬਦਲਾ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਂ ਅਣਖ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਬੋਲੀ ਸੀ, “ਇਸ ਕਤਲ ਦਾ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨੀਕ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਨਿਬੇੜੋ।”

ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਸਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਲੋੜਵੰਦ ਵੀ ਆਉਂਦੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਫਸੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੂਰੇ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਰਹੇ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਏ। ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵੀ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਨਿਭਾਉਣ ਜੋਗ ਬਣਾਇਆ ਸਗੋਂ ਤਾਕ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(ਸਫਾ 30 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ‘ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ’। ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕਲੌਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਬੀਬੀ ਦਮੋਦਰੀ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰਾਂ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੁਹਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਆਹ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ-ਅੰਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਬਲੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੀਅ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਆਪਣੇ ਲਾਡਲੇ ਦੀ ਬਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਪੁੱਜੇ। ਇਥੋਂ ਗੁਰੂ ਕਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਾਤ ਨੇ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਤਾ। ਉਥੋਂ ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਡੱਲੇ ਪੁੱਜੇ। ਸਾਰਾ ਰਾਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਗੋਂ ਡੱਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਜੋਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀ ਆਈ ਤੇ ਬਰਾਤ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮੰਡਪ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਦਾ ਰੋਲ ਤੇ ਰੁਤਬਾ

ਜਾਵੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਹੁਣ ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ (ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ) ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (1604 ਈ.) ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ‘ਲਾਵਾਂ’ ਛੰਤ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਾਠ ਮਗਰੋਂ ਲਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।” ਇਹ ਵਿਆਹ 1605 ਈ. ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਤੇ ਬੀਬੀ ਦਮੋਦਰੀ ਦੇ ਸੁਭ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ। ਉਦੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਂਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ। ਧਿਆਨਯੋਗ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹੋ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੇਵਲ ਸਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ

ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਜੇ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮਾਤਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਗੁਰੂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਾਂਹ ਉਲਾਰ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਕੋਲ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਦੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਰਾਮਰਾਇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸਪੂਤ ਤੇ ਬਾਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਬਾਲ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਖ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਲ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੇ ਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਛੱਡਿਆ ਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਟੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਟੋਲੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਾਤਾ

ਗੁਜਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਸਾਂਭੀ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਵੀ ਡੋਲੇ ਨਹੀਂ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ਆਗੂਆਂ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਦਿੱਲੀਓ ਇਕ ਵਾਰ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਨਾਂਦੇੜ ਵੱਲ ਵੀ ਗਏ ਪਰ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਨੇ ਧੀਰਜ ਰੱਖੀ ਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲੱਗੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਫਲਤਾਪੂਰਬਕ ਨਿਭਾਏ। ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵਜ਼ੀਰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਸਾਮਾਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਵੀ ਇਹੋ ਤੱਥ ਪਰਪੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਰਾਜਸੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਬੇੜ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦੂਰ-ਦਰਾਜੇਂ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਹਾਰਾ ਸਨ। ਲੋਕ ਮਾਂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਆ ਕੇ ਠਹਿਰਦੇ। ਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਲਿਤ ਪੁੱਤਰ

ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਹਊਆ?

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪਣ ਪਿਛੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਹ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਛਾਪੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਉਲੂਆ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲੱਗਾ। ਹਾਂ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਛਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਜਾਂ ਅਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਡਿਆ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਲੇਖ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਛਾਪ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਸ ਲੇਖ ਉਪਰ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਅਸੀਂ ਚਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ-ਸੰਪਾਦਕ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ. ਦਾ ਲੇਖ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਤੁਰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਸੀਹੀਕਰਨ ਪੰਕਚਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਟਪਟਾਹਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਛਟਪਟਾਹਟ ਨਾਲ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲ ਇਸ ਨਾਲ ਉਂਗਲ ਉਠ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰ ਇਕ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਜਾਣੇ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹਵਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੰਵਾਦ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਿਵਾਣ ਵੱਲ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਲਿਖਿਆ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੇਠੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂਕਿ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਵੀ ਸੀ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਉਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣਗੇ। ਮੇਰਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕ ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲਾ ਬੀਸਿਸ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਤੇ ਨੋਸਟਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਡਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਘੜੀਸਣ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹਵਾਲਾ ਕਿਉਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੀ, ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ “ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ” ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁੰਮ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਮੇਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਸੰਵਾਦ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਅਮਜੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਉਲਝਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਉਹ ਅਕਾਦਮਿਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੰਮ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ।

“ਰਾਜ ਕਰਹਿ ਕੈ ਲਭਿ ਮਰਹਿ” ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਸਾਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਅਦਬ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਨਾ ਕਦੇ ਰਾਸ ਆਈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਹੜੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੱਲ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਰੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਕਾਲੀ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੱਲ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ

ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਸਿੱਖ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ “ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਾਂ।” ਪਰ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਿ “ਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਹੈ।” ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਸਭਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਦੇ ਮੋਢੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਨਹੀਂ ਸਿਆਸੀ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਇਥੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਉਧੜ-ਧੁੰਮੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ-ਗਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਰਤਕਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਰਤਕਿਆ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ? ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ? ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ? ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਡੱਬਾਬੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਰਥਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ‘ਪ੍ਰਤੀਉਤਰ-5’ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਫਿਰ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ‘ਨਫਰਤ’ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿਵੇਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਪੈਂਤੜੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਪਰ ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀ ਸੰਵਰੇਗਾ? ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਪਰ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਭਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਭਣਾ ਹੈ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਕੁਮਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜੇ ਕੁਝ

ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪੈਂਤੜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਟੁਕ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤ ਲੈਣੀ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ “ਵਿਹੁ” ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਬੀਜਦੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ “ਜਾਤੀ ਗਰਜਾਂ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕਥਿਤ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ. ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਫਖਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਣਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਨੀਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਟੋਹਤਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ। ਦੋਹਾਂ ਸਮਝਾਂ ਵਿਚਲੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਅਕਾਦਮਿਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਐਂਗਲ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਐਂਗਲ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਐਂਗਲ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਐਂਗਲ ਤੋਂ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਮਾਲਕ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੈਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋੜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਿਆਸੀ ਭੇਤ ਵਿਚ ਆਮ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਮ ਸਿੱਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬੰਧੂਆ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿੱਖ ਲਈ ਤਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਕੱਦਣਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਿਕਲ ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗ

ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਖਿਲਾਫ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਕਦੇ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਬੈਠ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹੋ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਗਲਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਠੀਕ, ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪਤੱਲ “ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ” ਰਾਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਗੱਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਖ਼ਸ਼ਗਵਾਰ ਗੁਜ਼ਰੀ ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੋਣਾ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹੀ ਅੰਨਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਿਹਣਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਮਸੀਹੇ ਦਾ ਅੰਨਾ ਪੁਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਇਥੇ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਮੈਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ “ਸਿੱਖ ਦੇਖੀ” ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਵੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੀ “ਬੌਧਿਕ ਔਕਾਤ” ਆਖ ਕੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮੱਲ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਲਈ। ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ:

ਸੀਤਲ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਵੱਸ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਸਮਰਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ-ਅਸਫਲਤਾ ਬੰਦੇ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੇਸ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਮਿਲ ਜਾਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਮਸੀਹਾ ਲਫੜ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਅਕੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਉਹ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਖਾਤਕੂ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤੋਰ ਸਕਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਦੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰਾ ਦਰਦ ਇਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਤੇਲ ਪਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਜੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੇ ਖਮਿਆਜ਼ੇ ਖੁਦ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਕਰੋ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨ-ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਜੇ ਨਾ ਵੀ ਸਮਝ ਆਏ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ)
ਪਟਿਆਲਾ।

ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ

ਮੈਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਪਾਠਕ ਬਣਿਆ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ “ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ” ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਪਤਚੋਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਉਤਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਰਕ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਪਾਠਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਸਤੀ

ਹਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ 1984 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਾਪਰਿਆ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਰਗ (ਇਹ ਵਰਗ-ਵੰਡ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੋ ਅਲਾਮਤਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਘਾੜੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਕਿਵੇਂ ਦੇਣਗੇ?) ਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਢੁਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵਰਗ ਇਸ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪੂਜਨੀਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਕ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਹ

ਮਾਨਤਾ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਹ ਬੜੀ ਅਣਹੋਣੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਲੱਗੀ ਕਿ “ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ?” ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਸੀ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ ਕਿ “ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ।” ਪਰ ਇਸ ਵਰਗ ਦੀ ਸਮਝ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ

ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਬੌਧਿਕ ਮਰਜ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪਰਤ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਾਕਮ ਅਜਿਹਾ ਮੁੜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1984 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ 1984 ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਦੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰੇ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰ ਹਨ।

-ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...
ਕੁੰਭਕਰਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤਿਓ,
ਮੁੱਦਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਾ ਉੱਠਿਓ
ਹੋਸ਼ ਕਰੋ, ਜ਼ਰਾ ਜੋਸ਼ ਭਰੋ,
ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੋ, ਆਵਾਜ਼ ਦਵੋ
ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...

ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੋ, ਝਾਤੀ ਮਾਰੋ,
ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਓ ਯਾਰੋ
ਸਮਾਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੱਥ ਨਾ ਆਵੇ,
ਉਪਰ ਉਠ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪਿਆਰੋ
ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ‘ਚ ਫਰਕ ਪਛਾਣੋ,
ਹਲਫ਼ ਇਨਕਲਾਬੋ-ਆਗਾਜ਼ ਲਵੋ

ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ

-ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਾਂ ਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 360-281-2624

ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...

ਝੂਠੇ ਲਾਰੇ, ਝੂਠੇ ਨਾਅਰੇ,
ਦਾਗ਼ੀ ਲੀਡਰ, ਪੁੱਠੇ ਕਾਰੇ
ਕਦ ਤਕ ਅੱਖੀਂ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ
ਲੁੱਟਣ ਦਿਓਗੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ
ਸਾਡੀਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਆਉਂ!
ਕਪਟੀਆਂ ਦਾ ਭੰਨ ਸਾਜ਼ ਰਵੇ
ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...

ਅਕਾਲੀ ਅਕਲ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ,
ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਸਭ ਰਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ
ਸਾਜ਼ ਪੁਰਾਣੇ, ਰਾਗ ਪੁਰਾਣੇ,
ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਾ ਸਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ
ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ
ਆਪਣੀ ਬਚਾ ਹੁਣ ਲਾਜ਼ ਸਭ ਵੇ
ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...

ਜਨਤਾ ਹਿੱਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਗਤੀ,

ਲੀਡਰਾਂ ਹਿੱਸੇ ਲੁੱਟ ਤੇ ਨਕਦੀ
ਮਰ ਗਈ ਆਤਮਾ, ਨਾ ਹੁਣ ਜਗਦੀ,
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਰੱਬ ਦੀ!
ਰੱਬ ਦੀ ਜੋਤ ਤੋਂ ਸ਼ਮੂਾਂ ਜਗਾਓ
ਸੁਧਰਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਜ਼ ਤਵੇ
ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...

ਨਾ ਮੈਂ ਸਿਆਸੀ, ਨਾ ਮੈਂ ਚਮਚਾ,
ਨਾ ਚਮਚੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਣਨ ਨੂੰ ਆਖਾਂ
ਸੱਚ ਦਾ ਫਲ ਇਕ ਲੱਭ ਕੇ ਪਿਆਰੋ,
ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਜੜਨ ਨੂੰ ਆਖਾਂ
ਕਰੋ ‘ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਾਂ ਵਾਲਾ’
ਬੁਝੋ ਮੇਰਾ ਇਹ ਰਾਜ਼ ਨਵੇ (ਨਵਾਂ)
ਜਾਗੋ ਪੰਜਾਬ ਜਾਗੋ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਾਗ ਪਵੇ...

ਚੇਤਨ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਨੇ ਧੱਕਾ ਬੜਾ ਕੀਤਾ। ਉਚੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਹਨੇਰੀ ਵਾਂਗ ਵਗਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੁੱਤਾ ਕਿਆਰੇ ਰਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਚੂਹੜ ਕਿਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ਸਾਂਭਦਾ ਸੀ। ਜੰਗੀਰ ਨੱਕੇ ਮੋੜਦਾ ਸੀ। ਜ਼ੋਰ ਬਹੁਤ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਘਰਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਠੰਢੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਮੁੜਕਾ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਤਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਕਿਵੇਂ, ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ?” ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਸਹਿ ਸੁਭਾ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

ਚੂਹੜ ਤੇ ਜੰਗੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰ ਦੇ ਮਤਾਸਿਆਂ ਨੇ ਕੰਨ ਬੰਦ ਕਰ ਰੱਖੇ ਸਨ ਤੇ ਦਿਲ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਧੜਕਦੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

“ਓਏ ਭਲਿਆਮਾਣਸਾ, ਤੂੰ ਏਥੇ ਕੀ ਲੈਣ ਆਇਐ?” ਐਨਾ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਠੱਕਾ ਵਗਦਾ। ਚੇਤਨ ਮਿੱਠੂ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਠੰਢੀ ਰਿਵੀ ਪਿੰਡੇ ਵਿਚ ਦੀ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ। ਨੰਗੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਲੱਕੜ ਵਾਂਗ ਆਕੜਦੇ ਸਨ।

“ਐਵੇਂ ਪਤਾ ਕਰਨ ਆ ਗਿਆ।” ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਕਿਹਾ।

“ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਸਿਆਣੈ?” ਚੇਤਨ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਮੱਠਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਮੋੜ ਮੰਗਿਆ।

ਚੇਤਨ ਪਿੱਪਲ ਵਾਲੇ ਧੁੰਧੇ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਿੱਠੂ, ਜੰਗੀਰ ਤੇ ਚੂਹੜ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਟੱਕਰ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਵੱਡਾ ਯਾਰ ਬਣਿਐ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਖੇਤ ਪਾਣੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਫੜਾ ਕੇ ਆ।” ਭਾਗੇ ਨੇ ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

“ਓਏ ਜੇ ਯਾਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪਾਣੀ ਨਾ ਲੁਆ ਕੇ ਆਉਂਦਾ।” ਰੂਪ ਨੇ ਵੀ ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ।

“ਪਾਣੀ ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਲਗਦੈ?” ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਨੀ, ਤੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਯਾਰ ਤਾਂ ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਗਏ ਐ।” ਭਾਗ ਨੇ ਸਾਰੀ ਹੀਰ ਦੱਸੀ।

ਮਿੱਠੂ ਅੱਜ ਹੀ ਮੁਕਲਾਵਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਜੰਗੀਰ ਤੇ ਚੂਹੜ ਨੇ ਪਾਣੀ ਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਓਟੀ, ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਵੀ ਨਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਮਿੱਠੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਓਏ ਭਲਿਆਮਾਣਸਾ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਰਗੜ ਕੇ ਫੋੜੇ ਤੇ ਲਾਉਣੈ, ਚੱਲ ਮੁੜ ਘਰ ਨੂੰ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਰੋਟੀ ਖੋਹ ਲਈ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਵਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ।

“ਤੂੰ ਘਰ ਜਾਹ। ਅਗਲੀ ਨਵੀਂ-ਨਕੋਰ ਹਉਕੇ ਲੈਂਦੀ ਹੋਊ।” ਚੇਤਨ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੁਆਦ ਦੀ ਘੁੱਟ ਭਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਆਦ ਦੀ ਕੁਤਕੁਤੀ ਹੋਈ ਤੇ ਇਕ ਲਉਰ ਜੇਹੀ ਛੁੱਟੀ।

“ਕੌਣ ਐ?” ਜੰਗੀਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਹਨੇਰੇ ‘ਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ।

“ਮਿੱਠੂ ਐ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਉਤਰ ‘ਚ ਕਿਹਾ।

“ਹੈ ਮਿੱਠੂ?” ਜੰਗੀਰ ਤੇ ਚੂਹੜ ਦੀ ਹੱਕੀ-ਬੱਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਲ ਗਈ। ਮਤਾਸਿਆਂ ਹੇਠ ਨੱਪੇ ਕੰਨਾਂ ‘ਚ ਅਜੀਬ ਵਲੋਲ ਪਈ ਸੀ।

“ਹਾਂ, ਮੈਂ ਆਂ....।” ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਥੁੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਮਿੱਠੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਨਸ਼ਾ ਡੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਏਥੇ ਧਾਰਾਂ ਲੈਣ ਆਇਐ?” ਜੰਗੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਮਾਣ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਮੋਰ।

“ਜੇ ਤੂੰ ਈ ਆਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੁੜੇ ਹੱਡ ਜ਼ਰੂਰ ਠਾਰਨੇ ਸੀ?” ਚੂਹੜ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਿਥੇ ਔਖਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਚੂਹੜ ਤੇ ਜੰਗੀਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ-ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠੂ ਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਸੁਆਦ ਸਾਂਝਾ ਹੁੰਦਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਮਿੱਠੂ ਖੇਤ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਜਾਨਾਂ, ਐਵੇਂ ਆ ਗਿਆ।” ਮਿੱਠੂ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਟਾਰਚ ਜਗਾਈ, ਚਾਨਣ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਪਾੜਦਾ ਪਿੱਪਲਾਂ ਕੋਲ ਦੀ ਦੁਬਾਰੇ ਦੇ ਬਨੇਰੇ ‘ਤੇ ਚਮਕਿਆ...ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿੱਠੂ ਦਾ ਸੀ।

“ਕਿਉਂ ਬਾਈ, ਵੇਖੀ ਬੈਟਰੀ?” ਚੂਹੜ ਨੇ ਸੁਆਦ ਜਾਹੜ ‘ਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬਾਈ ਮਸਾਲਾ ਜਵਾਂ ਨਵਾਂ-ਨਕੋਰ ਐ।” ਜੰਗੀਰ ਖੀ-ਖੀ-ਖੀ ਕਰਕੇ ਹੱਸਿਆ।

“ਮਖਿਆ ਔਰਾ ਐ ਔਰਾ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਵੀ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਵੜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੱਟਾਂ ਤੱਕ ਡੁੱਬੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ‘ਚ ਇਕ ਹੀ ਵਾਰ ਨਿੱਘ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜੇਹੀ ਫਿਰ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਹੀ ਝੁੱਟੀ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਠੱਕਾ ਬੰਨ ਦਿੱਤਾ। “ਬਈ, ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੇ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਐ। ਇਥੇ ਫਿਰਦੇ ਆਂ ਹਉਕੇ ਲੈਂਦੇ।” ਕਹੀ ਚਲਾਉਂਦਾ

ਬਰਾਬਰ ਚੇਤਨ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਰੱਬ ਪਤਿਉਰੇ ਨਾਲ ਕੇਰਾਂ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਾਂਗੇ।” ਜੰਗੀਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪੈਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਪੁੱਠੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਈਆਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਚ ਧਸ ਚੁੱਕੀ ਲੱਤ ਹੁਝਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖਿੱਚੀ। ਮੱਥੇ ਦਾ ਸੋਕਾ ਨਰਦੇ ਮੁੜਕੇ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੇਰਾਂ ਪਾ ਲੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਗਲ ‘ਚ ਸਾਫਾ।” ਚੂਹੜ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਲੱਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਾ ਕਰੜਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਓਏ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਣਾ।” ਚੇਤਨ ਵੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਚੇਤਨ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਮੱਠੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਝੁਕ-ਝੁਕ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਪਾਣੀ ਵੇਖਦਾ ਸੀ।

“ਭਰਾ ਸੂਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਰੱਬ ਦੇ ਗਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਫਾ ਪਾ ਲਉਗੇ।” ਕਿਰਲੂ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਕਿਰਲੂ ਮਿੱਠੂ ਦਾ ਸੀਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਖਾਲ ‘ਤੇ ਗੋੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਵੰਡ ਕੇ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦਾ ਵੀ ਆਸਰਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਤਿੰਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

“ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਰ ਕੇ ਕਰਾਂਗੇ ਸਿੱਧੇ, ਵੱਡੇ ਖੇਤ ਮਟੀ ਬਨਵਾਵਾਂਗੇ।” ਚੂਹੜ ਨੇ ਉਦਾਸ ਹਾਸਾ ਹੱਸਿਆ।

“ਆਪਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕੁਝ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਮਰ ਕੇ ਕੀ ਮੋਗਾ ਢਾਹ ਦਿਆਂਗੇ?” ਚੇਤਨ ਦਿਲੋਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।

“ਹਾਏ ਨੀ ਅੰਮਤੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਜੰਮਿਆ ਸੀ।” ਚੂਹੜ ਨੱਕਾ ਬੰਨਦਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਸੂਕੀ, ਗੂੰਗਾ ਬੱਦਲ ਅਸਮਾਨ ‘ਚ ਤਣ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਰਾ ਬਰਕਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਅੱਜ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਸੀ, ਪਰ ਚੰਦ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਖੇਤ ‘ਚ

ਚਾਰ ਮੜੀਆਂ - ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

ਖੜ੍ਹੇ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦਿਸਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਚੀ ਟਾਹਲੀ ਦੀ ਟੀਸੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ‘ਚ ਉਦਾਸ ਖੜਕਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪਹਾੜ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ਬੱਦਲ ਹੋਰ ਪਸਰ ਗਿਆ। ਟਾਹਲੀ ਦੀ ਟੀਸੀ ਝੁਕ ਕੇ ਧਰਤੀ ਛੂਹ ਗਈ, ਹਨੇਰਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਬੱਦਲ ਬੋਲਾ ਸੀ। ਗੱਜਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਂ-ਸੈਂ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਦਿਲ ਦਹਿਲਦਾ ਸੀ।

“ਲਓ ਬਈ ਭਰਾਵੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਮੁੰਡਾ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆਂ।” ਚੂਹੜ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ। ਉਹ ਕਿਆਰੇ ਦੇ ਸਿਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਬੋਲਿਆ।

“ਹੈ, ਕੀ?” ਜੰਗੀਰ ਨੂੰ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਵੇਖੀ ਕੰਜਰਾ, ਜਦੋਂ ਭਰਾਵਾਂ ਆਵਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਮੁੰਡਾ ਕਦੋਂ ਦੌੜਾਂ ਖੁਆਉਣ ਲੱਗਿਐ।” ਚੇਤਨ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਚਸਕਿਆ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਭੜਕੀ।

“ਲੈ ਕੇ ਪਾਲੇ, ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਮੁਕਾ ਦਿੰਦੇ ਐ।” ਸੀਰੀ ਨੇ ਚੇਤਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ।

“ਹਲਾ।” ਚੂਹੜ ਦੇ ਸਾਹ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਗਏ। ਟਿਮ-ਟਿਮਾਉਂਦੀ ਆਸ ਬੁਝ ਗਈ।

ਕਾਲੇ ਬੋਲੇ ਬੱਦਲ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਤਾਰਾ ਬਿੰਦ ਦੀ ਬਿੰਦ ਚਮਕਿਆ ਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਡਰਾਉਣੀ ਸਾਂ-ਸਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਚੂਹੜ ਦਾ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਭਿੱਜਿਆ ਸਰੀਰ ਬਰਫ ਵਾਂਗ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਲੈ ਸਹੁਰਾ, ਐਹੋ ਜੀ ਠੰਡ ‘ਚ ਖੇਤੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।” ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਮਿੱਠੂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਗਿਆ।

ਚੁੱਪ ਤਣ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲਗ ਪਏ ਸਨ।

“ਬਈ ਬਹੁ ਤਾਂ ਨਾ, ਬੱਸ ਗੱਲ ਛੱਡ ਦੇ। ਐਹੋ ਜੀ ਨਾ ਵੇਖੀ ਐ ਤੇ ਨਾ ਵੇਖਣੀ ਐ। ਵੇਖ ਕੇ ਭੁੱਖ ਲਹਿੰਦੀ ਐ।” ਕਿਰਲੂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਰੂਪ ਦੇ ਜਸ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਝੱਤਮੋਂ ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਵੇਖ ਲੀ।” ਚੂਹੜ ਨੇ ਕਹੀ ਬੰਦ ਕੀਤੀ।

“ਮੈਂ ਈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਟੇਸਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆਂ। ਖੀ-

ਖੀ-ਖੀ, ਮੈਂ ਨਾ ਟੇਸਟ ‘ਤੇ ਬੰਮ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਉਤੇ ਮਾਰ ਲੀ ਖੇਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ। ਜਵਾਂ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘੀ ਤੇ ਗਾਰਾ ਆ ਕੇ ਪੱਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਹੁੰ ਗਊ ਦੀ, ਤੁਰੇ ਜਿਵੇਂ ਹੰਕਾਰੀ ਘੋੜੀ ਤੁਰਦੀ ਐ। ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਪੰਜੇਬਾਂ ਖੜਕਣ। ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਪੈਰ ਵੱਢਦੀ ਜਾਵੇ। ਓਏ ਬੋਨੂੰ ਹੋਰ ਦੱਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੋਤੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਨਾ, ਸਹੁੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਲਾਂ ਵਧੀਆ ਅਤਰ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਆਇਆ। ਬਈ ਸੁਆਦ ਆ ਗਿਆ।”

“ਜਾਤੇ ਲੈ ਗਿਐਂ ਸੁਆਦ।” ਜੰਗੀਰ ਬੋਲਿਆ। ਉਹ ਹੱਥੋਂ ਕਹੀ ਛੱਡੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

“ਪਤਿਉਰਾ ਵੇਖ ਵੀ ਗਿਆ, ਆਪਾਂ ਵੇਖਲੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਿਹੜਾ ਵੇਖ ਸਕਣੀ ਐ।”

ਚੂਹੜ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁੱਕ ਭਰ ਕੇ ਪੀਤਾ, ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹਿੱਕ ‘ਚ ਪੀੜ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਹਾਂ, ਬਹੁ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਐ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਮਿੱਠੂ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਸੀ।” ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆਈ।

“ਚਲੋ ਕਦੇ ਗੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਹੀ ਖਾ ਲਾਂਗੇ।” ਚੂਹੜ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੇ ਅੱਜ ਨੂੰ ਖਾਧੀਆਂ?” ਕਿਰਲੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਰੋਟੀਏਂ ਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ?”

“ਤੇ ਹੋਰ, ਚਾਚੀ ਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਚਿੱਤ ਢਿੱਲਾ ਸੀ।” ਸੀਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਤਿੰਨੇ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਹਨੇਰੇ ‘ਚ ਖੜੇ ਭੱਜੇ। ਇੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਰੋਟੀਆਂ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਭੋਗ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਾਂਗ ਰੋਟੀਆਂ ਬਿੰਦ ‘ਚ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾ ਗਏ।

“ਬਈ ਵਾਹ, ਹੱਦ ਹੋਗੀ, ਐਨੀਆਂ ਪੋਲੀਆਂ।” ਚੂਹੜ ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਦੰਗ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਆਉਂਦਾ ਟੋਹਦਾ

ਸੀ। ਅੱਠ ਸੌ ‘ਚ ਹੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਸੁਨੱਖੀ ਤੇ ਭਰ ਜਵਾਨ, ਕੰਮ ਦੀ ਸਚਿਆਰੀ। ਆਹਦੀ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ। ਕਮਾਉ ਬੰਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਹ ਘਰ ਬੰਨ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਚੇਤਨ ਦੀ ਤੱਕ ‘ਚ ਉਹ ਬੋੜੀ ਮਹਿੰਗੀ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਚੂਹੜ ਤੇ ਜੰਗੀਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੁੜ ਮੌਕਾ ਹੱਥ ਨਾ ਲੱਗਿਆ, ਚੇਤਨ ਨੇ ਲੱਖ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ।

“ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਜਾਊਂਗਾ।” ਸੀਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਦਲੇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਯਾਰ ਮੈਨੂੰ ਅਫੀਮ ਦਾ ਰੋਗ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਭਲਾ ਪਰਾਣੀ ਚਲਦੀ ਐ ਤੇ ਕਮਾਈ ਖਾਈ ਜਾਨੇ ਆਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿਉਂ ਨੇ ਜੁਆਨ ਹੋ ਜਾਣੈ ਜਿਹੜਾ ਗੱਲੇ ਵੱਟ-ਵੱਟ ਕੇ ਖੁਆਇਆ ਕਰੂ।” ਜੰਗੀਰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਕੰਝ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗਦੈ, ਤੈਨੂੰ ਐਨੀ ਵਾਰ ਸਮਝਾਇਐ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਲੈ ਫੇਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੱਡ ‘ਤੀ, ਆਹ ਗਈ ਡੱਬੀ।” ਉਸ ਡੱਬੀ ਹਨੇਰੇ ‘ਚ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਡਿੱਗਦੀ ਡੱਬੀ ਦਾ ਖੜਕਾ ਹਵਾ ਦੀ ਸੂਕ ‘ਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਕਿਉਂ ਬਈ, ਉਂ ਤਾਂ ਮਰਕੇ ਭੂਤ ਬਣੀਏ ਤੇ ਪਤਿਉਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਲੀਏ ਗੇੜਾ। ਬੂਦਾਂ ਤੋਂ ਫੜ-ਫੜ ਧੂਈ ਫਿਰੀਏ।” ਜੰਗੀਰ ਨੂੰ ਭਰਾ ਚੇਤੇ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਦੰਦ ਪੀਹ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਸੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਮੱਜੇ ਮੂਧੇ ਮਾਰਿਆ ਕਰਾਂਗੇ।”

“ਓਏ ਜਦੋਂ ਜੋੜਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸਾਰੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਹੱਸ ਪਏ। ਹਾਸਾ ਸੁੰਨ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਹਾਸਾ ਨਹੀਂ, ਚੀਕਾਂ ਸਨ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਬੇਰੀ ਬੱਲੇ ਮਟੀ ਬਣਵਾਊ।” ਜੰਗੀਰ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਕੀਤੀ।

“ਹਾਹੇ, ਨਾਲੇ ਬੇਰੀ ਠੰਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ।”

“ਤੇ ਜਦੋਂ ਲੱਸੀ ਪਾਉਣੋਂ ਭੁੱਲਣ, ਲਵੇਰਾ ਪਸੂ ਖੁਰਲੀ ‘ਚ ਮੂਧਾ।” ਸੀਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਸਾਲਿਆ ਪਸੂ ਨੇ ਕੀ ਵਗਾੜਿਐ।”

“ਓਏ ਨਹੀਂ, ਬਣ ਫੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

“ਵੇਖ ਲਿਉ, ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਮਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਨਵਾਉਣੀ। ਜਿਹੜੇ ਐਥੇ ਭੁੱਖੇ, ਉਹ ਲੋਹਰ ਵੀ ਭੁੱਖੇ।” ਜੰਗੀਰ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਯਾਰ ਗੱਲ ਠੀਕ ਐ, ਸਾਲੇ ਓਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਧਾਗਾ ਕਰਾ ਲੈਣਗੇ।” ਚੂਹੜ ਨੂੰ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਜਾਪੀ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਮਾੜੇ-ਮੋਟੇ ਸਾਧ ਤੋਂ ਸੂਤ ਕਿਹੜਾ ਆਉ।”

“ਨਹੀਂ ਓਏ, ਸਾਧ ਬੜੇ ਤਕੜੇ ਹੁੰਦੇ ਐ। ਘੋਸਲਾ ਜੜਦੇ ਐ ਚੂਕਨੇ ‘ਚ।”

“ਆਪਾਂ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਨੱਪ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗੇ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ।

“ਓਏ ਨਹੀਂ ਓਏ ਯਾਰ, ਭੂਤ ਦੀ ਤਾਂ ਜੂਨ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਐ। ਕੋਈ ਸਾਧ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭੂਤ ਨੂੰ ਪੀਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।” ਚੂਹੜ ਗੰਭੀਰ ਸੀ।

“ਹੱਲਾ।” ਚੇਤਨ, ਸੀਰੀ ਤੇ ਜੰਗੀਰ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ‘ਚ ਈ ਬੈਠ ਗਏ। ਆਸ ਦੀ ਤੰਦ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਵਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਪਾਣੀ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਆਖਰੀ ਛੱਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰ ਧੋ ਕੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ। ਸਰੀਰ ਨਿਵਾਲ ਸਨ, ਕਣ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਹਿਮ ਨੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਕੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਵਾ ਸੂਕੀ, ਗੂੰਗਾ ਬੱਦਲ ਵਰੁਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਖੜੇ-ਖੜੇ ਉਹ ਇਕਦਮ ਭਿੱਜ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਬੇਰੀ ਹੋਣ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਰੀ ਛਾਂ ਵਾਲੀ ਬੇਰੀ ਛੱਤ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਲੁਕੇ ਲਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਕੱਪੜਾ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਤਰ ਸੀ।

“ਯਾਰ ਦਿਹਾੜੇ ਕਿਵੇਂ ਟੁੱਟਣਗੇ?” ਜੰਗੀਰ ਨੇ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਬਲਾਗੜੀ ‘ਚ ਆਪਣਾ ਭਿੱਜਿਆ ਸਰੀਰ ਘੁੱਟਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

“ਕੱਟ ਲਾ ਮਨਾ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਲੇਖ ਦੀਆਂ।” ਚੇਤਨ ਵੀ ਬੇਸੁਰਤ ਜਿਹਾ ਸੀ।

“ਲੈ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਗਲੀ ਖੇਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੇ।” ਚੇਤਨ ਨੇ ਹਉਕਾ ਲਿਆ।

“ਅਗਲੀ ਹੱਥ ‘ਚ ਲਾਲਟਣ ਫੜ ਚਾਹ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦ ਪਹੁੰਚੇ।” ਸੀਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸੀਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ‘ਚ ਬੜਾ ਸੁਆਦ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿੰਦ ਦੀ ਬਿੰਦ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸੱਚੀ ਹੀ ਕੋਈ ਚਾਹ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੋਲਾ ਬੱਦਲ ਟਿਕ ਕੇ ਵਰੁਨ ਲਗ ਪਿਆ। ਹਵਾ ਮੱਠੀ ਹੋ ਗਈ, ਛੱਤ ਵਰਗੀ ਬੇਰੀ ਚੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸੁੰਨੇ ਖੇਤਾਂ ‘ਚ ਵਰੁਦੇ ਮੀਂਹ ਦਾ ਉਦਾਸ ਖੜਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਪਰ ਯਾਰ ਬੁਢਾਪਾ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘੂ।” ਜੰਗੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਪਲ-ਪਲ ਅੰਦਰੋਂ ਠਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਚਹੁੰਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਬੀ, ਦੰਦ ਕੜਿੱਕਾ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਵਰੁਦੇ ਮੀਂਹ ਤੇ ਚਲਦੀ ਹਵਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਹਿਮ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲਗ ਪਏ। ਬੇਰੀ ਬੋਲੇ ਸੁੰਗੜੇ ਬੈਠੇ ਉਹ ਬੋਲੇ ਬੱਦਲ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਸਨ। ਉਹ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ, ਚਾਰ ਮੜੀਆਂ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਨਵੀਂਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ

ਹਰੀਭਾਈ ਜ਼ਰੀਵਾਲਾ ਇਕ ਨਿਮਨ ਮੱਧਵਰਗੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਨ ਜੋ ਕਦੇ ਇਕ ਬੀਏਟਰ ਕਲਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ 'ਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਰੋਲ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸੀ ਗ੍ਰੇਡ ਸਟੰਟ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਨਾਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਫਿਲਮ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਕਰੀਨ ਟੈਸਟ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਤੌਰ ਹੀਰੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਨਿਸ਼ਾਨ' (1965) ਇਕ ਬੀ ਗ੍ਰੇਡ ਕਾਸਟਿੰਗ ਡਰਾਮਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਮਕੁਮ ਵਰਗੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਈਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਨਗਰੀ ਨੇ ਪਛਾਣਿਆ ਤੇ ਸੰਨ 1969 'ਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਸੰਘਰਸ਼' 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਰਾਟ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਪਰ ਅਹਿਮ ਰੋਲ 'ਚ ਕਾਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਦਮਦਾਰ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੰਜੀਵ ਆਪਣੀ ਐਕਟਿੰਗ ਦੀ ਛਾਪ ਛੱਡਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ। 'ਸੰਘਰਸ਼' ਵਰਗੀ 'ਏ' ਗ੍ਰੇਡ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਹੀਰੋ 'ਏ' ਗ੍ਰੇਡ

ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸੰਨ 1970 ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਖਿਲੋਨ' 'ਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਰੋਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਦਗਾਰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਡੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ 'ਚ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਉਸੇ ਸਾਲ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਦਸਤਕ' 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ ਵਿਨਰ ਰੇਹਾਨਾ ਸੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਸੀਨ-ਦਰ-ਸੀਨ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਬੈਸਟ ਐਕਟਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਤਿਆ। ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਨੁਭਵ (1971) ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਆਫ ਬੀਟ ਰੋਲ ਕੀਤੇ, ਜਦਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸੀਤਾ ਔਰ ਗੀਤਾ' (1972) ਤੇ 'ਮਨਚਲੀ' (1973) ਵਰਗੀਆਂ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਈ। 'ਪਰਿਚੈ' ਤੇ 'ਕੋਸ਼ਿਸ਼' (1972) ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆਏ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਤੌਰ ਅਦਾਕਾਰ ਆਪਣਾ ਸਰਵੋਤਮ ਕੰਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ' ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਕੋਸ਼ਿਸ਼' 'ਚ ਸੰਵਾਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ

ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵਾਂ-ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਗੂੰਗੋ-ਬੋਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਜੀਵਿਆ, ਉਹ ਦੇਖਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ-ਸੰਜੀਵ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

'ਆਂਧੀ' (1975), 'ਮੌਸਮ' (1975), 'ਅੰਗੂਰ' (1981) ਤੇ 'ਨਮਕੀਨ' (1982) ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ

ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਹਰ ਫਿਲਮ 'ਚ ਸੰਜੀਵ ਨੇ ਪਾਵਰਫੁੱਲ ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਮਨਚਲੀ' ਤੇ 'ਨਯਾ ਦਿਨ ਨਈ ਰਾਤ' (1974) ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਹਲਕੀ-ਫੁਲਕੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 'ਨਯਾ ਦਿਨ..' 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਗਏ 9 ਅਨੋਖੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਲਵੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਆਫਰ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ (ਏ. ਭੀਮ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਇਸ 'ਚ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਜੀਵ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਦਾਕਾਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1977 'ਚ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਤਰੰਜ ਕੇ ਖਿਲਾਤੀ' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਬੁਰੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ 1980 ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਆਉਣ ਤੱਕ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਆਪਣੀ ਦਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਮੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੂੰ ਹੀ ਵੰਗ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਨ 1982 'ਚ ਆਈ 'ਵਿਧਾਤਾ' ਜਿਸ 'ਚ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ ਅਤੇ 'ਹੀਰੋ' (1983)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ' (1993) ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ 75 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇਪਣ ਨੂੰ ਸਰਾਬ 'ਚ ਡੁਬੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੋਂ ਸੁਆਦੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਜਿਸ ਨੇ ਪਤੀ, ਪਿਤਾ ਤੇ ਦਾਦੇ-ਨਾਨੇ ਦੇ ਰੋਲ ਕੀਤੇ, ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ 50 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 6 ਨਵੰਬਰ 1985 ਨੂੰ ਕੁਆਰਾ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ।

ਧਰਮਿੰਦਰ, ਸੰਨੀ ਤੇ ਬੈਂਬੀ ਮੁੜ ਇਕੱਠੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ

ਫਿਲਮ 'ਅਪਨੇ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੀਰ ਕਾਰਨਿਕ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਯਮਲਾ, ਪਗਲਾ, ਦੀਵਾਨਾ' ਵਿਚ ਧਰਮਿੰਦਰ, ਸੰਨੀ ਤੇ ਬੈਂਬੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਸੰਨ 2001 ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਗਦਰ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗਾ ਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾ ਲਈ ਹੈ। ਜਦ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਸਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਲੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਭਿਨੇਤਾ ਧਰਮਿੰਦਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ 'ਮਾਣਯੋਗ ਪਾਪਾ' ਦੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਭਾਅ ਬਤੋ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਨੀ ਨੇ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾਈ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣਾ ਸਰਦਾਰ ਹੈ।' ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ' ਦੇ

ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ, ਹੀਰੋਜ਼ ਦੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਤੇ 'ਲਵ ਆਜ ਕੱਲ੍ਹ' ਦੇ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ।

ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲਾਇਕ ਵਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਗੈਰ-ਫਿਲਮੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਇਕ ਯੋਗ ਤੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਵਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਸੈਟਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅੱਜਕਲ ਡਿਨਰ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਹੀ ਚਰਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤਰੁਣ ਮਨਸੁਖਾਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ੇ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਤਰੁਣ ਮਨਸੁਖਾਨੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦੋਸਤਾਨਾ' 'ਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਵਿਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਈਸ ਬਲਾਗ, ਵਾਈਸ ਚੈਟਸ ਤੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਨੇ ਯੂ.ਟੀ.ਵੀ. ਇੰਟਰੈਕਟਿਵ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਵਾਈਸ ਬਲਾਗ, ਵਾਈਸ ਚੈਟਸ ਤੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰਕ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ: ਫਿਲਮ ਹਿੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ

ਮਾਇਆਨਗਰੀ 'ਚ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਹਿੱਟ' ਹੋਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਫਿਲਮਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਔਸਤ ਸੱਤਰ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਪੈਰ ਅਜੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਫਿਲਮਾਂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਈਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਨੇਚਰ ਤੇ ਫਲੋਵਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜਕਲ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹਨ।

ਫਿਲਮ 'ਕਹਾਨੀ' ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਜੇਏ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ 'ਚ ਬਣ ਰਹੀ ਇਹ ਇਕ ਬ੍ਰਿਲਰ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਉਹ ਇਕ ਕੁਆਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ। ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਹ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਕਿਰਦਾਰ ਠੋਸ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੁਝ ਕਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਹੱਥ 'ਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਦਾਰ ਵਧੀਆ ਤੇ ਦਮਦਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਫੈਮਿਲੀ ਕਾਮੇਡੀ ਡਰਾਮਾ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਡੇਵਿਡ ਧਵਨ ਦੀਆਂ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਕਲਾ ਸਿੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਰੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਥਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਅਸਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਵੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਹਾਲਾਤ 'ਚੋਂ ਲੰਘੇ ਹੋਣਗੇ। ਬਸ ਇਸੇ ਥਕਾਵਟ ਤੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਰਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਉਹ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਰੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹੀਰੋਇਨਾਂ

ਨਾਲ ਉਹ ਕੋਈ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਵਿਦਿਆ ਬਾਲਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਰੀਫ ਵੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨੰਬਰ ਵਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਦਾਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਬਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਹੀਦਾ ਰਹਿਮਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ, ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਤੇ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਤੇ ਮਧੂਬਾਲਾ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

'ਇਸ਼ਕੀਆ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਮਿਤਾ ਪਾਟਿਲ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮਾਈ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਈ ਵੱਡੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮਾਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਾਂ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ 'ਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਮੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਪਏਆਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ

ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਉਸ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਕਮਾਈ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੰਜ ਰੁਪਏ। ਅੱਜ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪੈਸਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਮਾ ਲਵੇ ਪਰ ਉਹ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਸ ਲਈ ਅਨਮੋਲ ਹਨ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਫਵਾਹਾਂ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਦੇ ਉਸਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਆਗੂ
ਅਤੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨੇਤਾ
ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ
ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਵਲੋਂ

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਮੈਨੀ ਭੰਡਾਲ
ਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਲ
ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ

2490 San Juan Hollister Road, Hollister, CA 95023

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ

ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ

ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ

ਵਲੋਂ

ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ
ਫੋਨ: 831-227-8244
ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ
ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਫਰੀਮਾਂਟ)

ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ
ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਫਰੀਮਾਂਟ)

Ad Paid by: Dalwinder Padda

ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਅਤੇ
ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਆਗੂ

ਸ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਐਮ ਐਲ ਏ, ਹਲਕਾ ਭੁਲੱਥ (ਕਪੂਰਥਲਾ)

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ
ਦਿਲੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਵਲੋਂ: ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ
510-677-6248

ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਸ. ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ
510-468-9381

Paid by: Taj Insurance Brokerage

www.ezchase.com

4 Camera's

PRO PACKAGE

Package includes
Cable, BNC & Power supply
start from

\$599

READY TO INSTALL

8 Camera's

ADVANCE PACKAGE

start from

\$1199

READY TO INSTALL

Package includes
Cable, BNC &
Power supply

**Protect your Home
or business 24/7**

to buy visit

www.Ezchase.com

ONLINE STORE IN US FOR CCTV SOLUTIONS

**BEST PRICE
GUARANTEE**

- We sell less price but make your security priceless.
- To buy high end products at economy price.
- Two year Warranty on our Products.

Dealers Welcome

Watch your Business
from anywhere from
you Smart phone

**some restrictions apply

Customer Service : 1-800-235-1391